

ROMÂNIA
MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII
MINISTRU Mircea MICLEA

Raport asupra stării sistemului național de învățământ

2005

București

Raport asupra stării sistemului național de învățământ -2005-

Raportul asupra stării sistemului național de învățământ (2005) se fundamentează pe o dublă motivație: solicitarea expresă a Legii învățământului conform căreia ministrul educației și cercetării trebuie să prezinte anual în fața Parlamentului un raport cu privire la sistemul de învățământ, dar și nevoia de a face vizibile, pentru cei din interiorul ministerului și pentru toți factorii interesați de educație din România, punctele tari și problemele cu care ne confruntăm la această dată.

Dintre multe probleme cu care se confruntă sistemul național de învățământ, așa cum rezultă din acest raport, următoarele sunt cruciale:

1. **Subfinanțarea cronică.** Deși media europeană a finanțării educației reprezintă 5,22% din PIB, iar în cazul noilor state membre este de 5,31% din PIB, în România s-a perpetuat o finanțare sub 4%. Chiar în anii în care s-a raportat alocarea unor sume de peste 4% din PIB acest fapt se datora în realitate, includerii în bugetul educației atât a garanțiilor nefolosite la credite externe cât și a resurselor proprii pe care le-ar putea obține unitățile de învățământ și care erau mult supraevaluate. Acest fapt a făcut ca pe exercițiu bugetar să avem în realitate mereu sub 4% din PIB. Fără o finanțare la nivelul de 5% din PIB sistemul de învățământ nu mai poate face pași înainte.
2. **Calitatea educației.** Rezultatele la testele internaționale (PISA, TIMSS, PIRLS) arată că sistemul de învățământ românesc este la nivel mediu sau sub media OECD. Aceste rezultate spun mult mai mult despre funcționarea intrinsecă a sistemului decât rezultatele excepționale ale olimpicilor care, în mare măsură se datorează calităților lor personale, nu performanțelor sistemului. În aceste condiții implementarea mecanismelor de asigurare a calității, la nivel de sistem și la nivel de instituție, devine o necesitate.
3. **Descentralizarea sistemului de învățământ preuniversitar.** Descentralizarea începută trebuie continuată ferm, printr-o strategie coerentă. Toate deciziile importante, privind personalul și execuția bugetară trebuie să ajungă la nivelul școlii și apoi a consiliului local. Este principala cale de raționalizare a rețelei școlare (care a ajuns în mediul rural la un raport 10 elevi/profesor) și de reducere a costurilor.

Elaborarea unor politici și strategii coerente de dezvoltare a educației nu se poate face în absența unei analize lucide și transparente a sistemului. Raportul face, **pentru prima dată în România**, o analiză detaliată pe baza unui sistem național de indicatori ai educației, elaborat în conformitate cu sistemele internaționale (OECD, Eurostat). E timpul să ne vedem pe noi înșine prin aceeași indicatori prin care ne

văd alții pe noi și ne compară, în sistemul internațional. În funcție de rezultatele analizei au fost calibrate o serie de priorități și direcții de dezvoltare pentru perioada următoare, concordante cu prevederile Planurilor Naționale de Dezvoltare (2004-2006 și 2007-2013) și cu politicile europene în domeniu.

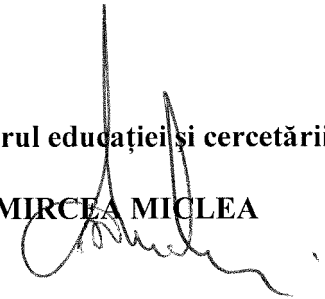
Urmărirea consecventă a acestor priorități va face ca sistemul nostru de educație să se găsească, în momentul integrării, în consonanță cu principiile și orientările europene, și, în același timp, vor conduce la o îmbunătățire a calității actului educațional reflectată în competențele individuale și în performanțele sistemului.

Implementarea cu succes a măsurilor și a planurilor de acțiune care decurg din acest raport implică două condiții: susținere politică și susținere financiară.

Rămâne să decidem dacă avem maturitatea investiției în educație, așa cum o fac toate țările europene, sau dacă ne vom pune speranțele în geniul olimpicilor sau în apostolatul profesorilor, plătind mai târziu costurile imense ale unei astfel de decizii.

Ministrul educației și cercetării,

MIRCEA MICLEA

București, 14 octombrie 2005

CUPRINS

I. Introducere	5
II. Sinteză asupra stării învățământului din România	8
III. Analiza sistemului de învățământ din perspectiva indicatorilor de bază	31
A. Ansamblul sistemului de învățământ	
• Costurile educației	35
• Resursele umane ale sistemului de învățământ	46
• Participarea la educație și eficiența internă a sistemului de învățământ	57
• Rezultate	63
B. Învățământul preșcolar	
• Costurile educației	75
• Participarea la educație și eficiența internă a sistemului de învățământ	76
C. Învățământul primar și gimnazial	

• Costurile educației	80
• Participarea la educație și eficiența internă a sistemului de învățământ	81
• Rezultate	93
D. Învățământul liceal, profesional (SAM), postliceal	
• Costurile educației	99
• Participarea la educație și eficiența internă a sistemului de învățământ	100
• Rezultate	111
E. Învățământul superior	
• Participarea la educație și eficiența internă a sistemului de învățământ	117
• Rezultate	124
IV. Realizarea obiectivelor din Programul de Guvernare și din Planul de acțiune pentru anul 2005	126
V. Priorități și direcții de dezvoltare pentru perioada 2006-2008	135

Introducere

Acest raport reprezintă un demers de **răspundere publică** destinat, în primul rând, Parlamentului României, dar și unui public mai larg, interesat de starea sistemului românesc de învățământ. Raportul răspunde direct unei solicitări prevăzute explicit în Legea învățământului (Titlul IV, cap. IV, art. 150.3): "Ministrul Educației Naționale înaintează Parlamentului raportul anual asupra stării sistemului național de învățământ, până la data de 15 octombrie. Concomitent, sunt prezentate direcțiile și prioritățile de dezvoltare a învățământului preuniversitar și superior. Raportul anual se dă publicității".

În contextul unei noi legislaturi, raportul de față are și o importantă **dimensiune politică**. Acesta își propune evaluarea, după 9 luni, dintr-o perspectivă sistemică obiectivă, a modului de aplicare a Programului de Guvernare în domeniul educației. Raportul oferă de asemenea o fundamentare pentru formularea de politici educaționale bazate pe evidențe statistice.

Raportul este organizat în patru părți distincte:

- Sinteza analizei stării învățământului din România
- Analiza stării de funcționare a sistemului de învățământ, prin prisma indicatorilor de bază conform cu sistemul de raportare al Uniunii Europene: SNIE, OECD
- Prezentarea măsurilor luate de MECD în perioada ianuarie-septembrie 2005;
- Prezentarea priorităților și direcțiilor de dezvoltare pentru perioada 2006-2008.

Introducere

Pentru facilitarea abordării integrale a Raportului, se impun următoarele precizări:

1. Analiza stării învățământului se realizează cu ajutorul a 32 de indicatori de bază, conform cu sistemul de indicatori utilizați în statele membre ale Uniunii Europene. Deși s-au realizat raportări și în alți ani este prima oară când Ministerul Educației și Cercetării evaluează comprehensiv învățământul românesc utilizând aceeași grilă de indicatori folosită la nivel internațional, permițând astfel o comparare internațională efectivă. Acest sistem a fost elaborat de MEdC în perioada de referință a acestui raport și a făcut obiectul unui nou protocol de colaborare cu Institutul Național de Statistică, semnat în luna mai 2005. Pentru comparabilitate și congruență, ne propunem să utilizăm același sistem de indicatori de bază (completat cu indicatorii specifici, pe probleme particulare) atât pentru raportările internaționale (UE, BIE, Banca Mondială, Consiliul Europei, UNICEF), cât și pentru următoarele ediții anuale ale rapoartelor de analiză a stării învățământului.
2. Noul sistem de indicatori a fost deja utilizat în aprilie 2005, când Ministerul Educației și Cercetării a prezentat Comisiei Europene un raport specializat, privind implementarea Agendei Lisabona în România, ale cărui concluzii au fost încorporate în prezentul material, astfel încât se asigură compatibilitatea sa cu Programul Uniunii Europene "Educația și Formarea în 2010".

Opțiunea noastră este cea a învățării permanente ("*lifelong learning*"), care constituie paradigma de lucru a Comisiei Europene în domeniul educației. În ciuda unor întârzieri în realizarea unui sistem funcțional de învățare permanentă în România, perspectiva noastră vizează instituirea acestui sistem în perioada 2006-2008 (un prim pas va fi elaborarea unei Strategii naționale pentru învățarea permanentă, prevăzută pentru decembrie 2005). Deocamdată MEdC are atribuții specifice pentru educația formală, dar diversele niveluri și componente ale sistemului educativ sunt abordate într-o viziune integrată.

Introducere

3. Măsurile și activitățile întreprinse în acest an și menționate în Raport vizează atât intervenții punctuale, de remediere a unor situații urgente, cât și demersuri pe termen lung, pe baza unor programe clar definite. Unele programe începute în anii precedenți, au fost continuate și susținute (ex. programul "Cornul și laptele", "Dezvoltarea învățământului din mediul rural", "Asigurarea echității pentru populația defavorizată, cu focalizare pe copiii romi"), altele, noi, au fost lansate în această perioadă, astfel încât să se asigure descentralizarea învățământului preuniversitar, asigurarea calității în educație și compatibilizarea sistemului românesc de învățământ cu cel european. Implementarea Procesului Bologna, introducerea instrumentelor Copenhaga (ex. Suplimentul la Diplomă) și elaborarea Cadrului Național al Calificărilor reprezintă preocupări majore ale MEdC în perioada actuală.
4. Calamitățile naturale din acest an au afectat și infrastructura educațională, astfel încât MEdC a trebuit să facă față unor urgențe și nevoi neprevăzute, ceea ce a impus folosirea de importante resurse financiare și manageriale. Un subcapitol aparte este destinat acestor măsuri de urgență.
5. Perioada analizată în acest raport este 2004-2005. Unii indicatori utilizați au necesitat comparații pe mai mulți ani în timp ce alți indicatori nu au fost produși de sistemele oficiale pentru anul de referință. Pentru o categorie de indicatori a existat o penurie de date, dar am considerat că sistemul actual de raportare trebuie implementat încă din acest an, urmând să fie utilizat și îmbunătățit împreună cu sistemul de colectare și procesare a datelor.

II. SINTEZĂ ASUPRA STĂRII ÎNVĂȚĂMÂNTULUI DIN ROMÂNIA

Ansamblul sistemului de învățământ

o Costurile educației

*În România se înregistrează nivelul cel mai scăzut al cheltuielilor pentru educație, ca procent din PIB, comparativ cu țările membre ale Uniunii Europene (media europeană este de 5,22%) sau în curs de aderare. Media noilor state admise în UE este de 5,31%. În România alocația este între 3 și 4% din PIB, în funcție de includerea sau neinclusiunea fondurilor de garantare pentru împrumuturile externe care, de fapt, sunt bani în contul Ministerului Finanțelor Publice și nu sunt în mod efectiv folosiți pentru educație. De la infrastructură și dotări materiale până la motivarea financiară și formarea personalului din sistem, numeroase probleme sunt rezolvate parțial sau amânate pentru următorul an bugetar. Pornind de la această stare de fapt, atât specialiștii cât și opinia publică reclamă *subfinanțarea* sistemului de educație, solicitând creșterea nivelului resurselor financiare alocate de la bugetul de stat. Dincolo de retorica politicianistă această situație probează faptul că pentru guvernele anterioare educația nu a constituit o prioritate. Asigurarea unei finanțări pentru educație de minimum 5% din PIB este o cerință esențială pentru următorul an bugetar. (Ref. Tabel A.I.1. pag.36)*

Cheltuielile publice pentru educație în perioada 2000-2003, ultima data pentru care există informații definitive ca procent din totalul cheltuielilor publice, nu au prezentat modificări semnificative, situându-se la un nivel inferior majorității țărilor europene. *România este printre puținele țări europene (alături de Cehia, Grecia și Slovacia) care orientează mai puțin de 10% din totalul cheltuielilor publice către educație.* Trebuie subliniat faptul că în acest raport datele asupra cheltuielilor publice totale pentru educație se referă numai la cheltuielile realizate prin bugetul ministerului de resort fără a include cheltuielile efectuate prin bugetele altor ministere sau structuri naționale și locale având ca obiect activități de tip educațional. (Ref. Tabel A.I.2. pag.37)

În România, ca și la nivel european, *educația continuă să fie finanțată în principal din fonduri publice*, așa cum arată indicatorul referitor la cheltuielile publice pentru educație ca procent din cheltuielile totale pentru educație. Ponderea cheltuielilor din fonduri private depinde de existența și nivelul taxelor de școlarizare dintr-un sistem de învățământ cât și de alți factori precum capacitatea de a atrage fonduri extrabugetare, modalitatea de finanțare a unităților de învățământ particular etc. ; învățământul particular are o dimensiune redusă (sub 1% din total elevi) față de învățământul de stat. De aceea, stimularea creșterii fondurilor private destinate educației este extrem de importantă. (Ref. Tabel A.I.3. pag. 39)

Cheltuielile de personal au în majoritatea țărilor europene o pondere de peste 70% în totalul cheltuielilor pentru educație. La nivelul anului 2001, în România cheltuielile de personal dețin cea mai importantă pondere, atingând 82,95% din totalul cheltuielilor pentru educație. Între 2001-2005 a scăzut ponderea cheltuielilor de personal din totalul cheltuielilor pentru educație, arătând o creștere a ponderii cheltuielilor materiale în învățământ. Ponderea cheltuielilor de personal s-a stabilizat la valoarea de 78% din totalul cheltuielilor la nivelul anului 2003. Se impune astfel în anii următori o politică de raționalizare și reducere a cheltuielilor de personal din ansamblul cheltuielilor pentru educație. (Ref. Tabel A.I.4 pag. 41)

În toate țările europene costurile per elev cresc odată cu nivelul de învățământ. Costul mediu per elev a înregistrat în anul 2004 o creștere semnificativă în comparație cu anul școlar 2001-2002. Costul mediu per student are o dinamică ascendentă.. Această situație se explică atât prin creșterea fondurilor alocate educației cât și prin scăderea populației școlare totale. (Ref. Tabel A.I.4 pag. 43)

Cheltuielile per elev de la bugetul local dețin cea mai importantă pondere în totalul cheltuielilor pentru educație. Procentul cheltuielilor din această sursă s-a menținut la un nivel relativ constant. În perioada de referință, procentul cheltuielilor din această sursă s-a menținut la un nivel relativ constant –peste 96%.Această structură (cheltuielile de la bugetul local fiind cvasi-totale) *este o consecință a procesului de descentralizare financiară din ultimii ani* . (Ref. Tabel A.I.5 pag. 43)

o **Resurse umane**

Efectivele de personal au înregistrat în ultimii ani o evoluție oscilantă, care nu s-a suprapus cu evoluția efectivelor de elevi înscriși în aceeași perioadă. Până în 2012 populația școlară se va reduce cu un procent între 15 și 20%. În consecință, structurile de rețea școlară și de personal vor suferi modificări importante. *România se situează la nivelul mediei statelor europene în ceea ce privește ponderile cadrelor didactice în totalul populației active*. Este relevant faptul că în cazul învățământului preșcolar, personalul didactic din mediul rural este mai redus numeric în comparație cu cel din urban, chiar dacă numărul copiilor înscriși în acest nivel de învățământ este mai ridicat în mediul rural. (Informațiile privind efectivele personalului didactic provin din sursă INS.) La nivelul învățământului primar și gimnazial, *numărul cadrelor didactice din mediul rural îl depășește pe cel din urban, stare de fapt care se explică prin structura rețelei școlare specifice acestei arii*. (Ref Tabel A.II. pag. 47)

Ponderea personalului didactic calificat a înregistrat în anul trecut o creștere în comparație cu anii precedenți, în cazul tuturor nivelurilor de învățământ. *Această tendință se reflectă și în cazul cadrelor didactice care predau în mediul rural*. Este important ca această tendință de creștere a procentului personalului didactic calificat să continue, în special în cazul învățământului gimnazial

și SAM, în contextul măsurii de prelungire a duratei învățământului obligatoriu. O atenție deosebită trebuie acordată și persoanelor în curs de calificare din mediul rural, cât și retenției cadrelor calificate care predau în aceste arii. În funcție de valorile înregistrate poate fi evaluată oportunitatea inițierii unor noi politici de personal la nivel de sistem sau a unor politici corective. Ponderea cea mai ridicată a personalului necalificat se află în învățământul gimnazial din mediul rural, 86,6%, ceea ce înseamnă că acest segment trebuie vizat cu prioritate. (Ref Tabel A.II.1. pag. 49)

Ponderea cadrelor didactice cu normă întreagă a stagnat sau a scăzut ușor în cazul învățământul preuniversitar, în timp ce în învățământul universitar această pondere a crescut. Variațiile înregistrate de personalul didactic cu normă întreagă în anii anteriori sunt relativ reduse în cazul majorității nivelurilor de învățământ. Astfel învățământul de nivel preșcolar și cel de nivel superior concentrează cele mai ridicate ponderi ale personalului cu normă întreagă, la polul opus situându-se învățământul postliceal, gimnazial și profesional. În cazul acestui ultim nivel putem remarca și cea mai importantă scădere a personalului cu timp integral de lucru în comparație cu anul 2000, de aproape 10 puncte procentuale. Învățământul rural înregistrează valori apropiate ale indicatorului în comparație cu cel urban, diferențe mai importante putând fi remarcate numai în cazul învățământului gimnazial și liceal. *La nivel european, numărul cadrelor didactice cu normă parțială de lucru devine din ce în ce mai ridicat.* Cea mai redusă proporție a personalului didactic cu normă întreagă se află, din nou, în învățământul gimnazial din mediul rural – 73,7%. (Ref Tabel A.II.2. pag. 51)

Cadrele didactice de sex feminin dețin o cotă foarte importantă în totalul personalului didactic, înregistrându-se o creștere și la nivelul învățământului superior. Cele mai multe femei se regăsesc în învățământul preșcolar și primar. Totuși, se poate remarca

faptul că în învățământul primar din mediul rural aproape un cadru didactic din cinci este de sex masculin. Diferențe importante pe medii de rezidență se înregistrează și în cazul celorlalte niveluri de învățământ, cu excepția celui preșcolar: cadrele didactice de sex feminin sunt, mai numeroase în mediul urban, în comparație cu mediul rural. Este de remarcat și creșterea ponderii femeilor în învățământul superior, singurul nivel unde numărul cadrelor didactice de sex feminin este mai redus în comparație cu cel al bărbaților. Nu se remarcă diferențe semnificative din punctul de vedere al calificării între cadrele didactice de sex feminin și cele de sex masculin și nici din punctul de vedere al programului de lucru cu timp integral. (Ref Tabel A.II.3. pag. 53)

Numărul de elevi per cadru didactic a scăzut în învățământul de nivel primar și gimnazial dar a crescut în cazul învățământului superior. Numărul de elevi per cadru didactic a crescut constant în cazul învățământului de nivel secundar (liceal și profesional/SAM). Această situație se întâlnește și în cazul învățământului superior. În învățământul gimnazial din mediul rural se înregistrează cel mai scăzut raport elevi/profesor (10/1), cât și cel mai redus număr mediu de elevi pe clasă, în timp ce în învățământul preșcolar se remarcă valoarea cea mai ridicată a raportului elevi/cadru didactic în mediul rural. Media statelor OECD este de 17,1 elevi per profesor, ceea ce arată că învățământul gimnazial trebuie să fie preocuparea țintă în politicile de eficientizare a raportului elev-profesor. (Ref Tabel A.II.4. pag. 56)

În cazul mărimii medii a unei clase, la începutul anului școlar 2004-2005 valorile înregistrate sunt relativ apropiate mediei prevăzute în Legea Învățământului. În învățământul gimnazial din mediul rural se înregistrează cel mai scăzut raport elevi/profesor, cât și cel mai redus număr mediu de elevi pe clasă. Cea mai importantă excepție o întâlnim în cazul învățământului de nivel preșcolar, situație în care numărul de preșcolari pe clasă este mai ridicat chiar decât numărul maxim

prevăzut prin lege. De asemenea, în învățământul liceal și SAM se înregistrează clase cu un număr de elevi, apropiat sau mai mare decât media prevăzută prin lege. În învățământul de nivel primar și gimnazial situația este opusă celei din secundar. Numărul elevilor pe clasă este mai mic decât media prevăzută în mod legal, situație influențată de faptul că multe dintre unitățile de învățământ din mediul rural funcționează cu un număr mai redus de elevi. Astfel, în învățământul primar din mediul rural există cel mai redus număr de elevi per clasă. Este important ca măsurile de eficientizare să țină cont atât de configurația rețelei școlare existente cât și de condițiile care asigură un proces instructiv-educativ de calitate. (Ref Tabel A.II.5. pag. 56)

o **Participarea la educație**

Populația școlară s-a redus în ultimii ani, reducerea cea mai drastică înregistrându-se la nivelul învățământului gimnazial. Conform estimărilor, într-o perioadă de circa 10 ani, populația școlară totală va scădea cu 15-20%. Deși tendința generală este de reducere a populației, evoluțiile demografice se reflectă în mod diferit la nivelul segmentelor de populație școlară cuprinse în diferitele niveluri de învățământ, date fiind ratele diferite de cuprindere specifice, pe vârste, sau pe ansamblul grupelor de vârstă corespunzătoare respectivelor niveluri de educație. Astfel, în învățământul preșcolar, se constată o creștere a efectivelor de copii, atât pe ansamblul populației școlare, cât și pe medii de rezidență, consecință a creșterii ratei de participare la acest nivel de educație. Tendințele demografice negative afectează, însă, drastic, efectivele de elevi din învățământul primar și gimnazial, dat fiind caracterul de obligativitate al acestor cicluri de învățământ, cicluri care, cel puțin teoretic, trebuie să cuprindă întreaga populație de vârstă corespunzătoare. Reducerea efectivelor școlare corespunzătoare învățământului primar și gimnazial, care va continua și în următorii ani, conform prognozelor demografice, va antrena consecințe la nivelul resurselor umane, sub aspect cantitativ, și chiar în ceea ce privește proiectarea rețelei școlare, în special în mediul rural. La nivelul învățământului liceal și profesional, ca urmare a creșterii cererii de educație pentru aceste filiere de formare, efectivele de elevi au înregistrat o tendință

continuu ascendentă, tendință manifestată atât în cazul populației școlare din mediul urban, cât și din rural. Spre deosebire, însă, de ciclurile de învățământ primar și gimnazial, în cazul acestui nivel de educație creșterile sunt semnificativ mai mari în ariile rurale, comparativ cu cele urbane. (Ref Tabel A.III. pag. 58)

Rata de participare a populației în vârstă de 15-24 ani la toate nivelurile de educație (ISCED 1-6) situează România pe ultimul loc comparativ cu celelalte țări europene. Totuși, *rata brută de cuprindere școlară în toate nivelurile de învățământ (ISCED 1-6) a înregistrat un oarecare progres în ultimii ani.* Tendința ascendentă este vizibilă atât în cazul populației feminine, cât și masculine, menținându-se diferențe, pe sexe, în favoarea populației feminine, pe parcursul întregii perioade de referință. De altfel, cu excepția învățământului primar și gimnazial, rata de participare la educație a populației feminine este superioară celei înregistrate de populația masculină în cazul tuturor celorlalte niveluri de învățământ. Creșterea înregistrată de rata de participare la toate nivelurile de educație este, în primul rând, consecința sporirii gradului de participare la învățământul superior. Pe lângă învățământul superior, o anumită contribuție la sporirea ratei brute de cuprindere în toate nivelurile de învățământ a avut-o și creșterea ratei brute de cuprindere în învățământul primar. (Ref Tabel A.III.1. pag. 60)

Durata medie de frecventare a învățământului a crescut cu un an în ultima perioadă de timp, ajungând la 15,6 ani. Cu toate acestea, *România continuă să se situeze pe un loc inferior comparativ cu alte țări europene.* Creșterea duratei de școlarizare este în principal consecința creșterii ratei specifice de cuprindere în învățământul superior. Diferența între fete și băieți privind durata de frecventare a învățământului este, de asemenea, consecința creșterii mai accentuate a ratei de cuprindere în învățământul superior a fetelor. (Ref Tabel A.III.2,3,4. pag. 62)

o **Rezultate la evaluări internaționale**

La evaluările PISA din anul 2001, România se situa pe locul 34 din 43 țări participante, fiind sub media OECD. În ceea ce privește diferențele pe gen în performanța elevilor, modelul general evidențiază faptul că, în medie, în fiecare țară fetele au atins performanțe mai bune decât ale băieților la citire/lectură, România încadrându-se în modelul general. (Ref Tabel A.IV.1. pag. 64)

În privința achizițiilor elevilor de clasa a IV-a în domeniul citirii – PIRLS, în anul 2001, România se situează pe locul 22 în rândul țărilor participante, cu un scor global de 512, peste media internațională, în timp ce un procent de 19% dintre elevii de clasa a IV-a cuprinși în eșantion nu reușeau să atingă nici măcar nivelul cel mai scăzut de performanță în domeniul citirii. Astfel, scorurile elevilor la citirea în scop literar situează România pe locul 22, iar la citirea în scop informațional pe locul 21. (Ref Tabel A.IV.1. pag. 64)

La matematică și științe performanțele elevilor români de clasa a VIII-a se situează la un nivel mediu; între 1999 și 2003 nu s-a înregistrat nici o schimbare semnificativă în ceea ce privește achizițiile elevilor români la matematică și științe. Discrepanțele între performanțele elevilor în raport cu mediul de rezidență și cu disponibilitatea resurselor școlii se păstrează încă la un nivel ridicat. Coroborând rezultatele de la TIMSS și PISA, putem spune că performanțele școlare ale elevilor în învățarea curriculei (evaluate prin TIMSS) ne situează pe medie. În schimb, dobândirea în școală a competențelor necesare pentru viață și piața muncii (evaluate prin PISA) ne situează mult sub nivelul mediu. La matematică, scorul elevilor din România este la nivelul mediei

internaționale, situându-se pe poziția 25 din 38 de țări participante. La științe, România se situează la nivelul mediei internaționale, pe poziția 25 din 38 de țări participante. (Ref Tabel A.IV.1. pag. 66)

o ***Rezultatele educației și formării profesionale pe piața muncii***

În perioada 2000 – 2004 ponderea populației active (15-64 ani) cu studii superioare și a celei cu studii profesionale a crescut ușor. Se mențin diferențe importante pe medii de rezidență, în special în cazul populației care a absolvit învățământul liceal, postliceal și superior. (Ref Tabel A.IV. 2.1. pag. 69)

Rata de ocupare totală a scăzut în perioada 2000-2004 cu aproximativ 4 procente, stabilizându-se la nivelul de 59,0% din anul 2002. Persoanele cu studii universitare sunt cel mai puțin afectate de fenomenul neocupării, existând diferențe mari în funcție de gen și nivelul de studii, cele mai afectate categorii fiind femeile cu nivel scăzut de studii din mediul urban. Totodată, există o corelație relativ stabilă între nivelul de studii și rata de ocupare, indiferent de gen, această rată fiind mai mare pentru nivelul universitar și descrescând pe măsura scăderii nivelului de studii. (Ref Tabel A.IV. 2.2. pag. 70)

Rata de ocupare a tinerilor în vârstă de 15-24 ani este mai mică în comparație cu cea a populației în vârstă de 15-64 ani, pentru toate nivelurile de educație. În perioada 2000-2004, cea mai importantă scădere a ratei de ocupare s-a înregistrat la populația din mediul urban cu studii primare sau fără studii. care a putut face cu greu față schimbărilor intervenite pe piața forței de muncă. În cadrul categoriei de vârstă, aceleași observații privind diferențele de nivel de studii și de gen se păstrează. (Ref Tabel A.IV. 2.3. pag. 72)

În ceea ce privește rata șomajului, aceasta tinde să afecteze din ce în ce mai mult tinerii în vârstă de 15-24 ani cu nivel redus de educație (gimnazial, primar sau fără studii). Cu toate acestea, nivelul ratei șomajului în cazul tinerilor este apropiat sau chiar mai scăzut în comparație cu cel înregistrat în alte state europene. (Ref Tabel A.IV. 2.4. pag. 72)

Rata de inserție a absolvenților diferitelor niveluri de educație și formare profesională pe piața muncii urmărește evaluarea eficienței externe a sistemului de educație și gradul de adaptare a acestuia la nevoile pieței forței de muncă. La nivelul anului 2004, 21% din totalul șomerilor BIM erau proaspeți absolvenți. (Ref Tabel A.IV. 2.5. pag. 74)

Învățământul preșcolar

o Participarea la educație

În perioada 2000-2004, rata brută de cuprindere școlară a copiilor în vârstă de 3-6 ani care frecventează grădinița a crescut cu 7 puncte procentuale, proporția elevilor intrați în clasa I care nu au fost niciodată înscriși în grădiniță reducându-se, în ultimul an la 14%. (Ref Tabel B.III. 1.2. pag. 77)

Durata medie de frecventare a învățământului preșcolar înregistrează o tendință ascendentă, generată de creșterea ratei specifice de cuprindere, pe vârste, în special la vârsta de 5 ani. Cuprinderea în învățământul preșcolar a unei proporții de peste 86% din populația în vârstă de 5 ani reprezintă o premisă majoră pentru generalizarea grupei pregătitoare și necesitatea reformei învățământului preșcolar și a educației timpurii. (Ref Tabel B.III.3.4. pag. 79)

Învățământul primar și gimnazial

o **Participarea la educație**

În ultimii 5 ani a crescut participarea la educația de nivel primar și gimnazial. Se mențin, însă, disparități importante pe medii de rezidență, în special la nivelul învățământului gimnazial. Tendințe similare se constată atât în cazul populației feminine, cât și masculine, precum și la nivelul celor două medii de rezidență. Se mențin, însă diferențe pe sexe, în favoarea băieților, precum și între mediul urban și rural, în ariile rurale indicatorul analizat continuând să se situeze, cu excepția ultimului an, la valori semnificativ mai scăzute. Începând din anul școlar 2003/2004 se observă o creștere considerabilă, a valorii ratei brute de cuprindere pe ansamblul învățământului primar și gimnazial, dar îndeosebi în ciclul primar. Această creștere se explică, însă, prin intrarea în vigoare a prevederilor noii Legi a învățământului care stipulează coborârea vârstei de intrare în învățământul obligatoriu la 6 ani. Ca urmare, în anul școlar 2003-2004 au intrat în clasa I atât elevi în vârstă de 7, cât și de 6 ani. (Ref Tabel C.III.1. pag. 82)

Învățământul obligatoriu de 10 ani

Succesul măsurii de prelungire a duratei învățământului de 10 ani presupune asigurarea oportunităților de cuprindere și aplicarea unor soluții eficiente de stimulare a participării la educație. Se poate concluziona, astfel, că *prevederile noii Legi privind prelungire duratei învățământului obligatoriu la 10 ani nu și-au atins încă ținta*, sau nu în suficientă măsură, o proporție importantă dintre elevi întrerupându-și prematur studiile. Indicatorul analizat (rata brută de cuprindere școlară) evidențiază faptul că *o parte importantă dintre tinerii de vârstă corespunzătoare nu beneficiază de măsura privind prelungirea duratei*

învățământului obligatoriu. Acest fapt presupune necesitatea identificării cauzelor participării încă reduse la educația de acest nivel. (Ref Tabel C.III.1. pag. 84)

Durata medie de frecventare a învățământului primar și gimnazial s-a stabilizat, în ultimii trei ani, la 7,2 ani, cu diferențe de 0,2-0,4 ani între mediul urban și rural, în defavoarea populației de vârstă școlară din ariile rurale. Având în vedere că rata repetenției s-a menținut relativ constantă în perioada de referință, o posibilă cauză a diminuării duratei de școlarizare este reprezentată de creșterea ratei abandonului școlar. (Ref Tabel C.III.1. pag. 86)

Ratele specifice de cuprindere pe vârste înregistrează, în general, tendințe ascendente, cu excepția celei corespunzătoare populației în vârstă de 14 ani. Dat fiind că la nivelul învățământului liceal și profesional nu se înregistrează o creștere a ratei de participare a populației în vârstă de 14 ani, situație care ar explica reducerea ratei specifice pentru vârsta respectivă la nivelul gimnaziului, se poate estima o scădere reală a ratei de participare la educație a populației în vârstă de 14 ani, implicit o creștere a ratei abandonului școlar spre finalul învățământului gimnazial. (Ref Tabel C.III.3. pag. 89)

o *Eficiența internă a sistemului de educație*

Rata ridicată de părăsire timpurie a sistemului de educație reprezintă un risc important pentru România privind atingerea țintei stabilite de UE în perspectiva anului 2010 – reducerea proporției tinerilor de 18-24 ani care părăsesc prematur școala . În ultimii ani, abandonul școlar (calculat prin metoda "intrare-ieșire") înregistrează o tendință continuu ascendentă, atât pe ansamblul învățământului primar și gimnazial, cât și pe cele două niveluri de învățământ (primar, respectiv gimnazial) (Ref Tabel C.III.4.5 pag. 92)

o **Rezultate**

Rata de absolvire a învățământului primar și gimnazial este în scădere, iar discrepanțele între mediul urban și cel rural se păstrează la un nivel ridicat. În mediul rural, aproximativ jumătate din populația în vârstă de 14 ani nu deține diplomă de capacitate sau nu promovează testarea națională. Rata de absolvire a învățământului gimnazial cu și fără examen de capacitate a fetelor se păstrează constant mai ridicată decât cea a băieților. Discrepanțele între mediul urban și cel rural tind să se accentueze. (Ref Tabel C.IV.1. pag. 92)

La Evaluarea Națională la sfârșitul clasei a IV-a, în medie, în cadrul fiecărei probe, aproape o treime dintre elevii de clasa a IV-a se situează la nivelul „nesatisfăcător”. *Rezultatele din anul 2005 au fost superioare celor din 2000.* Toate obiectivele evaluate în testul de științe au fost performate mai bine de către elevii din școlile din mediul urban. La matematică, cu excepția unui obiectiv, toate obiectivele au fost performate mai bine de către elevii din școlile urbane. La limba română, diferențele de performare între elevii din mediul urban și cei din rural se înscriu într-o marjă apreciabilă și se înregistrează în cazul tuturor obiectivelor evaluate. Diferențele de performare la limba română, între fete și băieți, se situează în favoarea fetelor, în cazul tuturor obiectivelor evaluate. (Ref Tabel C.IV.2. pag. 96)

La Evaluarea Națională la sfârșitul clasei a VIII-a: *Numărul elevilor care se înscriu la examenele naționale la sfârșitul clasei a VIII-a este în scădere. Din ce în ce mai mulți elevi nu reușesc să promoveze testele de la finalul gimnaziului.* În raport cu mediul de rezidență, discrepanțele dintre performanțele elevilor la sfârșitul clasei a VIII-a tind să se accentueze. Totuși, participarea fetelor este în întreaga perioadă de referință este superioară iar rezultatele la testare arată că rata de succes a fetelor este superioară

băieților, diferența pe sexe crescând. Diferențele de reușită între elevii din mediul urban și cei din mediul rural sunt semnificative. (Ref Tabel C.IV.3. pag. 98)

Învățământul liceal și profesional

o Participarea la educație

Rata de cuprindere școlară în învățământul liceal și profesional este în creștere, dar ilustrează disparități majore între mediul urban și rural. La nivelul liceului, o ușoară creștere se înregistrează la filiera tehnologică, comparativ cu filierele teoretic și vocațional la care ratele de cuprindere se mențin la un nivel constant. O parte importantă din populația din mediul rural de vârstă școlară corespunzătoare învățământului secundar nu accede la acest nivel de educație, fapt ce atrage atenția asupra riscului privind dezvoltarea capitalului uman în ariile rurale. Valoarea redusă a ratei de cuprindere corespunzătoare mediului rural poate fi considerată, de asemenea, un punct critic al sistemului, în condițiile măsurilor de generalizare a învățământul obligatoriu de 10 ani. (Ref Tabel D.III.1. pag. 101)

Durata medie de frecvență a învățământului liceal se menține, pe întreaga perioadă anterioară, la o cotă redusă, iar pentru învățământului profesional și mai mică. Deosebirea dintre durata de frecvență a învățământului liceal, respectiv profesional este efectul ratei mai ridicate de cuprindere a tinerilor în învățământul liceal, comparativ cu învățământul profesional. Pe parcursul întregii perioade de referință, durata medie de frecvență a învățământului liceal s-a menținut, în mod constant, înregistrându-se diferențe semnificative pe sexe –, în favoarea populației feminine - la nivelul fiecărui an. Această diferență este explicabilă având în vedere rata mai ridicată de participare a fetelor la acest nivel de educație.

Pentru învățământul profesional durata de frecvență este, de asemenea constantă pe parcursul întregii perioade. Pentru acest nivel de învățământ, diferența pe sexe se inversează în favoarea băieților (dat fiind gradul mai înalt de participare a acestora la filiera profesională). (Ref Tabel D.III.2. pag. 104)

Ratele specifice de cuprindere, pe vârste, în învățământul liceal și profesional înregistrează evoluții oscilante. Reducerea cea mai drastică se manifestă la începutul participării la acest nivel de școlarizare, fapt care semnifică părăsirea sistemului de învățământ de către o importantă proporție din populație în această etapă. Tendințele înregistrate pe ansamblul populației de vârstele menționate sunt similare și pe sexe. O posibilă explicație, întărită de și de analiza altor indicatori, constă în faptul că o pondere importantă dintre tinerii de această vârstă renunță la studii după absolvirea învățământului gimnazial - în mentalitatea multor părinți și tineri există încă ideea de învățământ obligatoriu de 8 clase. În învățământul liceal se constată o rată specifică de cuprindere destul de ridicată la vârstele care depășesc vârsta oficială corespunzătoare nivelului respectiv, fapt care evidențiază, cel puțin pentru o parte dintre acești tineri, revenirea în sistemul inițial de formare, de multe ori la forma de învățământ de scurtă durată. Poate fi vorba, în același timp, și de cazuri de repetenție. (Ref Tabel D.III.3. pag. 106)

Rata de tranziție de la învățământul gimnazial la învățământul liceal și profesional înregistrează o ușoară tendință ascendentă, aceasta fiind mai vizibilă în cazul învățământului liceal. Se poate estima, astfel, că o proporție importantă dintre elevi părăsesc sistemul de învățământ încă înainte de intrarea în clasa a VIII-a. Diferențe importante în trecerea de la învățământul gimnazial la nivelul secundar de educație se înregistrează în funcție de filiera de formare spre care se orientează absolvenții. În funcție de criteriul sex, valorile ratelor de tranziție la învățământul liceal și profesional (considerat în ansamblu) sunt sensibil egale.

Diferențe importante se manifestă, însă, la nivelul fiecăreia dintre cele două filiere de formare. Astfel, dacă rata de tranziție în învățământul liceal este mai ridicată în cazul fetelor, valoarea corespunzătoare a indicatorului pentru învățământul profesional relevă o diferență similară, manifestată, însă, în acest caz în favoarea băieților. Apare, astfel, evident, că pentru filiera profesională o mai mare atractivitate manifestă băieții. (Ref Tabel D.III.4. pag. 108)

o ***Eficiența internă a sistemului de educație***

Rata abandonului școlar înregistrează o tendință continuu descendentă. Principala problemă care se menține este rata ridicată la nivelul învățământului profesional cu impact direct asupra eficienței interne corespunzătoare acestui segment al sistemului de educație. Datele privind abandonul școlar evidențiază o tendință continuu descendentă a valorii indicatorului care evaluează acest fenomen. Tendința este vizibilă atât în cazul învățământului liceal, cât și profesional, precum și la cele două segmente de populație școlară: feminină și masculină. Reducerea înregistrată este de aproximativ un punct procentual – de asemenea, la ambele filiere de formare - scăderea cea mai importantă regăsindu-se în cazul băieților cuprinși în învățământul liceal. Deși, evoluțiile înregistrate în cazul abandonului școlar în învățământul liceal și profesional sunt pozitive (spre deosebire de tendințele desprinse din analiza aceluiași fenomen corespunzător învățământului primar și gimnazial), în învățământul profesional rata de abandon se menține încă la un nivel ridicat. Această valoare ridicată a ratei abandonului creează în continuare probleme din perspectiva eficienței interne a învățământului profesional. (Ref Tabel D.III.5. pag. 110)

o **Rezultate**

Datele statistice arată o ușoară creștere a ponderii tinerilor în vârstă de 18 ani care finalizează liceul, cu sau fără examen de bacalaureat, peste jumătate dintre tinerii în vârstă de 18 ani au finalizat învățământul liceal, cu sau fără examen de bacalaureat. Un procent redus dintre tinerii în vârstă teoretică de absolvire, finalizau învățământul profesional și tehnic. În ultima perioadă nu se înregistrează schimbări semnificative ale acestei rate. Diferențele între fete și băieți sunt semnificativ favorabile băieților, dar cu o ușoară tendință de micșorare a discrepanțelor, în perioada analizată. Rata de absolvire a învățământului profesional și tehnic, cu examen de absolvire nu diferă semnificativ de rata de absolvire, calculată independent de rezultatul obținut la examenul final.

Absolvenții de liceu se înscriu și promovează examenul de bacalaureat în ponderi constant ridicate. Foarte puțini dintre absolvenții de liceu nu se înscriu la examenul de bacalaureat, în timp, de asemenea, un număr mic dintre absolvenți nu promovează examenul. Gradul de participare a absolvenților de liceu la examenul de bacalaureat se situează constant la un nivel ridicat, rata de participare este ușor mai ridicată în rândul fetelor. Promovarea examenului de bacalaureat se înscrie în parametrii similari pentru absolvenții învățământului public și cel privat. (Ref Tabel D.IV.1. pag. 112)

Rata de absolvire a învățământului profesional și tehnic În anul 2003, aproximativ 23% dintre tinerii în vârstă teoretică de absolvire, finalizau învățământul profesional și tehnic. În perioada 2000-2003 nu se înregistrează schimbări semnificative ale acestei rate. Diferențele între fete și băieți sunt semnificativ favorabile băieților, dar cu o ușoară tendință de micșorare a discrepanțelor, în perioada analizată. (Ref Tabel D.IV.1. pag. 114)

Analizând rezultatele elevilor la examenul de bacalaureat se observă că absolvenții de liceu se înscriu și promovează examenul de bacalaureat în ponderi constant ridicate. În medie, doar 3% dintre absolvenții de liceu nu se înscriu la examenul de bacalaureat, în timp ce 7% dintre absolvenți nu promovează examenul. (Ref Tabel D.IV.2. pag. 116)

Învățământul postliceal și universitar

o Participarea la educație

La nivelul învățământului superior se înregistrează cea mai spectaculoasă creștere a ratei de cuprindere, în anul universitar 2004/2005 aceasta reprezentând 42,2%. În învățământul post secundar (postliceal și de maștri) rata brută de cuprindere a prezentat o tendință descrescătoare. Diminuarea ratei de participare la acest nivel de educație este, printre altele, consecința desființării unor profiluri de formare și transformării lor în colegii. Spre deosebire de nivelul post secundar, în învățământul superior sensul ascendent, manifestat imediat după 1990, continuă și în prezent. Pe parcursul întregii perioade de referință, rata de cuprindere a populației feminine a fost superioară celei corespunzătoare populației masculine. Un rol important în creșterea gradului de participare la învățământul superior îi revine alternativei particulare.

Învățământului superior particular s-a dezvoltat mai ales pe programe de studii solicitate de studenți și cu costuri reduse (ex: științe economice, drept, științe socio-umane).

Principala cauză a creșterii nivelului de participare la învățământul superior l-a reprezentat capacitatea mai mare a pieței forței de muncă de absorbție a persoanelor cu studii și calificare superioară, precum și riscul mai redus al șomajului pentru persoanele cu diplomă care atestă absolvirea acestui nivel de educație. (Ref Tabel E.IV.1.2. pag. 118)

În învățământul superior se înregistrează o tendință ascendentă a duratei medii de frecventare a acestuia și o creștere a ratei specifice de cuprindere a populației de toate vârstele. Creșterea ratei brute de cuprindere în învățământul superior se reflectă și asupra duratei medii de frecventare a acestui nivel de educație. (Ref Tabel E.III.3.4. pag. 121)

Rata de tranziție de la învățământul liceal la învățământul superior înregistrează o tendință accentuat ascendentă, astfel încât în anul școlar anterior două treimi din elevii claselor a XII-a acced în învățământul superior. Și la nivelul acestui indicator se înregistrează diferențe în funcție de criteriul sex, populația feminină fiind, de asemenea în avantaj pe parcursul întregului interval analizat. În ceea ce privește rata de acces (a absolvenților cu examen de bacalaureat din seria curentă), evoluția înregistrată este, de asemenea, pozitivă. Valoarea acestui indicator (care, în mod firesc, este superioară valorii ratei de tranziție, fiind calculat prin raportarea la numărul elevilor care au reușit la examenul de bacalaureat) înregistrează o creștere. Analiza diferiților indicatori privind participarea la educație – indicatori de evaluarea a aspectelor cantitative - evidențiază faptul că evoluțiile cele mai importante se înregistrează la nivelul învățământului superior. Noile schimbări intervenite în structura și organizarea învățământului universitar, precum și *Legea asigurării calității educației* reprezintă premise pentru asigurarea și unui înalt nivel de performanță, din perspectivă calitativă. (Ref Tabel E.III.5.6. pag. 123)

Ponderea tinerilor în vârstă de 23 de ani care finalizează învățământul superior înregistrează o creștere constantă, ajungând la o treime din numărul absolvenților de liceu în anul 2003. Diferențele pe sexe tind să se accentueze, fetele deținând în continuare un avantaj semnificativ în raport cu băieții. Comparativ cu anul 2000, învățământul postliceal și de maiștri pierde aproape 2 puncte procentuale, doar 7% dintre tinerii în vârstă teoretică de absolvire finalizând acest nivel de învățământ în anul 2003. (Ref Tabel E.IV.1. pag. 125)

I. Realizarea obiectivelor din Programul de Guvernare și din Planul de acțiune pentru anul 2005

- ***Direcțiile de dezvoltare a sistemului de învățământ au fost precizate atât în Programul de Guvernare cât și în Planul de Acțiune pe anul 2005. Pentru fiecare dintre obiectivele asumate s-au întreprins acțiuni corespunzătoare după cum urmează:***

- 1) Asigurarea accesului egal și sporit la educație;
- 2) Asigurarea calității învățământului; abordarea educației ca forță principală a schimbării tehnologiei, economiei, administrației și a promovării de valori în societate;
- 3) Asigurarea autonomiei școlare și universitare; descentralizarea și depolitizarea sistemului educativ;
- 4) Reconstrucția sistemului de învățământ în mediul rural;

- 5) Considerarea investiției în educație și instruirea capitalului uman ca una din cele mai profitabile investiții;
- 6) Redefinirea responsabilităților autorităților publice centrale și locale și parteneriatul unităților de învățământ cu mediul social și economic;
- 7) Compatibilizarea sistemului educativ românesc cu sistemele europene de educație;
- 8) Promovarea și valorificarea diversității culturale în educație;
- 9) Finanțarea învățământului românesc.
 - o Măsuri de urgență pentru remedierea efectelor inundațiilor asupra sistemului de învățământ

Dat fiind faptul că, în perioada mai - septembrie 2005, calamitățile naturale au provocat pagube materiale importante construcțiilor și terenurilor aparținând instituțiilor și unităților de învățământ din mai multe județe ale țării, Ministerul Educației și Cercetării a intervenit la nivelul Guvernului pentru acordarea unui sprijin financiar în vederea reconstruirii, reabilitării și reparării clădirilor și amenajărilor care aparțin domeniului învățământului. Au fost alocate 103 miliarde lei pentru 86 de școli afectate.

II. Priorități și direcții de dezvoltare pentru perioada 2006-2008

Prioritățile și direcțiile de dezvoltare pentru perioada 2006-2013 sunt stabilite în funcție de **analiza stării sistemului de educație pe bază de indicatori** realizată în prezentul raport și de **măsurile luate de Ministerul Educației și Cercetării** până în prezent în baza următoarelor documente de politică în domeniul educației:

- **Programul de Guvernare. Capitolul 5 - Politica în domeniul educației;**

- **Planul Național de Dezvoltare 2004 - 2006. Planul Național de Dezvoltare 2007 – 2013.**

Acestora li se alătură principalele documente europene de politică în domeniul educației a căror semnatară este și România:

- Agenda **Lisabona** („Educația și formarea în 2010”);
- Declarația de la **Copenhaga** (privind educația și formarea profesională);
- Procesul **Bologna** (privind crearea spațiului european al învățământului superior).

Pentru perioada 2006-2008 ne-am stabilit următoarele priorități:

1. asigurarea calității educației;
2. promovarea descentralizării învățământului preuniversitar;
3. optimizarea finanțării învățământului;
4. dezvoltarea formării profesionale a personalului din învățământ;
5. asigurarea egalității de șanse și creșterea participării la educație;
6. construcția de campusuri școlare;
7. informatizarea școlilor din mediul rural;
8. reforma educației timpurii;
9. elaborarea Cadrului Național al Calificărilor pentru învățământul superior;
10. dezvoltarea educației continue și a formării profesionale (lifelong learning).

III. ANALIZA SISTEMULUI DE ÎNVĂȚĂMÂNT DIN PERSPECTIVA INDICATORILOR DE BAZĂ

Indicatorii de bază, care stau la baza acestui Raport, coroborați cu indicatorii lor specifici, fac parte din Sistemul Național de Indicatori pentru Educație (SNIE)¹ elaborat în cadrul Programului pentru Învățământul Rural, program co-finanțat de Banca Mondială și Guvernul României. SNIE este compatibil cu sistemele internaționale de indicatori, în primul rând cu Sistemul Statistic European (SSE), construit de Eurostat (Oficiul de Statistică al Comunităților Europene), precum și cu alte sisteme internaționale și europene (OECD, UNESCO, Banca Mondială, și Uniunea Europeană). Analiza fiecărui indicator va fi prezentată concomitent cu reperele europene, comentariile referitoare la tendințe, precum și definirea noțiunilor, astfel încât datele să fie atât descriptive, cât și analitice, pentru a susține interpretări și analize din perspectiva actualelor politici educaționale.

Aceștia vizează următoarele dimensiuni:

- cheltuielile pentru educație;
- resursele umane ale sistemului de educație;
- participarea la educație;
- eficiența internă a sistemului de învățământ;
- rezultatele elevilor;
- rezultatele educației pe piața muncii.

¹ Vezi *Sistemul național de indicatori pentru educație. Manual de utilizare. Ministerul Educației și Cercetării, Proiectul pentru învățământul rural, București, 2005.*

Nivel Categorii de indicatori	A. Ansamblul sistemului de învățământ	B. Învățământul preșcolar	C. Învățământul primar și gimnazial	D. Învățământul liceal, profesional (SAM), postliceal	E. Învățământul superior
I. Costurile educației	1. Cheltuielile publice pentru educație, ca % din PIB 2. Cheltuielile publice pentru educație, ca % din totalul cheltuielilor publice 3. Cheltuielile publice pentru educație, ca % din cheltuielile totale pentru educație 4. Cheltuieli de personal, ca % din cheltuielile totale pentru educație 5. Costul mediu pe elev /student 6. Cheltuielile de la bugetul de stat pe elev/student 7. Cheltuielile de la bugetul local pe elev	1. Ponderea cheltuielilor pentru învățământul preșcolar din totalul cheltuielilor pentru educație 2. Cheltuieli de personal 3. Costul mediu per copil	1. Ponderea cheltuielilor pentru învățământul primar și gimnazial din totalul cheltuielilor pentru educație 2. Cheltuieli de personal 3. Costul mediu per elev	1. Ponderea cheltuielilor pentru învățământul liceal /profesional din totalul cheltuielilor pentru educație 2. Cheltuielile de personal 3. Costul mediu per elev	
II. Resursele umane ale sistemului de învățământ	1. Ponderea personalului didactic calificat 2. Ponderea personalului didactic cu normă întreagă 3. Proportia personalului didactic feminin 4. Numărul de copii ce revine la un cadru didactic 5. Numărul mediu de copii pe grupă /clasă				

III. Participarea la educație și eficiența internă a sistemului de învățământ	1. Rata brută de cuprindere școlară în toate nivelurile de învățământ 2. Durata medie de frecvență a învățământului 3. Speranța de viață școlară 4. Rata specifică de cuprindere școlară pe vârste și sexe	1. Rata brută de cuprindere 2. Ponderea elevilor intrați pentru prima dată în clasa I care au frecventat învățământul preșcolar 3. Durata medie de frecvență 4. Rata specifică de cuprindere școlară pe vârste	1. Rata brută de cuprindere școlară în învățământul primar și gimnazial 2. Durata medie de frecvență a învățământului primar și gimnazial 3. Rata specifică de cuprindere școlară pe vârste 4. Abandonul școlar 5. Rata de părăsire timpurie	1. Rata brută de cuprindere școlară în învățământul liceal /profesional 2. Durata medie de frecvență a învățământului liceal /profesional 3. Rata specifică de cuprindere școlară pe vârste 4. Rata de tranziție în învățământul liceal /profesional 5. Rata abandonului	1. Rata brută de cuprindere școlară în învățământul postliceal /superior 2. Ponderea studenților înscriși la matematică, științe și tehnologie 3. Durata medie de frecvență a învățământului postliceal /superior 4. Rata specifică de cuprindere școlară pe vârste 5. Rata de tranziție în învățământul superior 6. Rata de acces la învățământul superior 7. Abandonul școlar
IV. Rezultate	1. Rezultatele elevilor la evaluări internaționale 2. Rezultatele educației și formării profesionale pe piața muncii 2.1. Ponderea populației active (15-64 ani), pe niveluri de educație 2.2. Rata de ocupare a populației în vârstă de 15-64 ani, pe niveluri de educație 2.3. Rata de ocupare a tinerilor în vârstă de 15-24 ani, pe niveluri de educație 2.4. Rata șomajului la tinerii în vârstă de 15-24 ani, pe niveluri de educație 2.5. Rata de inserție a absolvenților diferitelor niveluri de educație și formare profesională pe piața muncii		1. Rata de absolvire 2. Rezultatele elevilor la evaluările naționale (Evaluarea Națională la sfârșitul clasei a IV-a) 3. Rezultatele elevilor la evaluările naționale (Capacitatea/Testarea Națională la sfârșitul clasei a VIII-a)	1. Rata de absolvire 2. Rezultatele elevilor la examenele finale: absolvire, bacalaureat, certificare	1. Rata de absolvire 2. Ponderea absolvenților în domeniul matematicii, științei și tehnologiei

A. Ansamblul sistemului de învățământ

I. Costurile educației

1. Cheltuielile publice pentru educație, ca % din PIB

În România se înregistrează nivelul cel mai scăzut al cheltuielilor pentru educație, ca % din PIB, comparativ cu țările membre ale Uniunii Europene sau noile state membre. Dincolo de retorica politicianistă această situație probează faptul că pentru guvernele anterioare educația nu a constituit o prioritate.

**Definirea
indicatorului/ Note
metodologice**

Repere europene

Cheltuielile publice pentru educație reprezintă 5-6% din PIB în cazul majorității statelor europene. În anul 2001 cele mai ridicate procente au fost alocate de țările nordice (Danemarca, Norvegia, Suedia, Finlanda), cu un maxim de 8,5%. Media înregistrată de statele membre ale Uniunii Europene este de 5,22%. Media țărilor care au aderat de curând este de 5,31%.

Descriere și Interpretare

Evaluările privind cheltuielile pentru educație arată că există încă foarte multe nevoi financiare care nu pot fi acoperite cu nivelul curent al alocărilor de la stat. De la infrastructură și dotări materiale până la motivarea financiară și formarea personalului din sistem, numeroase probleme sunt rezolvate parțial sau amânate pentru următorul an bugetar. Pornind de la această stare de fapt, atât specialiștii cât și opinia publică relevă *subfinanțarea* sistemului de educație, solicitând creșterea nivelului resurselor financiare alocate de la bugetul de stat. Pe execuția bugetară, România se situează la sub 4% din PIB. Creșterea cheltuielilor publice pentru educație se explică în primul rând prin creșterea constantă a PIB-ului în ultimii ani. Astfel, în prețurile anului 1990, de la 721,1 miliarde lei în anul 2000 PIB-ul a ajuns la 913,5 miliarde lei în anul 2004 (prețuri 1990). De asemenea, cheltuielile sociale publice totale au crescut în perioada de referință.

Descriere și Interpretare

Cheltuielile publice pentru educație au crescut în termeni reali (conform MFP și estimărilor DGBF MEdC); totuși, Guvernul României are dificultăți importante în a atinge procentul stipulat prin lege privind alocările bugetare pentru învățământ.

La nivelul anului 2001, anul cel mai recent pentru care există date comparative, România, alături de Bulgaria, avea cel mai scăzut procent din PIB alocat pentru educație dintre toate țările membre sau în curs de aderare la Uniunea Europeană.

Ministerul Educației și Cercetării a promovat, prin propunerea de buget pentru anul 2006 o viziune fundamentată și responsabilă asupra finanțării educației. În absența unei alocări bugetare semnificative, ministerul nu va putea atinge obiectivele Programului de Guvernare și pe cele asumate pentru compatibilizarea cu sistemele de educație europene.

Indicatorul cheltuielile publice pentru educație, ca % din PIB evidențiază proporția din realizarea financiară națională anuală alocată de guvern serviciilor de educație într-un an financiar.

Acest indicator reflectă importanța acordată educației în comparație cu celelalte servicii publice furnizate de stat. De asemenea, alocările specifice nivelurilor de educație reflectă prioritatea acordată unui anumit nivel.

A. Ansamblul sistemului de învățământ

I. Costurile educației

1. Cheltuielile publice pentru educație, ca % din PIB

1. Cheltuielile publice pentru educație ca % din PIB

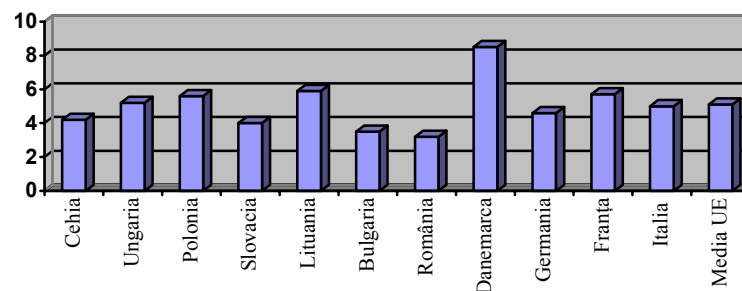
2000	2001	2002	2003	2004*	2005**
3,4	3,6	3,6	3,5	3,5	3,9

Sursa: Ministerul Finanțelor Publice

* pe execuția bugetară Estimare DGBF din ME dC

**pe execuție bugetară Estimare DGBF din ME dC

Fig. 1 Ponderea cheltuielilor publice pentru educație, ca procent din PIB (2001) - date comparative

Sursa: Key Data on Education, 2005 EUROSTAT

A. Ansamblul sistemului de învățământ

I. Costurile educației

2. Cheltuielile publice pentru educație ca % din cheltuielile publice

Cheltuielile publice pentru educație în perioada 2000-2003, ca procent din totalul cheltuielilor publice, nu au prezentat modificări semnificative, situându-se la un nivel inferior majorității țărilor europene.

Repere europene

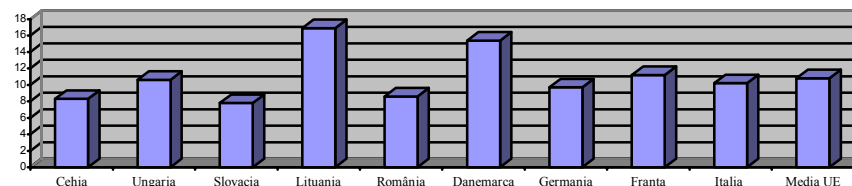
În 2001, România a fost printre puținele țări europene (alături de Cehia, Grecia și Slovacia) care orientau mai puțin de 10% din totalul cheltuielilor publice către educație. La polul opus se situează Danemarca, Lituania, Suedia și Islanda cu medii de peste 12%.

1. Cheltuielile publice pentru educație ca % din cheltuielile publice, 2000-2004

2000	2001	2002	2003
8,1	8,3	8,3	8,2

Sursa: MEdC

Fig. 1 Cheltuielile publice pentru educație ca % din totalul cheltuielilor publice. Date comparative, 2001

Sursa: Key Data on Education, 2005 EUROSTAT

Definirea indicatorului/ Note metodologice

Indicatorul cheltuieli publice pentru educație ca % din cheltuielile publice exprimă *totalitatea cheltuielilor publice pentru educație (curente și capitale) ca procent din totalul cheltuielilor publice într-un anumit an financiar*. Acest indicator evidențiază proporția din cheltuielile publice anuale alocate de guvern serviciilor de educație. Valorile acestui indicator reflectă, ca și în cazul anterior, importanța acordată educației în comparație cu celelalte servicii publice furnizate de stat. De asemenea, alocările specifice nivelurilor de educație reflectă prioritatea acordată unui anumit nivel. Trebuie subliniat faptul că în situația de față datele asupra cheltuielilor publice totale pentru educație se referă numai la cheltuielile realizate prin bugetul ministerului de resort fără a include cheltuielile efectuate prin bugetele altor ministere sau structuri naționale și locale având ca obiect activități de tip educațional.

A. Ansamblul sistemului de învățământ I. Costurile educației 3. Cheltuielile publice pentru educație ca % din cheltuielile totale pentru educație			Definirea indicatorului/ Note metodologice
În România costurile educației sunt suportate prioritar din fonduri publice. În învățământul particular preuniversitar autorizat, finanțarea se realizează exclusiv din fonduri private, respectiv din contribuția persoanei juridice patronatoare și din taxele de școlarizare; învățământul particular are o dimensiune redusă (sub 1% din total elevi) față de învățământul de stat. Încurajarea dezvoltării unui sector privat de calitate în învățământ trebuie luată serios în considerare în următorii ani.			<i>Acest indicator exprimă proporția cheltuielilor publice pentru educație ca raport procentual în totalul cheltuielilor pentru educație (publice și private) efectuate într-un an financiar.</i>
<i>Repere europene</i> <i>În România, ca și la nivel european, educația continuă să fie finanțată în principal din fonduri publice. În țările membre ale UE cel puțin 80% din cheltuielile pentru educație sunt realizate de la bugetul de stat. Țările europene cu o pondere mai ridicată a cheltuielilor din surse private sunt Germania, Spania, Cipru, Ungaria, Marea Britanie și Bulgaria.</i>	Descriere și Interpretare La nivelul anului 2001, cheltuielile publice pentru educație reprezentau 93,5% din totalul cheltuielilor pentru educație. Ponderea mai ridicată a cheltuielilor publice din România (93,5%) față de cea existentă în țările europene (80%) se datorează faptului că învățământul particular are o dimensiune nesemnificativă (60 000 elevi) față de învățământul de stat (4 540 000 elevi). În învățământul universitar în anul 2001 din totalul studenților școlarizați ponderea învățământului particular era de 14,7%.	Descriere și Interpretare Prin descentralizarea învățământului, ministerul își propune să îmbunătățească participarea privată la cheltuielile pentru educație, prin apropierea școlii de comunitate și transformarea acesteia într-o instituție puternică, abilitată să răspundă nevoilor locale de dezvoltare. MEdC își propune totodată să încurajeze dezvoltarea rețelei de învățământ particular.	<i>Acest indicator surprinde ponderea finanțării educației din surse publice în totalul cheltuielilor pentru educație și include atât cheltuielile curente cât și cele de capital.</i> <i>Ponderea cheltuielilor din fonduri private depinde de existența și nivelul taxelor de școlarizare dintr-un sistem de învățământ cât și de alți factori precum capacitatea de a atrage fonduri extrabugetare, modalitatea de finanțare a unităților de învățământ particular etc.</i>

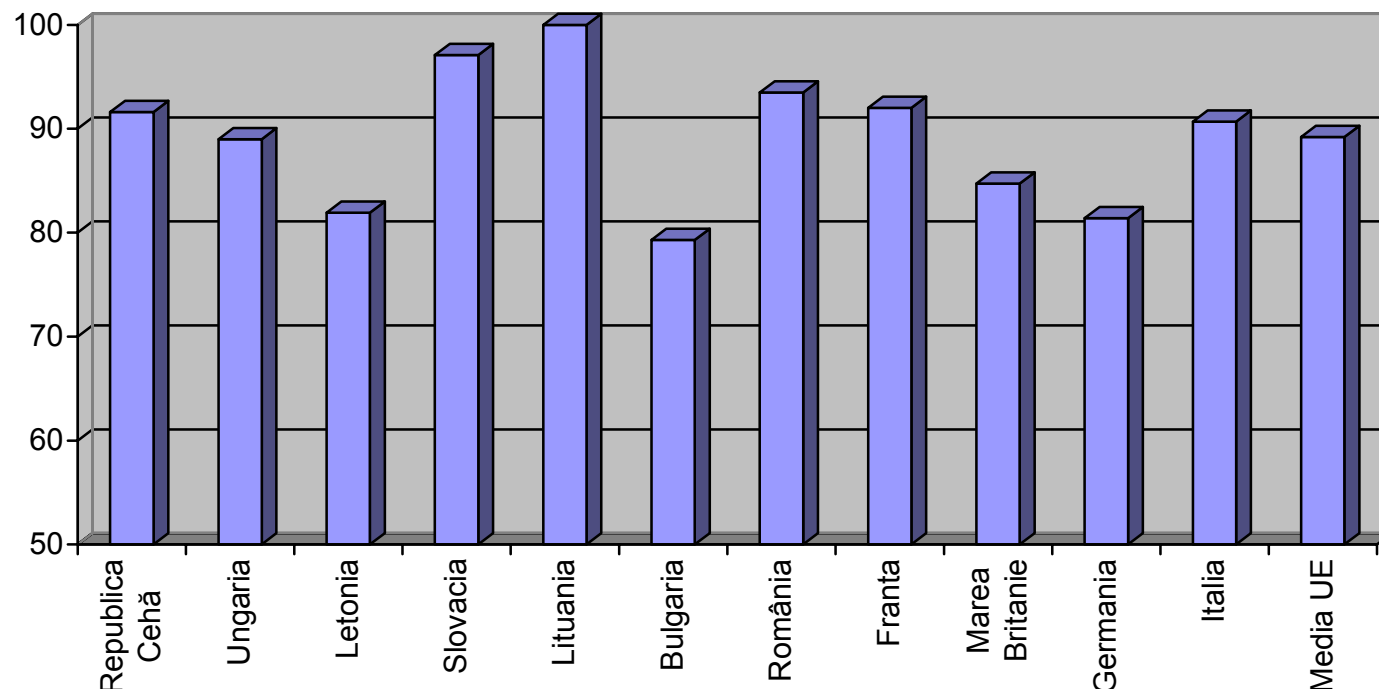
A. Ansamblul sistemului de învățământ

I. Costurile educației

3. Cheltuielile publice pentru educație ca % din cheltuielile totale pentru educație

1. Cheltuieli publice pentru educație ca % din cheltuielile totale pentru educație, 2001

Fig. 1 Cheltuieli publice pentru educație ca % din cheltuielile totale pentru educație. Date comparative (2001)

Sursa: Key Data on Education in Europe 2005

A. Ansamblul sistemului de învățământ

I. Costurile educației

4. Cheltuielile de personal, ca % din cheltuielile totale pentru educație

Definirea indicatorului/ Note metodologice

Între 2001-2004 a scăzut ponderea cheltuielilor de personal din totalul cheltuielilor pentru educație, arătând o creștere a ponderii cheltuielilor materiale în învățământ. Ponderea cheltuielilor de personal a atins cea mai scăzută valoare în anul 2005.

Repere europene

Cheltuielile de personal au în majoritatea țărilor europene o pondere de peste 70% în totalul cheltuielilor pentru educație. În țări precum Belgia sau Cipru aceste costuri depășesc 80%.

În toate țările europene costurile per elev cresc odată cu nivelul de învățământ.

Descriere și Interpretare

La nivelul anului 2001, din totalul cheltuielilor pentru educație cheltuielile de personal dețin cea mai importantă pondere, atingând 82,95%.

Ponderea mai ridicată a cheltuielilor de personal în România față de cea din țările europene se datorează, nu atât nivelului ridicat al cheltuielilor de personal în valoare absolută sau al nivelului salariului mediu pe post didactic, ci nivelului foarte scăzut al cheltuielilor materiale și de capital datorat capacității reduse de finanțare a bugetelor locale.

Descriere și Interpretare

Între 2001-2004, această pondere a scăzut, arătând o creștere a ponderii cheltuielilor materiale în învățământ.

Acest lucru se datorează creșterii efortului bugetelor locale în susținerea cheltuielilor și a investițiilor în infrastructura școlilor.

Indicatorul cheltuieli de personal, ca % din cheltuielile totale pentru educație reprezintă raportul procentual al cheltuielilor de personal din totalul cheltuielilor pentru educație.

Acest indicator surprinde dimensiunea cheltuielilor de personal în totalul cheltuielilor pentru educație (publice și private).

A. Ansamblul sistemului de învățământ

I. Costurile educației

4. Cheltuielile de personal, ca % din cheltuielile totale pentru educație

CHELTUIELI DE PERSONAL CA % DIN CHELTUIELI TOTALE PENTRU EDUCATIE IN PERIOADA 2001-2004 PE TOTAL SI PE NIVELURI DE INVATAMANT						
		Valori in mii lei				
Nr. Crt.	Categorii de cheltuieli	Anul 2001	Anul 2002	Anul 2003	Anul 2004	Estimări Anul 2005
1	Cheltuieli de personal - total	82.95%	81.38%	78.16%	77.87%	78,23%
2	Preșcolar	82.12%	78.70%	75.56%	77.78%	73,95%
3	Primar	83.86%	84.98%	80.13%	78.81%	75,76%
4	Gimnazial	84.19%	84.13%	80.29%	78.60%	84,86%
5	Liceal și postliceal	81.08%	77.45%	76.17%	76.51%	85,73%

Sursa: Date CNFIPS, MEEdC

A. Ansamblul sistemului de învățământ

I. Costurile educației

5. Costul mediu per elev/student

Costul mediu per elev/student a înregistrat în anul 2004 o creștere semnificativă în comparație cu anul școlar 2001-2002. Costul mediu per student are o dinamică ascendentă.

Descriere și Interpretare

Conform datelor furnizate de DFID, costul mediu per elev/student a înregistrat în anul 2004 o creștere cu peste 16 puncte procentuale în comparație cu anul precedent, de la 260 la 340 EURO.

Această situație se explică atât prin creșterea fondurilor alocate educației cât și prin scăderea populației școlare totale, de la 4539 mii în anul 2001 la 4391 mii elevi/studenți în anul 2004.

Descriere și Interpretare

Costul mediu per student are o dinamică ascendentă.

Valoarea gradientului de creștere a finanțării va aduce România într-un orizont de timp de circa zece ani la valori apropiate de cele din Uniunea Europeană.

**Definirea indicatorului/
Note metodologice**

Indicatorul cheltuielilor de la bugetul de stat pe elev/student exprimă nivelul cheltuielilor pentru educația unui elev/student, respectiv gradul de participare al bugetului de stat la acoperirea unei părți din cheltuielile totale pentru educația unui elev/student.

Cheltuielile de la bugetul de stat efectuate într-un an financiar pentru educația unui elev/student trebuie să includă toate cheltuielile realizate atât de instituțiile publice, cât și de cele private.

A. Ansamblul sistemului de învățământ

I. Costurile educației

5. Costul mediu per elev/student

3. Costuri medii per elev în perioada 2001-2004

2001		2002		2003		2004/2005	
mii lei	EURO	mii lei	EURO	mii lei	EURO	mii lei	EURO
6746.271	259.20	8740.778	279.66	10944.635	291.42	13746.704	339.16

Sursa: Date CNFIPS, MEC

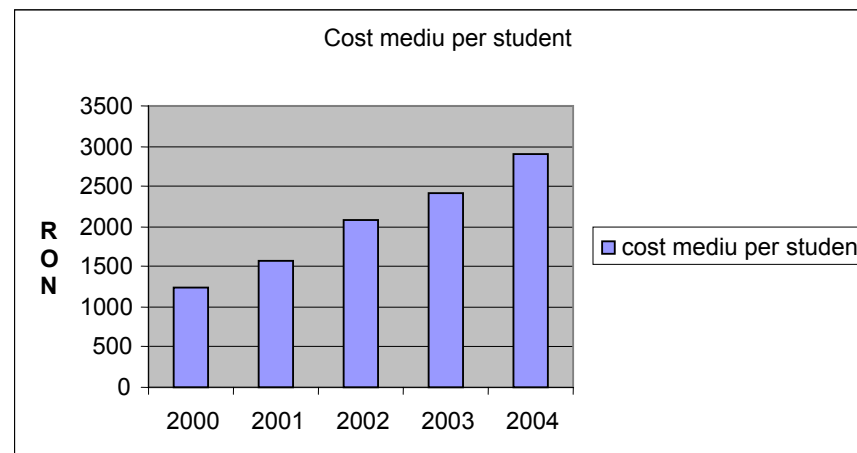

Fig. 1. Costul mediu per student, Sursa: INS

A. Ansamblul sistemului de învățământ

I. Costurile educației

6. Cheltuielile de la bugetul de stat per elev/student

7. Cheltuielile de la bugetul local per elev

Cheltuielile per elev de la bugetul local dețin cea mai importantă pondere în totalul cheltuielilor pentru educație. În perioada de referință, procentul cheltuielilor din această sursă s-a menținut la un nivel relativ constant – peste 96%.

Descriere și Interpretare

În perioada 2001-2004 ponderile cheltuielilor per elev de la bugetul de stat, respectiv de la bugetul local s-au menținut la niveluri relativ constante.

Cheltuielile de la bugetul local dețin cea mai importantă pondere, atingând în 2004 peste 96% din totalul cheltuielilor pentru educație; sumele provin în marea lor majoritate din cotele defalcate din TVA care intră în componența bugetelor locale.

Cheltuielile de la bugetul de stat sunt în anul 2004 cu 0,11 puncte procentuale mai scăzute în comparație cu anul 2001.

Descriere și Interpretare

Aceeași tendință poate fi observată și în cazul cheltuielilor din alte venituri, acestea înregistrând în perioada 2001-2005 o scădere cu 0,6 puncte procentuale.

Această structură este o consecință a măsurilor de descentralizare financiară din ultimii ani și oferă o perspectivă favorabilă pentru măsurile viitoare de descentralizare financiară.

Definirea indicatorului/ Note metodologice

Indicatorul cheltuielile de la bugetul local pe elev exprimă nivelul cheltuielilor pentru educația unui elev/student, respectiv gradul de participare al bugetului local la acoperirea unei părți din cheltuielile totale pentru educația unui elev/student.

Cheltuielile de la bugetul local efectuate într-un an financiar pentru educația unui elev trebuie să includă toate cheltuielile realizate atât de instituțiile publice, cât și de cele private.

A. Ansamblul sistemului de învățământ

I. Costurile educației

6. Cheltuielile de la bugetul de stat per elev/student

7. Cheltuielile de la bugetul local per elev/student

1. Cheltuielile de la bugetul de stat și de la bugetul local per elev, 2001-2004

	2001	%	2002	%	2003	%	Anul 2004	%	Estimări Anul 2005	%
Cheltuieli de la bugetul de stat	95.674	1.44%	82.229	0.96%	144.695	1.37%	185.397	1.35%	203.950	1.19%
Cheltuieli prin bugetul local	6358.420	96.02%	8206.375	96.19%	10213.427	96.40%	13256.1357	96.43%	16.570.000	96.88%
Cheltuieli din alte venituri	167.575	2.53%	242.685	2.84%	236.194	2.23%	305.171	2.22%	329.500	1.93%
Cheltuieli totale	6746.271	100%	8740.778	100%	10944.635	100%	13746.704	100%	17.103.450	100%

Sursa: CNFIPS, MEdC

2. Cheltuielile învățământului superior public civil pentru 2001-2004

Indicator	U.M.	2001	2002	2003	2004	2005 *
Totalul cheltuielilor în învățământul superior public civil	Mii RON	835.132,3	1.217.633,3	1.442.581,2	1.804.973,1	2.150.173,8
Venituri proprii ale universităților	%	24,98	35,83	38,62	38,94	41,36

Sursa: MEdC

* Estimare

A. Ansamblul sistemului de învățământ

II. Resurse umane - Evoluția efectivelor de personal din învățământ

Efectivele de personal au înregistrat în perioada 2000-2004 o evoluție oscilantă, care nu s-a suprapus cu evoluția efectivelor de elevi/studenti înscriși în aceeași perioadă. Pe termen mediu și lung populația școlară va scădea semnificativ. În consecință, structurile de rețea școlară și de personal vor suferi modificări importante.

**Definirea
indicatorului/
Note metodologice**

Repere europene

Comparațiile între țări ale efectivelor de personal din învățământ trebuie tratate cu atenție datorită importanțelor diferențe între diferitele sisteme de educație (durata fiecărui nivel de educație, durata învățământului obligatoriu, ordinul de mărime al normei didactice etc.) cât și a factorilor demografici. Key Data on Education 2005 arată că România se situează la nivelul mediei statelor europene în ceea ce privește ponderile cadrelor didactice în totalul populației active.

Descriere și Interpretare

La nivelul anului 2004 persoanele care lucrează în sistemul de educație reprezintă 4,32 % din totalul populației ocupate din România. În efectivul de personal din învățământul preuniversitar regăsim atât personal didactic propriu-zis, cât și persoane cu funcții de conducere fără normă didactică, personal didactic auxiliar (bibliotecari, profesori documentariști, pedagogi, psihologi, asistenți sociali etc.), personal administrativ și personal de întreținere și operațional. Cadrele didactice au o pondere de 72,2 % din totalul personalului din sistemul de educație, ponderea cea mai ridicată înregistrându-se în cazul nivelului primar și gimnazial (80,77 %) iar cea mai scăzută în nivelul superior de învățământ (54,62 %). Peste o treime dintre cadrele didactice își desfășoară activitatea în mediul rural (35,66%), un procent foarte apropiat de situația înregistrată în anul 2000 (34,68). La nivelul învățământului primar și gimnazial, numărul cadrelor didactice din mediul rural îl depășește pe cel din urban, stare de fapt care se explică prin structura rețelei școlare specifice acestei arii.

Descriere și Interpretare

De remarcat faptul că în cazul învățământului preșcolar, personalul didactic din mediul rural este mai redus în comparație cu cel din urban, chiar dacă numărul copiilor înscriși în acest nivel de învățământ este mai ridicat în mediul rural. Analiza dinamicii efectivelor de personal arată faptul că în perioada avută în vedere acestea au înregistrat următoarea evoluție:

- în 2004 personalul din învățământ a scăzut cu 3% față de anul 2000;
- în învățământul profesional efectivul de personal s-a redus cu aproximativ 20 %;
- în învățământul primar scăderea este mai mică de 1 %;
- în învățământul liceal asistăm la o creștere de 5,54%.

Reducerea efectivului de personal în învățământul profesional este determinată în principal, de reducerea efectivelor de elevi înscriși la acest nivel de învățământ.

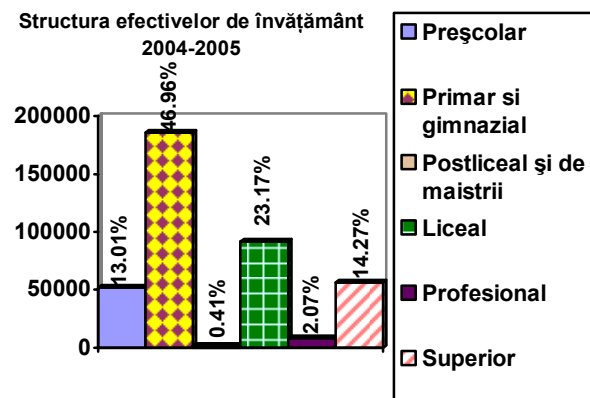
Creșterea efectivului de personal în învățământului liceal marchează o revenire la o situație așteptată a numărului de elevi la acest nivel de învățământ și generalizarea învățământului de 10 clase.

Informațiile privind efectivele personalului didactic provin din sursă INS. Conform metodologiei actuale de culegere a datelor se defalcă personalul didactic din învățământul liceal, profesional și respectiv postliceal și universitar.

A. Ansamblul sistemului de învățământ

II. Resurse umane - Evoluția efectivelor de personal din învățământ

Structura efectivelor de învățământ
2004-2005

Sursa: Date INS (2005)

1. Structura efectivelor personalului din învățământ, 2004/2005

Nivel de învățământ	Personal didactic	Personal didactic auxiliar	Personal administrativ	Personal de întreținere și operațional	Total personal pe nivel	Procent personal didactic (%)
Preșcolar	35288	152	2816	13139	51834	68.08
Primar și gimnazial	150168	2257	8548	24903	185926	80.77
Liceal	62192	4710	8409	16453	91764	67.77
Profesional	6290	271	478	1182	8225	76.47
Postliceal și de maistrii	1066	62	316	166	1644	64.84
Superior	30857	5057	10087	10064	56496	54.62
Total	285861	12509	30654	65907	395889	72.21

Sursa: Date INS (2001 – 2005)

2. Numărul de cadre didactice pe niveluri de învățământ în perioada 2000-2004

		Preșcolar	Primar de masă	Special primar	Gimnazial de masă	Special gimnazial	Liceu	Profesional (SAM)	Postliceal	Superior
2000-2001	Total	34023	57717	2595	97172	5122	64018	4894	1438	27959
	Urban	18734	25529	2074	48999	4130	59863	3943	1408	
	Rural	15289	32188	521	48173	992	4155	951	30	
2001-2002	Total	34631	56724	2254	100868	5074	64729	5576	1578	28764
	Urban	19013	24627	1870	50895	4198	60562	4307	1565	
	Rural	15618	32097	384	49973	876	4167	1269	13	
2002-2003	Total	34307	54573	2062	92825	4737	60988	6063	1496	29619
	Urban	18682	23196	1786	46202	4040	57083	4682	1478	
	Rural	15625	31377	276	46623	697	3905	1381	18	
2003-2004	Total	34585	55415	2121	88750	4224	58925	5782	1333	30137
	Urban	18717	22965	1867	42778	3635	54999	4425	1324	
	Rural	15868	32450	254	45972	589	3926	1357	9	
2004-2005	Total	35288	54932	2167	89119	3950	62192	6290	1066	30857
	Urban	19646	22561	1925	41835	3464	57807	4761	1060	
	Rural	15642	32371	242	47284	486	4385	1529	6	

Observație: Pentru învățământul liceal, profesional și postliceal, pentru mediul de rezidență s-a luat în considerare tipul de localitate în care este situată unitatea de învățământ.

Sursa: Date INS (2001 – 2005)

A. Ansamblul sistemului de învățământ
II. Resurse umane
1. Ponderea personalului didactic calificat

Calificarea personalului didactic a înregistrat în anul 2004 o creștere în comparație cu anii precedenți, în cazul tuturor nivelurilor de învățământ. Această tendință se reflectă și în cazul cadrelor didactice care predau în mediul rural.

**Definirea
indicatorului/
Note
metodologice**

Descriere și Interpretare

La nivelul învățământului preșcolar, ponderea personalului calificat a crescut de la 84,9% în anul 2000 la 94,7% în anul școlar 2004-2005. În același interval, în mediul rural s-a înregistrat o creștere cu peste 12% a personalului calificat. Se mențin însă disparități pe medii de rezidență în ceea ce privește ponderea personalului didactic calificat (97,3%, în urban, respectiv 91,5% în rural).

O tendință relativ asemănătoare se înregistrează și în cazul învățământului primar în ceea ce privește situația personalului calificat. La nivelul anului 2004-2005, 96,2% dintre cadrele didactice erau calificate, cu o pondere mai ridicată în cazul mediului urban (98,4%) în comparație cu mediul rural (94,7%).

La nivelul gimnaziului, ponderile corespunzătoare în anul școlar 2004-2005 sunt: 91,4% (pe ansamblu), 96,8% în mediul urban și, respectiv, 86,6% în rural, reprezentând cea mai semnificativă diferență pe niveluri de rezidență.

Descriere și Interpretare

În cazul învățământului liceal ponderea personalului didactic calificat a crescut de la 91,3% în anul 2000 la 97,9 în anul 2003. În anul 2004, această tendință nu a mai existat decât în cazul cadrelor didactice din mediul rural, per total procentul fiind de 97,8%.

În anul școlar 2004-2005, la SAM procentul cadrelor didactice calificate este cu 12,6% mai ridicat în comparație cu anul 2000. În acest interval a crescut atât ponderea cadrelor didactice calificate din mediul urban (de la 81,5% la 94,6%), cât și a celor din mediul rural (de la 69% la 82,8%). Totuși, diferențele pe medii rămân semnificative.

În învățământul superior problema calificării personalului pare să nu mai existe, procentul atins în 2004 fiind de 100%.

Acest indicator reprezintă numărul cadrelor didactice calificate, ca expresie procentuală din numărul total al cadrelor didactice.

El exprimă potențialul de resurse umane din sistemul de educație și reflectă calitatea procesului instructiv-educativ.

În funcție de valorile înregistrate poate fi evaluată oportunitatea inițierii unor noi politici de personal la nivel de sistem sau a unor politici corective.

A. Ansamblul sistemului de învățământ

II. Resurse umane

1. Ponderea personalului didactic calificat

1. Ponderea cadrelor didactice calificate pe niveluri de învățământ, în perioada 2000-2005

		Preșcolar	Primar de masă	Gimnazial de masă	Liceu	Profesional (SAM)	Postliceal	Superior
2000- 2001	Total	84,9	-	-	91,3	79,1	84,4	90,7
	Urban	89,6	-	-	91,7	81,5	84,6	-
	Rural	79,1	-	-	86,6	69,0	73,3	-
2001- 2002	Total	88,6	-	-	92,5	79,7	88,1	92,7
	Urban	92,8	-	-	93,0	82,1	88,2	-
	Rural	83,6	-	-	86,3	71,4	84,6	-
2002- 2003	Total	86,4	92,7	85,7	93,2	86,4	87,0	86,7
	Urban	88,7	95,4	93,0	93,4	88,5	86,9	-
	Rural	83,6	90,8	78,5	90,9	79,3	88,9	-
2003- 2004	Total	93,9	96,0	90,8	97,9	88,7	95,9	92,9
	Urban	97,4	98,3	96,7	98,1	90,2	96,0	-
	Rural	89,7	94,3	85,4	95,1	83,9	77,8	-
2004- 2005	Total	94,7	96,2	91,4	97,8	91,7	97,7	100,0
	Urban	97,3	98,4	96,8	98,0	94,6	97,6	-
	Rural	91,5	94,7	86,6	95,5	82,8	100,0	-

Observație: Pentru învățământul liceal, profesional și postliceal, pentru mediul de rezidență s-a luat în considerare tipul de localitate în care este situată unitatea de învățământ.

In intervalul 2000-2001 nu au fost colectate datele specifice învățământului primar și gimnazial de masă.

Sursa: Date INS (2001 – 2005)

A. Ansamblul sistemului de învățământ

II. Resurse umane

2. Ponderea personalului didactic cu timp integral de lucru (normă întreagă)

Definirea indicatorului/ Note metodologice

Ponderea cadrelor didactice cu normă întreagă a stagnat sau a scăzut ușor în cazul învățământul preuniversitar, în timp ce în învățământul universitar această pondere a crescut.

Indicatorul ponderea personalul cu normă întreagă reflectă numărul cadrelor didactice cu timp integral de lucru, ca expresie procentuală din numărul total al cadrelor didactice. Indicatorul se utilizează pentru a evidenția nivelul de ocupare al cadrelor didactice din sistem și este foarte important pentru analiza oportunității introducerii unor restructurări de personal la nivel de sistem sau pentru anumite niveluri de învățământ.

Repere europene

La nivel european, numărul cadrelor didactice cu normă parțială de lucru devine din ce în ce mai ridicat.

Descriere și Interpretare

Variațiile înregistrate de personalul didactic cu normă întreagă în perioada 2000-2004 sunt relativ reduse în cazul majorității nivelurilor de învățământ. Astfel învățământul de nivel preșcolar și cel de nivel superior concentrează cele mai ridicate ponderi ale personalului cu normă întreagă, la polul opus situându-se învățământul postliceal, gimnazial și profesional. În cazul acestui ultim nivel putem remarca și cea mai importantă scădere a personalului cu timp integral de lucru în comparație cu anul 2000, de aproape 10 puncte procentuale. Învățământul rural înregistrează valori apropiate ale indicatorului în comparație cu cel urban, diferențe mai importante putând fi remarcate numai în cazul învățământului gimnazial și liceal.

Descriere și Interpretare

În învățământul superior tendința este de creștere a procentului personalului cu timp de muncă integral. Gradientul de creștere este totuși limitat de numărul de studenți și de implicațiile aplicării procesului Bologna.

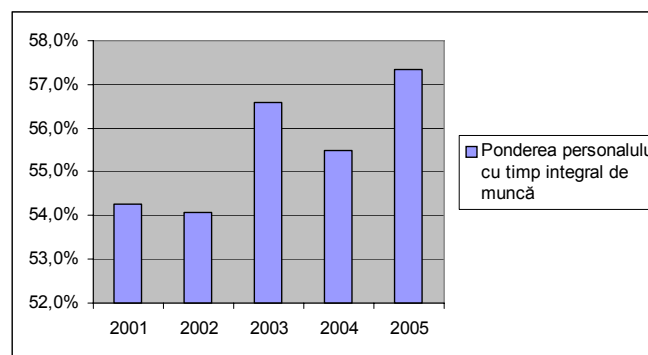

Fig. 1. Ponderea cadrelor didactice cu timp integral de muncă în învățământul superior

A. Ansamblul sistemului de învățământ

II. Resurse umane

2. Ponderea personalului didactic cu timp integral de lucru (normă întreagă)

Tabel 1. Ponderea cadrelor didactice cu timp integral de lucru (normă întreagă) pe niveluri de învățământ în perioada 2000-2005

		Preșcolar	Primar de masă	Special primar	Gimnazial de masă	Special gimnazial	Liceu	Profesional (SAM)	Postliceal	Superior
2000-2001	Total	99,5	Lipsă date	Lipsă date	Lipsă date	Lipsă date	89,9	89,6	51,7	99,3
	Urban	99,8	Lipsă date	Lipsă date	Lipsă date	Lipsă date	89,8	89,9	52,1	
	Rural	99,2	Lipsă date	Lipsă date	Lipsă date	Lipsă date	90,8	88,3	33,3	
2001-2002	Total	99,7	Lipsă date	Lipsă date	Lipsă date	Lipsă date	88,9	85,9	48,4	99,4
	Urban	99,8	Lipsă date	Lipsă date	Lipsă date	Lipsă date	89,0	85,1	48,7	
	Rural	99,4	Lipsă date	Lipsă date	Lipsă date	Lipsă date	87,9	88,9	15,4	
2002-2003	Total	99,5	96,7	98,4	80,1	94,3	88,6	82,8	50,0	99,7
	Urban	99,7	96,7	98,2	81,9	94,1	88,7	83,6	50,5	
	Rural	99,3	96,7	99,3	78,4	95,7	86,8	80,2	11,1	
2003-2004	Total	99,6	96,6	96,1	78,5	92,2	88,5	80,7	55,7	99,9
	Urban	99,8	97,0	96,3	80,1	92,0	88,7	80,3	55,7	
	Rural	99,4	96,4	95,3	77,1	93,2	86,3	82,0	44,4	
2004-2005	Total	99,5	95,7	96,8	75,5	93,0	87,9	79,9	58,1	98,4
	Urban	99,5	96,1	96,6	77,6	92,8	88,1	80,1	58,3	
	Rural	99,4	95,5	98,3	73,7	94,2	85,4	79,3	16,7	

Observație: Pentru învățământul liceal, profesional și postliceal, pentru mediul de rezidență s-a luat în considerare tipul de localitate în care este situată unitatea de învățământ. In intervalul 2000-2001 nu au fost colectate datele referitoare la învățământul primar și gimnazial de masă și special. Sursa: Date INS (2001 – 2005)

A. Ansamblul sistemului de învățământ

II. Resurse umane

3. Ponderea personalului didactic feminin

Cadrele didactice de sex feminin dețin o pondere importantă în totalul personalului didactic, înregistrându-se o creștere și la nivelul învățământului superior.

**Definirea indicatorului/
Note metodologice**

Repere europene

Ponderea superioară a personalului didactic feminin pentru nivelurile de învățământ pre-universitar este o caracteristică a tuturor țărilor europene. Totuși, în țări precum Germania, Spania sau Norvegia, în învățământul secundar superior predomină cadrele didactice de sex masculin. (EUROSTAT).

Descriere și Interpretare

Aproape trei pătrimi din personalul didactic este de sex feminin (71,9%), ponderea acestora înregistrând o ușoară creștere în intervalul 2000-2004. Cele mai multe femei se regăsesc în învățământul preșcolar și primar. Totuși, se poate remarca faptul că în învățământul primar din mediul rural aproape un cadru didactic din cinci este de sex masculin. Diferențe importante pe medii de rezidență se înregistrează și în cazul celorlalte niveluri de învățământ, cu excepția celui preșcolar: cadrele didactice de sex feminin sunt, în medie, cu aproape 10% mai numeroase în mediul urban, în comparație cu mediul rural.

Este de remarcat și creșterea ponderii femeilor în învățământul superior, singurul nivel unde numărul cadrelor didactice de sex feminin este mai redus în comparație cu cel al bărbaților. Acestea sunt în anul școlar 2004-2005 cu aproape 4% mai numeroase în comparație cu anul 2000; la nivel universitar, pentru aceeași perioadă, femeile reprezintă 42,9% din totalul personalului didactic.

Descriere și Interpretare

Nu există diferențe semnificative din punctul de vedere al calificării între cadrele didactice de sex feminin și cele de sex masculin și nici din punctul de vedere al programului de lucru cu timp integral.

Ponderea personalului didactic feminin se situează pe o pantă ascendentă; în prezent 3 instituții de învățământ superior din cele 49 sunt conduse de rectori femei.

Indicatorul ponderea cadrelor didactice femei reflectă numărul cadrelor didactice femei exprimat ca raport procentual din numărul total de cadre didactice într-un anumit an școlar. Indicatorul se utilizează pentru a evidenția echilibrul sau dezechilibrul în distribuția cadrelor didactice pe sexe, atât pentru întregul sistem cât și la diferite niveluri de învățământ.

A. Ansamblul sistemului de învățământ**II. Resurse umane****3. . Ponderea personalului didactic feminin****Tabel 2. Ponderea cadrelor didactice femei pe niveluri de învățământ în perioada 2000-2005**

		Preșcolar	Primar de masă	Special primar	Gimnazial de masă	Special gimnazial	Liceu	Profesional (SAM)	Postliceal	Superior
2000- 2001	Total	99,9	86,6	89,4	68,3	76,0	62,5	50,9	58,3	39,0
	Urban	99,9	91,7	90,5	72,3	78,0	63,0	53,3	58,8	
	Rural	99,9	82,5	84,8	64,2	67,7	54,8	40,8	33,3	
2001- 2002	Total	99,8	86,7	89,5	68,3	77,9	63,3	51,4	65,9	40,2
	Urban	99,8	91,5	91,1	72,2	79,5	63,8	54,7	66,0	
	Rural	99,8	83,0	81,8	64,3	70,4	55,7	40,3	53,8	
2002- 2003	Total	99,8	87,0	90,3	68,0	77,1	64,0	51,3	64,4	41,4
	Urban	99,9	92,2	91,2	72,1	79,0	64,4	54,3	64,7	
	Rural	99,8	83,2	84,8	64,0	66,0	57,0	40,9	38,9	
2003- 2004	Total	99,8	86,8	89,0	68,0	78,1	64,1	52,1	66,5	42,5
	Urban	99,8	91,9	89,8	72,3	79,7	64,6	54,5	66,7	
	Rural	99,8	83,2	83,1	63,9	68,4	56,7	44,2	33,3	
2004- 2005	Total	99,8	86,4	88,4	67,7	78,5	64,9	52,5	71,1	42,9
	Urban	99,9	91,7	89,1	72,0	79,3	65,5	54,8	71,2	
	Rural	99,7	82,7	82,6	63,9	72,6	57,9	45,5	50,0	

Observație: Pentru învățământul liceal, profesional și postliceal, pentru mediul de rezidență s-a luat în considerare tipul de localitate în care este situată unitatea de învățământ. Sursa: Date INS (2001 – 2005)

A. Ansamblul sistemului de învățământ

II. Resurse umane

4. Numărul de elevi/studenti per cadru didactic

Numărul de elevi per cadru didactic a scăzut în învățământul de nivel primar și gimnazial dar a crescut în cazul învățământului superior.

**Definirea
indicatorului/
Note metodologice**

*Repere
europene*

Dintre țările foste comuniste Slovacia are cel mai ridicat număr de elevi per cadru didactic în învățământul primar, Cehia în învățământul gimnazial și Polonia în învățământul secundar superior. România înregistrează valori relativ apropiate de media țărilor analizate.

Descriere și Interpretare

În perioada 2000-2004 numărul de elevi/studenti per cadru didactic a crescut constant în cazul învățământului de nivel secundar (liceal și profesional/SAM). Această situație se întâlnește și în cazul învățământului superior.

În învățământul primar și gimnazial se înregistrează o evoluție opusă, numărul elevilor per cadru didactic scăzând ușor în perioada considerată. În învățământul preșcolar valoarea raportului elevi/cadru didactic este mai ridicată în mediul rural.

Descriere și Interpretare

Acest indicator este deosebit de important pentru politicile de salarizare și de formare a cadrelor didactice din sistem. De asemenea, măsurile de creștere a calității procesului educativ trebuie să țină seama de valorile acestui indicator.

Acest nivel înregistrează, de altfel, cel mai redus număr de elevi la un cadru didactic. La această stare de fapt contribuie și valorile scăzute înregistrate în mediul rural, în 2004 existând în învățământul gimnazial un cadru didactic la 10 elevi.

Indicatorul se utilizează pentru a măsura nivelul resurselor umane alocate în raport cu numărul elevilor. Valoarea raportului este evaluată în funcție de normele oficiale stabilite la nivel de sistem pentru fiecare nivel de învățământ. În România nu este stipulată în mod oficial valoarea medie a acestui indicator pentru diferite niveluri de învățământ.

A. Ansamblul sistemului de învățământ

II. Resurse umane

5. Numărul mediu de copii/elevi pe grupă/clasă

În învățământul gimnazial din mediul rural se înregistrează cel mai scăzut raport elevi/profesor, cât și cel mai redus număr mediu de elevi pe clasă.

**Definirea
indicatorului/
Note metodologice**

Repere europene

La nivel european valoarea indicatorului pentru învățământul primar este cuprinsă între 10,6 în Italia și 19,9 în Marea Britanie. Valori mai mici se înregistrează în cazul învățământului secundar (9,3 Belgia, 10,2 Italia sau 14,8 Marea Britanie).

Descriere și Interpretare

În cazul mărimii medii a unei clase, se poate observa că la începutul anului școlar 2004-2005 valorile înregistrate sunt relativ apropiate mediei prevăzute în Legea Învățământului. Cea mai importantă excepție o întâlnim în cazul învățământului de nivel preșcolar, situație în care numărul de preșcolari pe clasă este mai ridicat chiar decât numărul maxim prevăzut prin lege. De asemenea, în învățământul liceal și SAM se înregistrează clase cu un număr de elevi, apropiat sau mai mare decât media prevăzută prin lege. În învățământul de nivel primar și gimnazial situația este opusă celei din secundar.

Descriere și Interpretare

Numărul elevilor pe clasă este mai mic decât media prevăzută în mod legal, situație influențată de faptul că multe dintre unitățile de învățământ din mediul rural funcționează cu un număr mai redus de elevi. Astfel, în învățământul primar din mediul rural există cel mai redus număr de elevi per clasă (15,84).

Indicatorul numărul mediu de elevi pe clasă exprimă numărul de elevi înscriși într-un an de studiu (clasă) raportat la numărul de clase din același an de studiu. Indicatorul se utilizează pentru aprecierea calității procesului instructiv-educativ, ținând cont de normele naționale.

A. Ansamblul sistemului de învățământ

II. Resurse umane

4. Numărul de elevi/studenți per cadru didactic

1. Raportul elevilor per cadru didactic (norme)

		Preșcolar	Primar	Gimnazial	Secundar	Superior
2000-2001	Total	18	18	13	13	19
	Urban	16	20	14	13	
	Rural	21	17	11	16	
2001-2002	Total	18	17	12	14	20
	Urban	15	19	14	14	
	Rural	21	16	11	16	
2002-2003	Total	18	17	12	15	20
	Urban	16	19	14	15	
	Rural	21	16	11	17	
2003-2004	Total	18	17	12	16	21
	Urban	16	19	13	16	
	Rural	21	16	11	19	
2004-2005	Total	18	17	11	16	21
	Urban	16	18	12	15	
	Rural	21	16	10	19	

Observație: Pentru învățământul secundar, pentru mediul de rezidență s-a luat în considerare tipul de localitate în care este situată unitatea de învățământ. Raportul elevilor per cadru didactic a fost calculat prin raportarea numărului de elevi la cadre didactice (persoane fizice). Pentru învățământul secundar datele estimative iar indicatorul a fost calculat prin raportarea numărului de elevi din învățământul liceal și profesional (cumulat) la numărul personalului didactic existent la nivelul celor două segmente.

Sursa: Date INS (2001 – 2005)

Nivel	Total	Urban	Rural
Preșcolar	21,74	23,40	20,39
Primar	18,31	21,87	15,84
Gimnazial	20,52	23,60	17,67
SAM	24,85	25,16	23,57
Liceal	27,43	27,52	26,12
Preuniversitar	21,48	24,43	17,86

Sursa de date: MEC – date primare ISJ 2004, agregare DISP

Notă: Exclusiv învățământul special

Fig. 3 Numărul de elevi per clasă

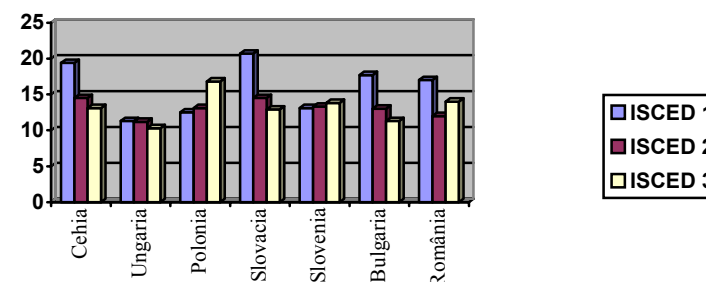
2. Raportul elevilor per cadru didactic

	Preșcolar	Primar	Gimnazial	SAM	Liceal
2002-2003	18,09	18,15	12,61	14,93	13,89
2003-2004	17,85	17,95	12,09	14,60	14,61

Sursa: MEC – date primare ISJ 2001- 2004, agregare DISP

Notă: Exclusiv învățământul special

Fig. 1 Raportul elevi per cadru didactic (2001) – date comparative

Sursa: Key Data on Education in Europe 2005, EUROSTAT 2005

Media OECD este de 17,1 elevi/profesor. Se poate observa că diferența cea mai mare dintre România și media OECD este la nivelul învățământului gimnazial, ceea ce arată că nivelul gimnazial trebuie să fie preocuparea țintă în politicile de eficientizare a raportului elev/profesor.

A. Ansamblul sistemului de învățământ

III. Participarea la educație și eficiența internă a sistemului de învățământ - Evoluția efectivelor de elevi și studenți

În perioada 2000-2005, populația școlară s-a redus cu 159,0 mii elevi, reducerea cea mai drastică înregistrându-se la nivelul învățământului gimnazial – 295,5 mii elevi. Conform estimărilor, într-o perioadă de circa 10 ani, populația școlară totală va scădea cu 15-20%.

**Definirea
indicatorului/
Note
metodologice**

Descriere și Interpretare

Evoluțiile demografice din ultimii ani s-au caracterizat prin scăderea naturală a populației și intensificarea migrației externe. Tendințele demografice negative, manifestate încă din prima parte a anilor '90, s-au concretizat prin reducerea ratei natalității de la 10,2‰ în anul 1996, la 9,8‰ în 2003 și prin menținerea la un nivel relativ constant a ratei mortalității (12,7‰, respectiv 12,5‰ în cei doi ani de referință). Evoluțiile acestor fenomene demografice au generat, implicit, menținerea unei rate negative a sporului natural (-2,5 în 1996 și, respectiv în 2003) și, de asemenea, a unei rate medii anuale negative de creștere a populației (-0,5% în perioada 1995-2003).

Tendințele demografice înregistrate au condus, în mod firesc, și la reducerea populației în vârstă de școlarizare (populația de 3-23 ani), în perioada 2000-2004 reducerea fiind de 743,3 mii persoane (de la 6625,5 mii la 5882,2 mii). Concomitent cu scăderea populației în vârstă de școlarizare s-a produs și reducerea cu 159 mii persoane a populației cuprinse în sistemul de educație: de la 4549,8 mii la 4390,8 mii.

Deși tendința generală este de reducere a populației, evoluțiile demografice se reflectă la nivelul segmentelor de populație școlară integrate în fiecare nivel de învățământ, date fiind ratele diferite de cuprindere specifice, pe vârste, sau pe ansamblul grupelor de vârstă corespunzătoare nivelurilor de educație. Astfel, în învățământul preșcolar, se constată o creștere a efectivelor de copii, atât pe ansamblul populației școlare (cu 34 mii, în perioada de referință), cât și pe medii de rezidență, consecință a creșterii ratei de participare la acest nivel de educație.

Tendințele demografice negative afectează, însă, drastic, efectivele de elevi din învățământul primar și gimnazial care, cel puțin teoretic, trebuie să cuprindă întreaga

Descriere și Interpretare

populație de vârstă corespunzătoare. Astfel, în învățământul primar, reducerea populației școlare a fost cu 120,5 mii persoane, pe ansamblul efectivelor de elevi, respectiv cu 102,8 mii în mediul urban și cu 17,7 mii în rural. Același trend, dar mult mai accentuat, se constată și în cazul gimnaziului, numărul de elevi reducându-se cu 295,5 mii, pe ansamblu, respectiv cu 219,4 mii în mediul urban și cu 76,1 mii în rural.

Reducerea efectivelor școlare corespunzătoare învățământului primar și gimnazial, care va continua și în următorii ani, conform prognozelor demografice, va antrena consecințe la nivelul resurselor umane, sub aspect cantitativ, și chiar în ceea ce privește proiectarea rețelei școlare, în special în mediul rural.

La nivelul învățământului liceal și profesional, ca urmare a creșterii cererii de educație pentru aceste filiere de formare, efectivele de elevi au înregistrat o tendință continuu ascendentă, tendință manifestată atât în cazul populației școlare din mediul urban, cât și din rural. Spre deosebire, însă, de ciclurile de învățământ primar și gimnazial, în cazul acestui nivel de educație creșterile sunt semnificativ mai mari în ariile rurale, comparativ cu cele urbane. Astfel, la nivelul liceului, aceste creșteri sunt de 32 mii elevi în urban și 55 mii în rural, iar în învățământul profesional de 8 mii și, respectiv, de 42 mii. Sporirea numărului de elevi, semnificativ mai mare în mediul rural decât în urban, reprezintă efectul măsurii de prelungire a duratei învățământului obligatoriu de la 8 la 10 ani.

Creșterea cea mai spectaculoasă a populației școlare se înregistrează în învățământul superior – cu 120 mii persoane – în cazul acestui nivel de învățământ înregistrându-se cea mai semnificativă ascendență a cererii de educație.

*Indicatorul
numărul mediu de
elevi pe clasă
exprimă numărul
de elevi înscriși
într-un an de
studiu (clasă)
raportat la
numărul de clase
din același an de
studiu. Indicatorul
se utilizează
pentru aprecierea
calității procesului
instructiv-
educativ, ținând
cont de normele
naționale.*

A. Ansamblul sistemului de învățământ**III. Participarea la educație și eficiența internă a sistemului de învățământ - Evoluția efectivelor de elevi și studenți**

Evoluția efectivelor de elevi și studenți						
		2000/2001	2001/2002	2002/2003	2003/2004	2004/2005
Învățământul preșcolar	Total	610817	615861	629703	636709	644911
	Urban	292182	293503	299936	300925	316817
	Rural	318635	322358	329767	335784	328094
Învățământul primar*	Total	1090172	1028288	990399	1005086	969654
	Urban	550038	501686	470869	465760	447198
	Rural	540134	526602	519530	539326	522456
Învățământul gimnazial*	Total	1321333	1291338	1207029	1116270	1025840
	Urban	770073	743713	682467	615656	550658
	Rural	551260	547625	524562	500614	475182
Învățământul liceal	Total	684461	706670	736608	755577	770888
	Urban	522387	532540	545167	552866	553970
	Rural	162074	174130	191441	202711	216918
Învățământul profesional	Total	239532	252331	270192	279110	289478
	Urban	138111	144042	149340	147333	146470
	Rural	101421	108289	120852	131777	143008
Învățământul postliceal	Total	82027	72613	61789	54707	48664
	Urban	63756	56388	47319	41848	37723
	Rural	18271	16225	14470	12859	10941
Total învățământ preuniversitar		3812342	3967101	3895720	3847459	3749435
Învățământul superior	Total	521483	571613	586567	611779	641400
	Public	370912	424864	447633	468024	486419
	Privat	150571	146749	138934	143755	154981
Total	Total	4549825	4538714	4482287	4459238	4390835

* Include atât învățământul de masă, cât și învățământul special.

A. Ansamblul sistemului de învățământ

III. Participarea la educație și eficiența internă a sistemului de învățământ

1. Rata brută de cuprindere școlară în toate nivelurile de învățământ

**Rata brută de cuprindere în toate nivelurile de învățământ a crescut în ultimii 5 ani cu 5,2%.
Rata de participare a populației în vârstă de 15-24 ani la toate nivelurile de educație (ISCED 1-6) situează România pe ultimul loc comparativ cu celelalte țări europene.**

Repere europene

Comparațiile cu țările europene relevă că, la nivelul anului 2001, România se situează pe ultimul loc în ceea ce privește participarea la toate nivelurile de educație a populației în vârstă de 15-24 ani. Valoarea ratei înregistra 41,9%, față de 64,5% - Lituania, 63,4% - Polonia, 62,7% - Slovenia, 57,5% - media UE și 44,2% - Bulgaria.

Descriere și Interpretare

Rata brută de cuprindere școlară în toate nivelurile de învățământ (ISCED 1-6) a înregistrat un progres continuu în perioada 2000-2002 – de la 66,5% la 70,2% - stabilizându-se la nivelul anilor 2003-2004 în jurul valorii de aproximativ 72% (tabel 1). Tendința ascendentă este vizibilă atât în cazul populației feminine, cât și a celei masculine, menținându-se diferențe, pe sexe, în favoarea populației feminine, pe parcursul întregii perioade de referință. De altfel, cu excepția învățământului primar și gimnazial, rata de participare la educație a populației feminine este superioară celei înregistrate de populația masculină în cazul tuturor celorlalte niveluri de învățământ. Diferențele, pe sexe, tind să se accentueze spre finalul intervalului: de la 2,5 la 4 puncte procentuale. Creșterea înregistrată de rata de participare la toate nivelurile de educație este, în primul rând, consecința sporirii gradului de participare la învățământul superior, creștere care în perioada 2000-2004 depășește 12 puncte procentuale (de la 27,7% la 40,2%) - 15 puncte procentuale la populația feminină și 10 puncte procentuale la cea masculină.

Descriere și Interpretare

Pe lângă învățământul superior, o anumită contribuție la sporirea ratei brute de cuprindere în toate nivelurile de învățământ a avut-o și creșterea ratei brute de cuprindere în învățământul primar: de la 100,3% în anul școlar 2000/2001, la 109,1% în 2003/2004, respectiv 107,9% în 2004/2005. Creșterea înregistrată începând din anul 2003 este, însă o creștere artificială, fiind efectul intrării în vigoare, la acel moment, a prevederii privind coborârea vârstei de debut a școlarității la 6 ani. Această măsură a condus la intrarea în clasa I a unui număr mai mare de copii în vârstă de 6 până la 7 ani decât în anii precedenți. Această creștere artificială a ratei de cuprindere la nivelul învățământului primar se răsfrânge, într-o anumită măsură, și asupra ratei de cuprindere în toate nivelurile de educație.

Se va urmări o creștere sporită a ratei de cuprindere în învățământul obligatoriu, prin politici care vor focaliza creșterea accesului la educație a copiilor din învățământul obligatoriu, în special pentru mediile defavorizate și cel rural, care posedă un potențial de creștere important.

Definirea indicatorului/ Note metodologice

Indicatorul rata brută de cuprindere școlară în toate nivelurile de învățământ exprimă numărul total al elevilor și studenților cuprinși în toate nivelurile de învățământ, indiferent de vârstă, ca raport procentual din totalul populației din grupa oficială de vârstă corespunzătoare tuturor nivelurilor de educație (6-23 ani).

Indicatorul se utilizează pentru a evidenția nivelul general de participare la educație a populației, precum și capacitatea sistemului de învățământ de a permite accesul la toate nivelurile de învățământ.

Unul dintre indicatorii UE, derivat al ratei brute de cuprindere în toate nivelurile de educație, este rata de participare la toate nivelurile de pregătire profesională (ISCED 1-6) a populației în vârstă de 15-24 ani. Acest indicator, care reprezintă o rată netă de participare, exprimă numărul total al elevilor și studenților în vârstă de 15-24 ani care sunt cuprinși în toate nivelurile de învățământ, ca raport procentual din totalul populației în vârstă de 15-24 ani.

A. Ansamblul sistemului de învățământ

III. Participarea la educație și eficiența internă a sistemului de învățământ

1. Rata brută de cuprindere școlară în toate nivelurile de învățământ

1. Rata bruta de cuprindere școlară în toate nivelurile de educație

	2000/2001	2001/2002	2002/2003	2003/2004	2004/2005
Total	66,5	68,3	70,2	71,6	71,7
Feminin	67,8	69,8	72,0	73,4	73,6
Masculin	65,3	66,8	68,5	69,8	69,9

Obs. În calcularea indicatorilor nu a fost inclus învățământul preșcolar.

Sursa: Raportul Național al Dezvoltării Umane 2003-2004, PNUD și date calculate pe baza informațiilor INS, 2005

Fig. 1. Rata bruta de cuprindere școlară în toate nivelurile de educație

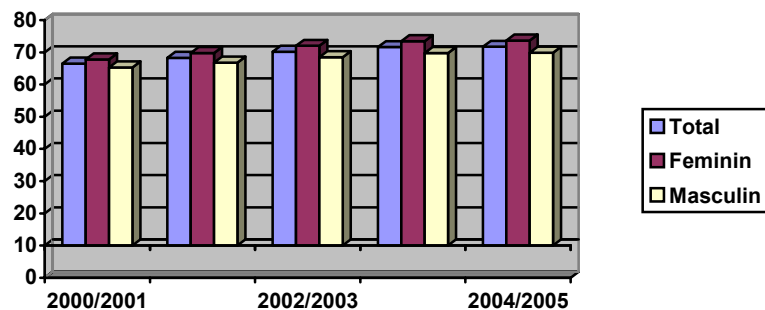
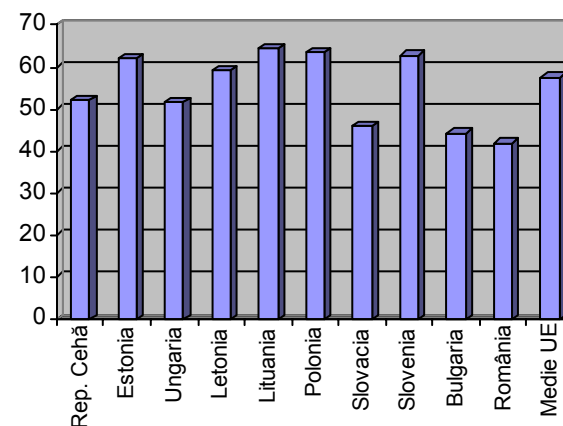

Fig. 2. Rata de participare la toate nivelurile de educație (ISCED 1-6) a populației în vârstă de 15-24 ani – date comparative

Sursa: Progress towards the Lisbon Objectives in Education and Training. 2005 Report, Brussels, Commission of the European Communities, 2005.

A. Ansamblul sistemului de învățământ

III. Participarea la educație și eficiența internă a sistemului de învățământ

2. Durata medie de frecventare a învățământului

3. Speranța de viață școlară

4. Rata specifică de cuprindere școlară pe vârste și sexe

Durata medie de frecventarea a învățământului a crescut cu un an în perioada 2000-2004, ajungând la 15,6 ani. Cu toate acestea, România continuă să se situeze pe un loc inferior comparativ cu alte țări europene.

Repere europene

Comparațiile internaționale trebuie realizate cu precauție date fiind deosebirile dintre sistemele de învățământ din diferite țări în ceea ce privește vârsta de debut a școlarității, durata ciclurilor de învățământ, ponderea participanților la programe cu timp integral sau parțial etc. Dincolo de aceste rezerve, durata mult mai redusă de frecventare a învățământului în România reprezintă o realitate.

Descriere și Interpretare

Durata medie de frecventarea a învățământului a crescut cu un an în perioada 2000-2004, de la 14,6 la 15,7 ani. Creșterea a înregistrat o tendință continuu ascendentă, la nivelul ultimului an al perioadei de referință ajungând – incluzând și învățământul preșcolar - la 15,6 ani (Tabel 1). Dacă se exclude învățământul preșcolar, durata medie de frecventare a învățământului este, la nivelul anului 2004, de 13,5 ani. Pe parcursul întregii perioade se menține o diferență de 0,5-0,6 ani între populația școlară feminină și masculină, diferența fiind în favoarea celei feminine. Creșterea duratei de școlarizare este în principal consecința creșterii ratei specifice de cuprindere la vârstele de 18 ani, 19-20 de ani și 21-22 de ani, vârste la care creșterea înregistrată variază între 8-10% (tabel 2). Aceste vârste corespund grupei oficiale de cuprindere în învățământul superior, creșterea duratei de școlarizare fiind, prin urmare, rezultatul creșterii ratei de cuprindere în acest nivel de învățământ. Diferența între fete și băieți privind durata de frecventare a învățământului este, de asemenea, consecința creșterii mai accentuate a ratei de cuprindere în învățământul superior a fetelor.

Descriere și Interpretare

La nivelul anului universitar 2004/2005, de exemplu, rata de cuprindere specifică la vârstele de 18, 19-20 și 21-22 ani este mai mare cu aproximativ 5% în cazul fetelor.

Deși durata de frecventare a învățământului a crescut în ultimii ani, România se situează încă pe un loc inferior comparativ cu țările din Uniunea Europeană. Această situație este ilustrată de indicatorul speranța de viață școlară pentru un copil în vârstă de 5 ani (Fig. 2).

O valoare ridicată a duratei medii de frecventare a învățământului indică o participare largă la toate nivelurile de educație. Aceasta poate fi influențată, însă, de o serie de factori precum erorile în opțiunile pentru anumite filiere de formare, rata repetenției, situația economică care poate favoriza sau frâna continuarea studiilor. În cazul României, de exemplu, creșterea gradului de participare la învățământul superior se datorează, printre altele, posibilității mai facile de inserție pe piața muncii a absolvenților acestui nivel de învățământ.

Definirea indicatorului/ Note metodologice

Indicatorul durata medie de frecventare a învățământului exprimă numărul (mediu) de ani de școlarizare pe care îi frecventează o persoană de vârstă oficială corespunzătoare tuturor nivelurilor de învățământ (3-23 ani), presupunând că aceasta va fi cuprinsă în unitățile școlare corespunzătoare acestor niveluri. Indicatorul reflectă nivelul general de dezvoltare a sistemului de educație din perspectiva numărului de ani de studii pe care îi parcurg persoanele de vârstă oficială corespunzătoare.

Indicatorul speranța de școlarizare exprimă numărul total de ani de școlarizare care se așteaptă să fie parcurși de un copil de o anumită vârstă, presupunând că el va fi înscris în școală la o vârstă care este egală cu vârsta corespunzătoare calculării ratei nete de cuprindere școlară într-un anumit nivel de învățământ. Pentru un copil în vârstă de 3 ani (vârsta minimă de acces în învățământul preșcolar) speranța de viață școlară este egală cu valoarea indicatorului durată de viață școlară.

Indicatorul rata specifică de cuprindere școlară pe vârste exprimă procentajul elevilor de o anumită vârstă cuprinși în sistemul de educație, indiferent de nivelul de învățământ, din totalul populației de aceeași vârstă. Indicatorul reflectă gradul de participare la educație a unei anumite cohorte specifice de vârstă.

A. Ansamblul sistemului de învățământ

III. Participarea la educație și eficiența internă a sistemului de învățământ

2. Durata medie de frecvență a învățământului

3. Speranța de viață școlară

4. Rata de școlarizare specifică pe vârste

1. Durata medie de frecvență a învățământului¹

	2000/2001	2001/2002	2002/2003	2003/2004	2004/2005
Total	14,6	14,9	15,2	15,6	15,7
Feminin	14,8	15,2	15,5	15,8	16,0
Masculin	14,3	14,6	14,9	15,3	15,4

¹ Inklusiv învățământul preșcolar

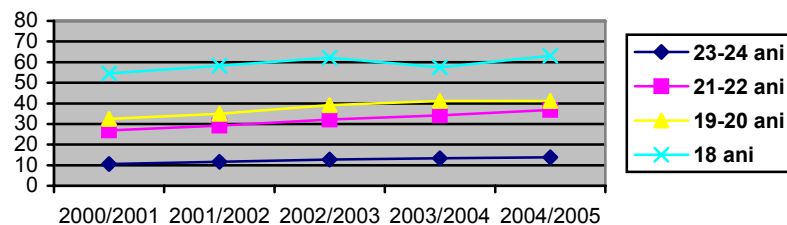
Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS, 2001-2005

2. Rata specifică de cuprindere școlară pe vârste

		2000/2001	2001/2002	2002/2003	2003/2004	2004/2005
18 ani	Total	54,5	58,2	62,2	57,4	63,0
	Feminin	59,3	64,2	68,1	62,7	69,2
	Masculin	49,9	52,4	56,6	52,3	57,1
19-20 ani	Total	32,5	34,9	39,1	41,1	41,1
	Feminin	36,1	39,2	43,9	45,9	45,7
	Masculin	29,0	30,7	34,5	36,5	36,8
21-22 ani	Total	26,8	29,2	32,1	34,1	36,8
	Feminin	29,1	31,7	35,2	36,9	39,9
	Masculin	24,6	26,8	29,2	31,3	33,8
23-24 ani	Total	10,6	11,6	12,7	13,3	13,8
	Feminin	11,0	12,6	13,2	14,0	14,8
	Masculin	10,3	10,6	12,2	12,7	12,8

Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS, 2001-2005

Fig. 1. Rata specifică de cuprindere școlară pe vârste

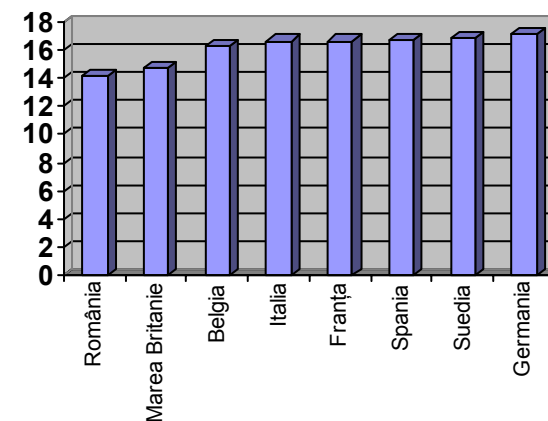

3. Speranța de viață școlară, în ani, pentru un copil în vârstă de 6 ani

	2000/2001	2001/2002	2002/2003	2003/2004	2004/2005
Total	12,8	13,1	13,3	13,4	13,5
Feminin	13,0	13,3	13,6	13,6	13,8
Masculin	12,6	12,8	13,0	13,2	13,3

Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS, 2001-2005

Fig. 2. Speranța de viață școlară, în ani, pentru un copil în vârstă de 5 ani (2002)

Sursa: Eurostat.

A. Ansamblul sistemului de învățământ

IV. Rezultate elevilor la evaluări internaționale

1. Programul pentru evaluarea internațională a elevilor – OECD-PISA

La evaluările PISA din anul 2001, România se situa pe locul 34 din 43 țări participante, sub media OECD. Aceasta semnifică per ansamblu că învățământul obligatoriu din România produce elevi cu performanțe sub media OECD.

Repere europene

România se situează pe locul 34 din 43 țări participante, sub media OECD, cu scorul global pe domeniile evaluate de 432.

Scorurile elevilor situează România:

- la citire, pe locul 34,
- la matematică, pe locul 34,
- la științe, pe locul 32.

Pondere de performare medie a României este de 85% din media OECD.

Descriere și Interpretare

1. Scoruri medii obținute de elevii români PISA+ (2001)

Citare	428
Matematică	426
Științe	441
Media OECD Citire	500
Media OECD Matematică	500
Media OECD Științe	500

Sursa: PISA Programul Internațional OECD pentru evaluarea elevilor. Raport Național, 2002 (nepublicat)

2. Scoruri medii obținute de elevii români pe competențe de citire PISA+ (2001)

	Romania	OECD
Regăsirea informației	422	498
Interpretarea textului	431	501
Reflecție și evaluare	425	502

Sursa: PISA Programul Internațional OECD pentru evaluarea elevilor. Raport Național, 2002 (nepublicat)

Descriere și Interpretare

La evaluările PISA din anul 2001, România se situa pe locul 34 din 43 țări participante, sub media OECD.

În ceea ce privește diferențele pe gen în performanța elevilor, modelul general evidențiază faptul că, în medie, în fiecare țară fetele au atins performanțe mai bune decât ale băieților la citire/lectură. Și România se încadrează în modelul general.

Conform evaluărilor PISA realizate în anul 2001, România a înregistrat rezultate îngrijorătoare privind nivelul de utilizare a informației scrise. Pe o scară de la 1 la 5 (unde 1 este nivelul cel mai scăzut), peste 40% dintre elevii în vârstă de 15 ani cuprinși în eșantion înregistrau un nivel de utilizare a informației scrise de nivel 1 sau mai scăzut.

Definirea indicatorului/ Note metodologice

Programul pentru evaluarea internațională a elevilor - PISA este o evaluare standardizată internațională, inițiată și proiectată împreună, de către 28 de țări membre OECD cu scopul monitorizării rezultatelor educaționale.

Evaluarea PISA se realizează la intervale de trei ani. Într-o primă etapă, testarea a fost administrată în 32 de țări, iar începând cu anul 2000 s-au alăturat încă 11 țări, devenind PISA + pentru primul ciclu de testare, cel care investighează domeniul citirii (lecturii). România a făcut parte din grupul țărilor PISA+ la primul ciclu de testare.

PISA investighează ce știu și pot face elevii la finalul învățământului obligatoriu, precum și abilitatea lor de a reflecta activ asupra propriului proces de cunoaștere și asupra propriilor experiențe de învățare. Rezultatele arată o slabă pregătire a elevilor pentru noul mediu al pieței muncii.

În cadrul PISA sunt investigate competențele de bază din trei mari domenii: citire/lectură, matematică și științe.

Populația țintă este formată din elevii de 15 ani. În România au fost testați 4831 de elevi din 177 școli.

Evaluările au o durată de 120 de minute, pe baza unor itemi care pornesc de la un pasaj ce descrie, de cele mai multe ori, o situație din viața cotidiană.

A. Ansamblul sistemului de învățământ

IV. Rezultate elevilor la evaluări internaționale

1. Achizițiile elevilor de clasa a IV-a în domeniul citirii - PIRLS

La ultima evaluare PIRLS din anul 2001, România se situează pe locul 22 în rândul țărilor participante, cu un scor global de 512, peste media internațională.

Repere europene

România se situează pe locul 22 în rândul țărilor participante, cu un scor global de 512, peste media internațională, fiind devansată de 19 țări și devansând 11 țări.

Scorurile elevilor la citirea în scop literar situează România pe locul 22, iar la citirea în scop informațional pe locul 21.

Descriere & Interpretare

În raport cu nivelurile de performanță atinse de elevii de clasa a IV-a, 11% dintre elevii români sunt încadrați la nivelul de top internațional, 27% la nivelul quartilei superioare, 54% la nivelul median și 81% la nivelul quartilei inferioare.

1. Scoruri medii obținute de elevii români

Lectura în scop literar(1)	512
Lectura în scop informațional(2)	512
Media internațională(1)	500
Media internațională(2)	500

Sursă: Noveanu, G.N.et al Învățarea citirii. Raport Național PIRLS 2001,București,2003(nepublicat)

Descriere & Interpretare

La sfârșitul clasei a IV-a, fetele demonstrează înțelegerea lecturii în măsură mai mare decât băieții, obținând scoruri mai mari decât aceștia, atât în cazul textelor literare, cât și informaționale.

2. Scoruri medii obținute de elevii români, pe sexe

	Fete	Băieți
Lectura în scop literar	518	505
Lectura în scop informațional	519	506

Sursă: Noveanu, G.N.et al Învățarea citirii. Raport Național PIRLS 2001,București,2003(nepublicat)

Se constată diferențe importante privind achizițiile la citire, în raport cu mediul în care este situată școala. Astfel, școlile din mediul urban obțin cele mai bune rezultate, urmate de cele din rural. Cele mai scăzut scor mediu se situează la nivelul școlilor din zonele suburbane.

3. Scoruri medii obținute de elevii români, pe medii de rezidență

Mediul urban	526
Zone suburbane	473
Mediul rural	499

Sursă: Noveanu, G.N.et al Învățarea citirii. Raport Național PIRLS 2001,București,2003(nepublicat)

Definirea indicatorului/ Note metodologice

Studiul internațional **PIRLS: Evaluarea Nivelului de Înțelegere a Textului Scris** urmărește măsurarea și interpretarea diferențelor între sistemele educaționale naționale în scopul îmbunătățirii predării și învățării citirii în întreaga lume. Simultan cu testarea elevilor, se desfășoară studii intensive referitoare la elevi, profesori, școli, programe, instruire și aspecte legate de politicile educaționale, pentru a înțelege contextele educaționale în care are loc predarea și învățarea.

Faza principală de colectare a datelor a avut loc în anul 2001.

În cadrul acestui studiu, abilitatea de a citi a fost definită în sens mai larg, cuprinzând și abilitatea de a reflecta la ceea ce se citește. Performanțele urmărite în legătură cu textele citite se grupează în următoarele categorii: extragerea informațiilor explicit formulate, formularea unor concluzii directe, interpretarea și integrarea ideilor și informațiilor, precum și examinarea și evaluarea conținutului, limbajului și a elementelor textuale.

În România au fost testați, în jur de 4000 de elevi, în limba română, respectiv maghiară, aparținând unui eșantion reprezentativ alcătuit din 150 școli din mediul urban și rural.

Evaluările achizițiilor la citire au o durată de 90 de minute, elevii având de citit un text narativ și unul informațional, la prima vedere, și de rezolvat între 12 și 14 itemi pentru fiecare text.

A. Ansamblul sistemului de învățământ

IV. Rezultate elevilor la evaluări internaționale

1. Achizițiile elevilor de clasa a VIII-a la matematică și științe - TIMSS

La matematică și științe performanțele elevilor români de clasa a VIII-a se situează la un nivel mediu; între 1999 și 2003 nu s-a înregistrat nici o schimbare semnificativă în ceea ce privește achizițiile elevilor români la matematică și științe. Discrepanțele între performanțele elevilor în raport cu mediul de rezidență și cu disponibilitatea resurselor școlii se păstrează încă la un nivel ridicat. Coroborând rezultatele de la TIMSS și PISA, putem spune că performanțele școlare ale elevilor în învățarea curriculei (evaluate prin TIMSS) ne situează pe medie. În schimb, dobândirea în școală a competențelor necesare pentru viață și piața muncii (evaluate prin PISA) ne situează mult sub nivelul mediu).

Repere europene

La **matematică**, scorul elevilor din România este la nivelul mediei internaționale, situându-se pe poziția 25 din 38 de țări participante.

La **științe**, România se situează la nivelul mediei internaționale, pe poziția 25 din 38 de țări participante..

Descriere și Interpretare

Performanțele elevilor la matematică

Conform rezultatelor anchetei TIMSS realizată în anul 2003, privind rezultatele la matematică, România se situează la un nivel mediu în raport cu celelalte țări participante.

Performanțele elevilor de 15 ani la matematică nu au înregistrat variații semnificative de la prima anchetă TIMSS din 1995 (scor înregistrat 474) la cea din 1999 (scor înregistrat 472) și 2003 (scor înregistrat 475).

Rezultatele anchetei din 2003 arată că aproape jumătate dintre tinerii de 15 ani cuprinși în eșantion ating performanțe medii la matematică, în timp ce 24% dintre aceștia obțin performanțe de nivel înalt sau avansat.

Descriere și Interpretare

Performanțele elevilor la științe

Deși ușor mai scăzute față de performanțele înregistrate la matematică, rezultatele la științe situează România la mijlocul clasamentului țărilor participante.

Performanțele elevilor de 15 ani la științe nu au înregistrat variații semnificative de la prima anchetă TIMSS din 1995 (scor înregistrat 471) la cea din 1999 (scor înregistrat 472) și 2003 (scor înregistrat 470). Aproape jumătate dintre tinerii de 15 ani cuprinși în eșantion ating performanțe medii la științe, în timp ce 22% nu reușesc să atingă nici măcar un nivel scăzut de performanță (ultimul, pe o scală de 4 trepte). Performanțele elevilor la științe înregistrează diferențe în funcție de sex, băieții prezentând un avantaj semnificativ în raport cu fetele.

România prezintă încă mari diferențe între elevii provenind din mediul urban și cei din rural. Cei 47% elevi de clasa a VIII-a din mediul rural obțin scoruri mai mici, atât la matematică (-48 puncte), cât și la științe (-38 puncte). De asemenea, se constată discrepanțe între performanțele elevilor provenind din școlile înalt performante și cei provenind din școli slab performante. Școlile înalt performante sunt în general acele școli care dispun în mai mare măsură de resurse materiale.

Definirea indicatorului/ Note metodologice

Începând cu anul 1991, România participă la studiul internațional **TIMSS: Tendințe Internaționale în Studiul Matematicii și al Științelor**.

TIMSS este un studiu ciclic, care se desfășoară din patru în patru ani, furnizând seturi de date comparative care indică tendințele de evoluție ale achizițiilor elevilor de clasa a VIII-a la matematică și științe (fizică, chimie, biologie, geografie). Fazele principale de colectare a datelor au avut loc în anii 1995, 1999 și 2003. În România au fost testați în fiecare ciclu aproximativ 4000 de elevi cuprinși într-un eșantion reprezentativ alcătuit din 150 școli din mediul urban și rural. Evaluările achizițiilor la matematică și științe au o durată de 90 de minute, fiecare elev având de rezolvat, în jur de 80 de itemi cu răspuns construit și itemi cu răspuns la alegere.

A. Ansamblul sistemului de învățământ

IV. Rezultate elevilor la evaluări internaționale

1. Achizițiile elevilor de clasa a VIII-a la matematică și științe - TIMSS

1. Scoruri medii obținute de elevii români matematică și științe – TIMSS, pe sexe și medii de rezidență

	Feminin	Masculin	Urban	Rural
TIMSS 1999				
Scor mediu științe	468	475	-	-
Scor mediu matematică	475	470	-	-
TIMSS 2003				
Scor mediu științe	465	474	489	451
Scor mediu matematică	477	473	499	451

2. Scoruri medii obținute de elevii români la matematică și științe - TIMSS

	1999	2003
Științe	472	470
Matematică	472	475
Media internațională Științe	488	474
Media internațională Matematică	487	467

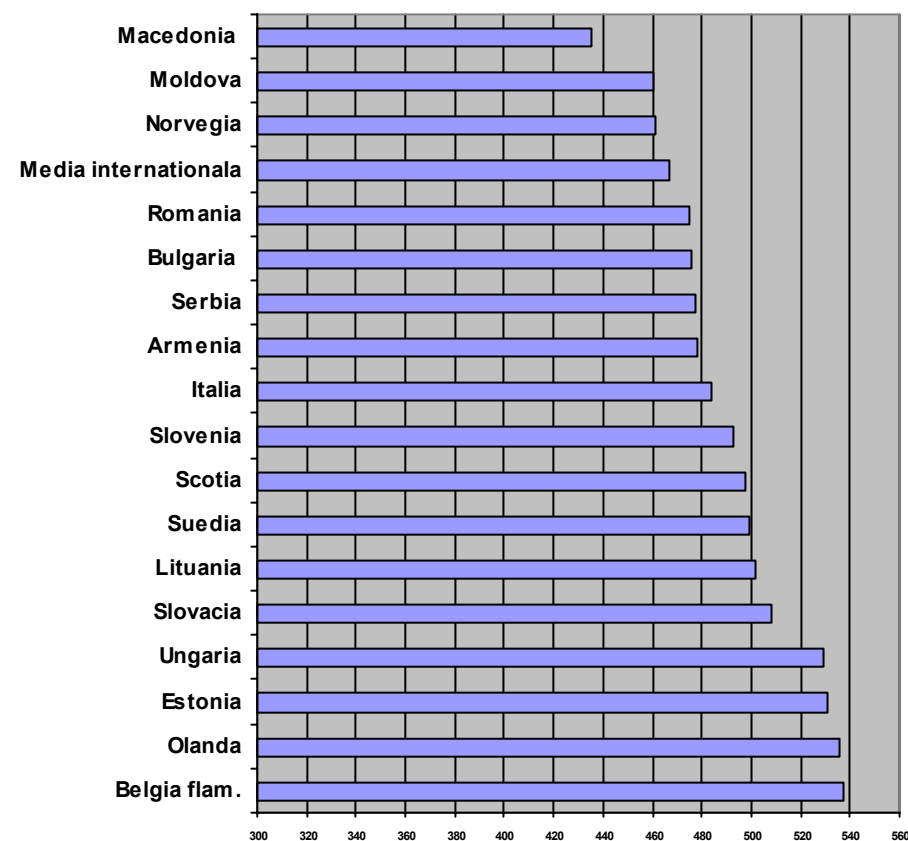
3. Scoruri medii, corelate cu disponibilitatea resurselor pentru instruirea la matematică și științe – TIMSS 2003

	Nivel superior	Nivel mediu	Nivel inferior
Scor mediu științe	503	471	452
Scor mediu matematică	507	478	450

Sursa: Noveanu, G.N.et al. *Învățarea matematicii și a științelor naturii. Studiu comparativ(III)*, București, 2005

Fig. 1 Scoruri medii obținute la nivel internațional, TIMSS 2003

Sursa: Noveanu, G.N.et al. *Învățarea matematicii și a științelor naturii. Studiu comparativ(III)*, București, ISE, 2005.

A. Ansamblul sistemului de învățământ

IV. Rezultatele educației și formării profesionale pe piața muncii

2.1. Ponderea populației active de 15-64 ani, după nivelul de educație

În perioada 2000 – 2004 ponderea populației active cu studii superioare și a celei cu studii profesionale a crescut ușor. Se mențin diferențe importante pe medii de rezidență, în special în cazul populației care a absolvit învățământul superior, postliceal și liceal.

Repere europene

La nivelul anului 2004, procentul tinerilor în vârstă de 20-24 ani care au finalizat cel puțin învățământul secundar superior din totalul populației din grupa corespunzătoare de vârstă este la nivelul statelor Uniunii Europene de 76,4%. România înregistrează un nivel apropiat de cel al statelor din UE. Cele mai ridicate valori sunt înregistrate în cazul Slovaciei, Cehiei și Poloniei – peste 90% (Key Data on Education).

Descriere și Interpretare

În anul 2004 totalul populației active număra cu peste 1000, mii persoane mai puțin decât în anul 2000. Principalele evoluții înregistrate în ceea ce privește ponderea populației active în funcție de nivelul de educație se referă la persoanele care au finalizat învățământul superior și profesional. În ambele cazuri ponderile au crescut cu 2,6 puncte procentuale. De asemenea, se remarcă scăderea proporției populației cu studii primare sau fără studii cu 2,7 puncte procentuale și a celei cu studii gimnaziale cu 2 puncte procentuale.

Se mențin diferențe foarte pronunțate între mediul urban și rural, în special în ceea ce privește ponderea persoanelor care au finalizat învățământul superior (în 2004, în mediul rural – 2,8%, iar în urban 19,1%), postliceal (9,9 %, respectiv 7%) și liceal (24,1%, față de 38,4%).

Descriere și Interpretare

Situația se inversează în cazul persoanelor care au finalizat învățământului profesional, însă diferența este mai redusă, fiind de 3,8 puncte procentuale. Este interesant de observat faptul că, în comparație cu anul 2000, ponderea populației active feminine cu studii superioare sau postliceale este mai ridicată în comparație cu cea masculină. Diferențele în cazul populației cu studii gimnaziale și primare (sau fără studii) s-au diminuat, dar rămân ridicate în cazul absolvenților învățământului profesional (în favoarea populației masculine) și liceal (în favoarea populației feminine).

Procentul tinerilor de 20-24 ani care au finalizat cel puțin învățământul secundar superior din totalul populației din grupa corespunzătoare de vârstă este, la nivelul anilor 2002 și 2004, de aproximativ 75% .

Definirea indicatorului/ Note metodologice

Indicatorul ponderea populației de 15-64 ani, după nivelul de educație exprimă proporția persoanelor în vârstă de 15-64 ani, în funcție de nivelul de educație, în numărul total al persoanelor de aceeași vârstă.

Acest indicator evidențiază repartizarea populației în vârstă de muncă după nivelul de educație.

Indicatorul, comparabil la nivel internațional se calculează pe baza informațiilor colectate prin ancheta forței de muncă (AMIGO).

Ca derivat al indicatorului procentul tinerilor de 20-24 ani care au finalizat cel puțin învățământul secundar superior, OECD operează și cu indicatorul ponderea populației în vârstă de 22 de ani care a absolvit cel puțin învățământul secundar superior, calculat din totalul populației în vârstă de 22 ani. Cei doi indicatori se utilizează în vederea monitorizării îndeplinirii țintelor concrete stabilite prin strategia de la Lisabona.

A. Ansamblul sistemului de învățământ

IV. Rezultatele educației și formării profesionale pe piața muncii

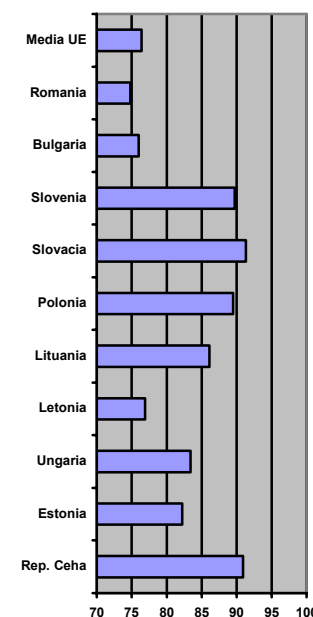
2.1. Ponderea populației active (15-64) ani, după nivelul de educație

1. Ponderea populației active (15-64 ani), pe niveluri de educație, pe medii de rezidență și sexe, în perioada 2000-2004

		Total		Univer- sitar	Post- liceal	Liceal și treapta I	Profe- sional	Gimna- zial	Primar și fără șc. absolvită
		Nr.	%	%	%	%	%	%	%
2000	Total	10521793	100	9,5	4,7	32,8	24,3	20,5	8,2
	Urban	5621723	100	16,0	7,5	40,5	25,5	8,6	2,0
	Rural	4900072	100	2,1	1,6	24,0	23,0	34,1	15,3
	Masculin	5747168	100	9,6	5,0	28,4	31,8	18,4	6,7
	Feminin	4774625	100	9,4	4,4	38,0	15,3	23,0	10,0
2001	Total	10372638	100	10,0	4,8	32,7	25,0	20,2	7,3
	Urban	5554707	100	16,6	7,6	40,4	25,4	8,3	1,7
	Rural	4817931	100	2,3	1,7	23,8	24,5	33,8	13,8
	Masculin	5645097	100	10,0	5,0	28,3	32,7	18,1	6,0
	Feminin	4727541	100	10,0	4,6	38,0	15,8	22,6	8,9
2002	Total	9516013	100	10,5	4,9	32,4	26,1	20,0	6,1
	Urban	5164548	100	12,8	7,5	39,8	30,1	8,4	1,5
	Rural	4351461	100	6,6	4,0	17,5	26,4	33,8	11,6
	Masculin	5258312	100	10,1	4,8	28,4	33,4	18,0	4,7
	Feminin	4257699	100	11,0	5,0	37,4	17,1	22,5	7,9
2003	Total	9360795	100	10,6	4,5	32,5	26,5	20,5	8,3
	Urban	5123202	100	17,2	7,0	40,0	26,0	8,4	1,3
	Rural	4237592	100	2,6	1,6	23,3	27,0	35,1	10,4
	Masculin	5192894	100	10,1	4,4	28,7	33,4	18,7	10,0
	Feminin	4167901	100	11,2	4,8	37,2	17,9	22,7	6,3
2004	Total	9487927	100	12,1	4,8	32,2	26,9	18,5	5,5
	Urban	5394523	100	19,1	7,0	38,4	25,3	8,6	1,7
	Rural	4093406	100	2,8	1,9	24,1	29,1	31,6	10,5
	Masculin	5249107	100	11,3	4,4	28,2	33,9	17,1	5,0
	Feminin	4238820	100	13,0	5,2	36,4	19,0	20,4	6,0

Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS (2001-2005)

Fig.1 Procentul populației în vârstă de 20-24 ani care a finalizat cel puțin învățământul secundar superior

Sursa: Progress towards the Lisbon objectives in education and training. 2005 Report, Brussels

Definirea indicatorului/ Note metodologice

Indicatorii exprimă proporția populației ocupate în vârstă de 15-64/15-24 ani în populația totală de aceeași vârstă, exprimată procentual. Măsoară gradul de ocupare a populației în vârstă de muncă/a tinerilor de 15-24 ani și capacitatea pieței muncii de a absorbi forța de muncă.

A. Ansamblul sistemului de învățământ

IV. Rezultatele educației și formării profesionale pe piața muncii

2.2. Rata de ocupare a populației în vârstă de 15-64 ani, pe niveluri de educație

Rata de ocupare totală a scăzut în perioada 2000-2004 cu aproximativ 4 procente, stabilizându-se la nivelul de 59,0% din anul 2002. Persoanele cu studii universitare sunt cel mai puțin afectate de fenomenul neocupării, existând diferențe mari în funcție de gen și nivelul de studii, cele mai afectate categorii fiind femeile cu nivel scăzut de studii din mediul urban. Totodată, există o corelație relativ stabilă între nivelul de studii și rata de ocupare, indiferent de gen, această rată fiind mai mare pentru nivelul universitar și descrescând pe măsura scăderii nivelului de studii.

**Definirea
indicatorului/
Note metodologice**

2. Rata de ocupare a populației în vârstă de 15-64 ani, pe niveluri de educației și pe medii de rezidență și sexe, în perioada 2000-2004

		Total		Universitar	Postliceal	Liceal și treapta I	Profe sional	Gimna zial	Primar și fără șc. absolvită
		Nr.	%	%	%	%	%	%	%
2000	Total	9700580	63,9	84,8	70,5	65,9	71,4	50,8	57,3
	Urban	4986345	56,3	84,6	68,1	60,5	64,4	34,6	32,1
	Rural	4714235	74,5	86,2	86,2	78,2	81,8	69,2	70,0
	Masculin	5265540	70,2	86,4	73,3	72,3	76,7	56,5	61,1
	Feminin	4435039	57,7	82,8	66,9	61,0	61,0	46,3	54,7
2001	Total	9622672	63,5	82,4	71,0	65,2	72,4	49,6	55,4
	Urban	4652154	55,9	82,0	68,6	60,2	64,0	23,3	21,5
	Rural	4817931	74,2	86,1	85,8	77,2	84,4	68,1	67,7
	Masculin	5209042	69,7	85,0	73,2	71,4	77,6	54,1	60,4
	Feminin	4727541	58,2	80,2	69,6	63,0	59,5	46,6	51,8
2002	Total	8670889	59,0	81,7	69,1	63,0	67,5	43,6	44,6
	Urban	4583695	54,3	81,3	67,8	59,1	61,6	22,0	16,5
	Rural	4087194	65,3	84,4	76,8	71,7	75,3	57,9	65,3
	Masculin	4764386	65,6	84,3	67,2	69,6	73,4	48,3	50,6
	Feminin	3906503	52,5	77,8	68,5	57,8	56,5	39,9	38,7
2003	Total	8669384	59,0	82,2	69,1	63,6	68,7	43,6	40,6
	Urban	4634419	54,8	81,9	68,8	60,0	63,0	21,0	15,7
	Rural	4034965	64,7	84,7	70,9	72,0	76,2	57,8	50,7
	Masculin	4785233	66,0	84,6	68,2	70,3	74,8	49,5	29,8
	Feminin	3884151	52,2	79,7	70,3	58,2	57,7	38,9	36,5
2004	Total	8689371	59,0	85,1	70,5	64,3	68,1	40,9	38,8
	Urban	4877909	56,8	85,2	70,3	62,0	64,3	23,1	16,9
	Rural	3811462	62,1	83,7	71,8	69,8	72,9	53,7	48,4
	Masculin	4759218	65,4	87,2	68,5	70,3	73,2	46,8	44,4
	Feminin	3930153	52,7	82,8	72,9	60,3	57,3	36,4	34,7

Indicatorii exprimă proporția populației ocupate în vârstă de 15-64/15-24 ani în populația totală de aceeași vârstă, exprimată procentual. Măsoară gradul de ocupare a populației în vârstă de muncă/a tinerilor de 15-24 ani și capacitatea pieței muncii de a absorbi forța de muncă.

A. Ansamblul sistemului de învățământ

IV. Rezultatele educației și formării profesionale pe piața muncii

2.3. Rata de ocupare a tinerilor în vârstă de 15-24 ani, pe niveluri de educație

Rata de ocupare a tinerilor în vârstă de 15-24 ani este mai mică în comparație cu cea a populației în vârstă de 15-64 ani, pentru toate nivelurile de educație. În perioada 2000-2004, cea mai importantă scădere a ratei de ocupare s-a înregistrat la populația din mediul urban cu studii primare sau fără studii, care a putut face cu greu față schimbărilor intervenite pe piața forței de muncă. În cadrul categoriei de vârstă, aceleași observații privind diferențele de nivel de studii și de gen se păstrează.

3. Rata de ocupare a tinerilor în vârstă de 15-24 ani, pe niveluri de educației și pe medii de rezidență și sexe, în perioada 2000-2004

		Total		Univer sitar	Post liceal	Liceal și treapta I	Profe sional	Gimna zial	Primar și fără șc. absolvită
		Nr.	%	%	%	%	%	%	%
2000	Total	1274732	35,7	70,5	67,0	35,6	63,1	26,8	26,4
	Urban	488463	23,6	71,5	60,6	29,2	52,6	7,2	6,7
	Rural	786269	52,4	66,7	86,0	53,6	73,4	46,9	41,2
	Masculin	733949	40,4	76,5	71,0	37,9	66,6	31,5	31,6
	Feminin	540783	30,7	66,0	64,7	33,7	56,3	22,1	19,5
2001	Total	1231614	34,9	64,6	69,8	34,2	67,0	25,5	27,1
	Urban	478455	23,2	65,1	66,8	28,2	55,0	6,7	10,0
	Rural	753159	51,4	62,0	79,1	51,8	78,0	44,9	40,2
	Masculin	706060	39,2	66,7	73,5	37,3	70,5	28,3	34,0
	Feminin	525554	30,4	63,3	67,5	31,5	60,2	22,5	19,0
2002	Total	1040497	31,3	65,9	66,6	32,2	62,0	21,5	22,5
	Urban	434371	21,5	220,4	154,2	33,4	54,8	4,9	7,1
	Rural	606126	43,2	69,5	71,1	46,4	67,6	37,0	31,5
	Masculin	605091	35,6	66,1	62,8	31,5	84,4	24,9	30,4
	Feminin	435406	26,7	65,8	68,6	31,7	39,6	18,0	12,3
2003	Total	946401	28,7	63,7	59,5	29,4	64,1	19,7	17,6
	Urban	407138	21,3	63,9	59,2	26,5	58,9	6,1	8,1
	Rural	539263	39,1	62,8	60,4	39,1	69,2	34,2	24,4
	Masculin	566815	33,8	59,5	46,3	32,1	70,0	24,2	24,2
	Feminin	252270	23,5	66,6	66,1	27,2	53,6	15,1	9,7
2004	Total	980279	29,8	65,2	69,2	30,1	64,3	18,9	21,5
	Urban	432772	22,5	65,5	68,8	26,1	60,6	6,5	10,1
	Rural	547507	40,1	63,4	70,4	41,9	67,6	32,6	30,4
	Masculin	566116	33,9	65,9	66,1	32,3	67,8	22,5	28,2
	Feminin	414163	25,6	64,7	70,6	28,1	58,4	15,3	16,7

**Definirea
indicatorului/
Note metodologice**

Indicatorii exprimă proporția populației ocupate în vârstă de 15-64/15-24 ani în populația totală de aceeași vârstă, exprimată procentual. Măsoară gradul de ocupare a populației în vârstă de muncă/a tinerilor de 15-24 ani și capacitatea pieței muncii de a absorbi forța de muncă.

A. Ansamblul sistemului de învățământ

IV. Rezultatele educației și formării profesionale pe piața muncii

2.4. Rata șomajului la tinerii în vârstă de 15-24 ani, pe niveluri de educație

Rata șomajului tinde să afecteze din ce în ce mai mult tinerii în vârstă de 15-24 ani cu nivel redus de educație (gimnazial, primar sau fără studii).

Definirea indicatorului/ Note metodologice

Repere europene

Nivelul șomajului în cazul tinerilor (15-24 de ani) este apropiat sau chiar mai scăzut în comparație cu cel înregistrat în alte state europene.

Descriere și Interpretare

Rata șomajului la tinerii în vârstă de 15-24 ani crește în perioada 2000-2004 de la 18,6% la 21%. Chiar dacă în cifre absolute numărul șomerilor tineri a scăzut în comparație cu anii precedenți, proporția corespunzătoare reprezenta în 2004 aproape o treime din numărul total al șomerilor BIM (conf. criteriilor **Biroului Internațional al Muncii**) (32,5%), fiind grupa de vârstă cu cele mai mari dificultăți de inserție pe piața muncii.

În funcție de nivelul de instruire, în anul 2004, cea mai mare pondere a șomerilor din grupa de vârstă 15-24 de ani o dețin cei cu studii primare sau fără studii. Tinerii cu studii liceale și profesionale, dar și cei cu studii universitare înregistrează, de asemenea, ponderi ridicate, de peste 20%. Această situație este apropiată de distribuția tuturor șomerilor BIM în funcție de nivelul de instruire.

În comparație cu anul 2000, se poate remarca faptul că cea mai mare creștere a proporției șomerilor tineri se înregistrează la

Descriere și Interpretare

cei cu un nivel redus de instruire (fără studii, studii primare sau gimnaziale), dar și în cazul celor cu studii superioare. La șomerii tineri care au absolvit nivelul liceal sau profesional se înregistrează evoluții oscilante de la un an la altul, diferențele înregistrate fiind însă nesemnificative.

Numărul tinerilor șomeri din mediul urban este, în medie, cu 10 puncte procentuale mai ridicat în comparație cu mediul rural. Totuși, în evaluarea acestei situații, trebuie să se țină seama de faptul că foarte mulți tineri din mediul rural reprezintă populația ocupată în agricultură. De asemenea numărul șomerilor de sex masculin este cu aproape 4 puncte procentuale mai ridicat în comparație cu cel feminin.

Indicatorul evidențiază adaptarea încă insuficientă a sistemului de educație și formare la cerințele pieței forței de muncă. De asemenea, fenomenul șomajului la tineri reflectă rezervele multor companii de a angaja forță de muncă fără experiență. Astfel, în 2004, 80% dintre tinerii fără un loc de muncă în vârstă de 15-24 ani sunt șomeri care nu au lucrat niciodată.

Indicatorul rata șomajului la tinerii în vârstă de 15-24 ani, pe niveluri de educație reprezintă ponderea șomerilor BIM din această grupa de vârstă în populația activă de 15-24 ani. Acest indicator măsoară nivelul șomajului în rândul tinerilor și se calculează pe baza informațiilor colectate prin ancheta forței de muncă în gospodării, respectându-se recomandările și standardele BIM.

A. Ansamblul sistemului de învățământ**IV. Rezultatele educației și formării profesionale pe piața muncii****2.4. Rata șomajului la tinerii în vârstă de 15-24 ani, pe niveluri de educație****4. Rata șomajului la tineri în vârstă de 15-24 ani, pe niveluri de educației și pe medii de rezidență și sexe, în perioada 2000-2004**

		Total		Universitar	Postliceal	Liceal și treapta I	Profesional	Gimnazial	Primar și fără șc. absolvită
		Nr.	%	%	%	%	%	%	%
2000	Total	291595	18,6	17,4	20,7	23,0	20,6	12,3	17,5
	Urban	208431	29,9	16,6	26,3	28,2	30,5	35,8	57,7
	Rural	83164	9,6	20,7	5,5	13,3	11,7	7,0	6,8
	Masculin	178997	19,6	12,1	19,5	24,8	22,4	12,6	19,2
	Feminin	112598	17,2	21,6	21,4	21,2	16,0	11,9	13,7
2001	Total	261412	17,5	21,9	15,7	20,4	19,2	13,0	15,5
	Urban	188662	28,3	23,3	18,0	25,2	30,1	38,7	40,7
	Rural	72751	8,8	12,3	8,8	11,2	10,2	7,0	8,1
	Masculin	150930	17,6	18,3	11,5	19,6	19,5	14,9	14,7
	Feminin	110483	17,4	24,0	18,3	21,2	18,8	10,4	17,4
2002	Total	287688	21,7	25,0	20,3	22,7	23,3	18,0	25,8
	Urban	181426	29,5	26,0	22,8	25,5	30,1	38,4	54,2
	Rural	106262	14,9	20,0	12,3	17,2	16,8	12,8	14,9
	Masculin	167302	21,7	22,4	19,0	17,0	31,1	19,4	22,8
	Feminin	120385	21,7	26,5	20,9	32,5	15,0	15,8	34,0
2003	Total	214902	18,5	20,5	27,1	20,6	19,5	14,4	20,3
	Urban	141917	25,8	21,9	26,8	23,9	26,3	31,2	36,2
	Rural	27985	11,9	13,2	28,2	11,9	13,0	10,3	15,2
	Masculin	127316	18,3	26,6	42,2	20,2	18,6	14,8	19,2
	Feminin	87586	18,7	15,9	19,7	21,0	21,5	13,8	23,3
2004	Total	259853	21,0	20,9	17,4	22,4	21,3	18,3	25,8
	Urban	159489	26,9	21,3	16,5	24,6	25,8	37,8	45,1
	Rural	100364	15,5	18,3	19,5	17,9	17,2	12,4	18,6
	Masculin	163439	22,4	19,5	22,6	23,2	22,2	20,7	27,6
	Feminin	96414	18,9	21,8	15,1	21,5	19,5	14,6	20,2

Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS (2000-2005)

A. Ansamblul sistemului de învățământ

IV. Rezultatele educației și formării profesionale pe piața muncii

2.5. Rata de inserție a absolvenților diferitelor niveluri de educație și formare profesională pe piața muncii

La nivelul anului 2004, 21% din totalul șomerilor BIM erau proaspeți absolvenți ai diverselor niveluri de studii.

Repere europene

Conform estimărilor, din totalul locurilor de muncă ce se vor crea în țările membre ale Uniunii Europene până în anul 2010, la aproape jumătate nu vor putea să aibă acces decât cei cu studii superioare, în timp ce în cazul a aproximativ 40% dintre locurile de muncă nu se vor putea insera decât cei cu studii de nivel secundar superior (sursa Monograph Candidate Countries Vocational Education and Training and Employment Services in Romania, ETF, Torino, 2004).

Descriere și Interpretare

Acest indicator reprezintă un important etalon al eficienței externe a sistemului de educație și formare și al impactului diferitelor inițiative de reformă. Tranziția de la școală la viața activă și integrarea în muncă a tinerilor reprezintă o problemă esențială, cu un puternic impact economic și social. Cunoașterea ratei de inserție a absolvenților pe niveluri de educație sau medii de rezidență ar putea fundamenta viitoare măsuri integrate de intervenție. Gradul de absorbție cel mai ridicat pe piața forței de muncă l-au avut tinerii din grupa de vârstă 20-24 de ani. Nivelul absorbției pe piața forței de muncă este invers proporțional cu vârsta la absolvire.

Descriere și Interpretare

Conform datelor Anchetei AMIGO, ponderea proaspeților absolvenți în totalul șomerilor BIM în anul 2004 a fost de aproximativ 21%. Integrarea profesională este din ce în ce mai dificilă pentru tinerii cu nivel redus de educație (ISCED 0-2). România va trebui să se adapteze rapid la cerințele societății cunoașterii în care tinerii slab calificați din punct de vedere profesional riscă să fie marginalizați. Ratele scăzute de inserție ale absolvenților diverselor forme de educație și formare profesională inițială au repercusiuni importante atât asupra formării resurselor umane și a cererii de educație, cât și în ceea ce privește motivația pentru participarea la învățarea pe parcursul întregii vieți.

Definirea indicatorului/ Note metodologice

Indicatorul rata de inserție a absolvenților diferitelor niveluri de educație și formare profesională pe piața muncii exprimă proporția absolvenților diferitelor niveluri de învățământ care și-au găsit un loc de muncă după un an de la terminarea studiilor.

Acest indicator urmărește evaluarea eficienței externe a sistemului de educație și gradul de adaptare a acestuia la nevoile pieței forței de muncă.

De asemenea, acest indicator calculat pe niveluri de educație permite identificarea cererii pe piața forței de muncă pentru un anumit nivel de instruire.

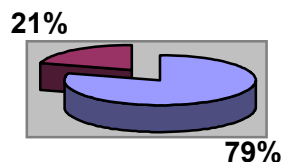
În mod curent informațiile necesare pentru calcularea acestui indicator sunt colectate prin anchete pe eșantion. Prima anchetă de acest gen a fost realizată de INS în 2000, ca modul complementar la ancheta AMIGO. Această anchetă complementară vizează tranziția de la școală la muncă.

A. Ansamblul sistemului de învățământ

IV. Rezultatele educației și formării profesionale pe piața muncii

2.5. Rata de inserție a absolvenților diferitelor niveluri de educație și formare profesională pe piața muncii

Fig.1 Șomeri BIM după experiența în muncă, grupa de vârstă 15-24 ani

■ Total șomeri BIM din grupa de vârstă 15-24 ani

■ Șomeri care nu au lucrat niciodată din grupa de vârstă 15-24 ani

1. Populația care a avut un loc de muncă semnificativ, după vârsta avută în momentul părăsirii sistemului de educație și perioada necesară găsirii primului loc de muncă semnificativ

Perioada	Total	Grupa de vârstă (vârsta avută în momentul părăsirii)					
		Sub 10 ani	10-14 ani	15-19 ani	20-24 ani	25-29 ani	30-35 ani
Total	1414183	*	78381	936885	334850	59613	3942
Sub 3 luni	707410	-	37995	412186	216604	37271	3354
3-5 luni	12035	-	-	4047	6694	*	-
6-8 luni	94367	-	*	61247	26772	4960	-
9-11 luni	78592	-	2392	58131	16334	*	-
12-17 luni	122209	-	4165	87185	22120	8740	-
18-23 luni	74071	-	3013	53462	14525	3071	-
24 luni și peste	325500	*	29430	260626	31803	2542	*

Obs. Datele se referă la persoanele care au părăsit sistemul de educație (prin absolvire sau abandon) în ultimii 10 ani și care și-au găsit un loc de muncă semnificativ.

Sursa : Modulul « Tranziția de la școală la muncă », Ancheta asupra forței de muncă în gospodărie, 2000, INS, 2001.

Sursa: AMIGO 2004, INS 2005

B. Învățământul preșcolar

I. Costurile educației

1. Ponderea cheltuielilor pentru învățământul preșcolar în totalul cheltuielilor pentru educație

2. Ponderea cheltuielilor de personal în totalul cheltuielilor pentru educație

3. Costul mediu per copil

1. Ponderea cheltuielilor pentru învățământul preșcolar în totalul cheltuielilor pentru educație

PONDEREA CHELTUIELILOR PENTRU INVATAMANT PRESCOLAR IN TOTAL CHELTUIELI PENTRU EDUCATIE

		Ponderi			
Nr. Crt.	Nivel de învățământ	Anul 2001	Anul 2002	Anul 2003	Anul 2004
1	Preșcolar	13.20%	13.82%	14.53%	14.24%

Sursa: Date CNFIPS, MEdC

2. Ponderea cheltuielilor de personal în totalul cheltuielilor pentru educație, la nivelul învățământului preșcolar

CHELTUIELI DE PERSONAL CA % DIN CHELTUIELI TOTALE PENTRU EDUCATIE IN PERIOADA 2001-2004 PE TOTAL SI PE NIVELURI DE INVATAMANT

		Ponderi			
Nr. Crt.	Categorii de cheltuieli	Anul 2001	Anul 2002	Anul 2003	Anul 2004
1	Preșcolar	82.12%	78.70%	75.56%	77.78%

Sursa: Date CNFIPS, MEdC

3. Costul mediu copil / an

		Valori in mii lei			
Nr. Crt.	Nivel de învățământ	Anul 2001	Anul 2002	Anul 2003	Anul 2004
1	Preșcolar	5747.977	7603.110	9749.061	11250.066

Sursa: Date CNFIPS, MEdC

B. Învățământul preșcolar

III. Participarea la educație și eficiența internă a sistemului de învățământ

1. Rata brută de cuprindere

2. Ponderea elevilor intrați pentru prima dată în clasa I care au frecventat învățământul preșcolar

În perioada 2000-2004, rata brută de cuprindere școlară a copiilor în vârstă de 3-6 ani care frecventează grădinița a crescut cu 7 puncte procentuale, proporția elevilor intrați pentru prima oară în clasa I care nu au fost niciodată înscriși în grădiniță reducându-se, în ultimul an la 14%.

Descriere și Interpretare

Rata brută de cuprindere în învățământul preșcolar a crescut continuu, de la 66,1% în anul 2000, la 73% în anul 2003, înregistrând astfel o creștere de 7 puncte procentuale într-o perioadă de 5 ani.

Concomitent cu această evoluție pozitivă, discrepanțele pe medii de rezidență tind să se accentueze în defavoarea mediului rural, cu toate că și în aceste arii s-a înregistrat o anumită creștere a ratei de cuprindere, dar cu un ritm mai lent. Dacă în anii 2000-2001 această diferență se situa în jurul a 6 puncte procentuale, în următorii ani aceasta se stabilizează la aproximativ 9 puncte procentuale.

Diferențele între fete și băieți nu sunt semnificative, rata brută de cuprindere în grădiniță a fetelor prezentând un ușor avantaj în raport cu cea a băieților.

Ponderea elevilor intrați pentru prima dată în clasa I care au frecventat învățământul preșcolar urmează, de asemenea, o evoluție ascendentă, creșterea atingând 5 puncte procentuale în perioada de referință. Cel mai important salt se înregistrează la nivelul anului 2002 (ajungând la 85,1% față de 80,8%, în anul anterior), după acest an rata brută de cuprindere stabilizându-se

Descriere și Interpretare

În jurul valorii de 86%. În condițiile procesului de generalizare a anului pregătitor pentru școală, creșterea reprezintă un element important, la nivelul ultimului an al intervalului analizat, numai un procent de 14% dintre elevii intrați pentru prima oară în clasa I fiind în situația de a nu fi frecventat niciodată grădinița. Se constată, astfel, că un procent ridicat dintre copii beneficiază de pregătire în vederea intrării la școală, proces cu efecte pozitive asupra performanțelor școlare ulterioare ale elevilor, mai ales în condițiile în care vârsta debutului în învățământul obligatoriu a coborât de la 7 la 6 ani.

Deși rata brută de cuprindere în învățământul preșcolar prezintă importante discrepanțe pe medii de rezidență, în cazul ponderii elevilor intrați pentru prima dată în clasa I care au frecventat grădinița, diferențele tind să se atenueze. În anul 2004/2005, avantajul înregistrat de mediul urban față de cel rural se situează la mai puțin de 3 puncte procentuale.

Definirea indicatorului/ Note metodologice

Indicatorul rata brută de cuprindere în învățământul preșcolar exprimă numărul total al copiilor cuprinși în învățământul preșcolar, indiferent de vârstă, ca raport procentual față de totalul populației din grupa oficială de vârstă corespunzătoare învățământului preșcolar (3-5/6 ani). Indicatorul se poate calcula pentru fiecare nivel de învățământ.

Indicatorul reprezintă proporția elevilor care au frecventat învățământul preșcolar intrați pentru prima dată în clasa I, exprimată ca raport procentual din numărul total al elevilor intrați pentru prima dată în clasa I.

B. Învățământul preșcolar

III. Participarea la educație și eficiența internă a sistemului de învățământ

1. Rata brută de cuprindere

2. Ponderea elevilor intrați pentru prima dată în clasa I care au frecventat învățământul preșcolar

1. Rata brută de cuprindere în învățământul preșcolar

	2000/ 2001	2001/ 2002	2002/ 2003	2003/ 2004	2004/ 2005
Total	66,1	67,5	71,0	71,8	73,0
Urban	69,2	70,8	76,3	76,9	77,8
Rural	63,4	64,8	66,7	67,9	68,8
Feminin	67,1	68,6	72,0	72,6	73,6
Masculin	65,1	66,5	70,2	71,1	72,4

Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS, 2001-2005.

Fig.1 Rata brută de cuprindere în învățământul preșcolar, pe medii și sexe

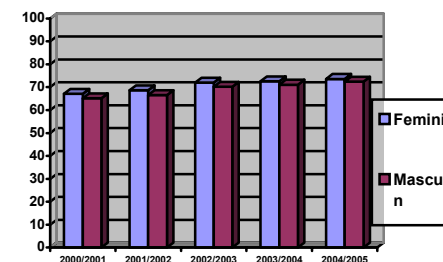
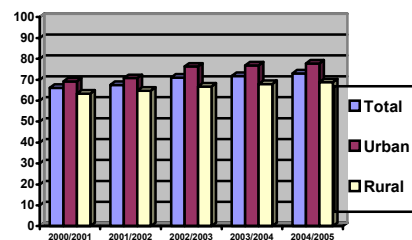
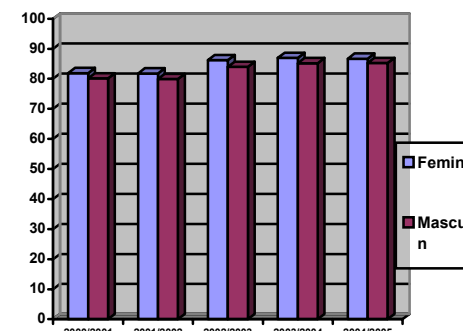
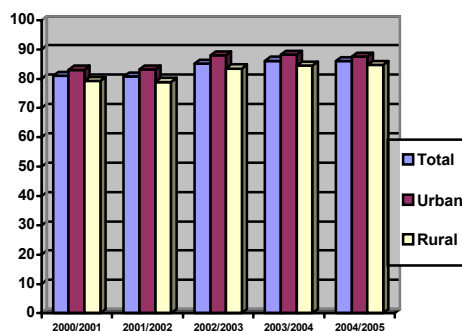

Fig. 2 Ponderea elevilor intrați pentru prima dată în clasa I care au frecventat învățământul preșcolar, pe medii și sexe

2. Ponderea elevilor intrați pentru prima dată în clasa I care au frecventat învățământul preșcolar

	2000/ 2001	2001/ 2002	2002/ 2003	2003/ 2004	2004/ 2005
Total	81,0	80,8	85,1	86,1	86,0
Urban	83,0	83,1	87,9	88,1	87,5
Rural	79,2	78,9	83,5	84,5	84,7
Feminin	81,9	81,8	86,2	87,0	86,7
Masculin	80,1	79,9	84,0	85,2	85,3

Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS, 2001-2005

B. Învățământul preșcolar

III. Participarea la educație și eficiența internă a sistemului de învățământ

3. Durata medie de frecvență

4. Rata specifică de cuprindere școlară pe vârste

Durata medie de frecvență a învățământului preșcolar înregistrează o tendință ascendentă, generată de creșterea ratei specifice de cuprindere, pe vârste, în special la vârsta de 5 ani. Cuprinderea în învățământul preșcolar a unei proporții de peste 86% din populația în vârstă de 5 ani justifică generalizarea grupei pregătitoare și necesitatea reformei învățământului preșcolar și a educației timpurii.

Repere europene

În privința duratei de frecvență a învățământului preșcolar, România se situează pe o poziție bună comparativ cu alte țări europene: înaintea Poloniei – 2,0 ani, Lituaniei – 2,3 ani, Slovaciei – 2,4 și chiar a statelor membre UE – 2,6 ani.

Descriere și Interpretare

Durata medie de frecvență a învățământului preșcolar, a înregistrat o creștere continuă, în perioada 2000-2004, de la 2,6 ani la 2,9 ani, apropiindu-se de durata oficială de frecvență a acestui nivel de educație.

Durata medie de frecvență a învățământului preșcolar este ușor diferită pe sexe, în favoarea fetelor, dar se egalizează în ultimul an al intervalului de referință. Diferențe mai mari – ca, de altfel, în cazul majorității indicatorilor analizați – se înregistrează pe medii de rezidență, acestea oscilând între 0,2-0,4 ani (tabel 1), cu tendință de creștere spre ultimul an școlar – 2004/2005. Creșterea duratei de frecvență este consecința creșterii gradului de participare la acest nivel de educație, creștere reflectată atât la nivelul indicatorului „rata brută de cuprindere” (cu 7 puncte procentuale), cât și al ratei specifice de cuprindere pe vârste.

Descriere și Interpretare

Analiza ratelor specifice de cuprindere pe vârste reflectă, de altfel, creșterea participării la educația de nivel preșcolar a copiilor de toate vârstele cuprinse în grupa de vârstă oficială corespunzătoare acestui nivel. Astfel, la vârstele de 3, 4 și 5 ani, ratele de cuprindere cresc cu 16, 17 și respectiv 10 puncte procentuale (tabel 2).

O reducere a valorii indicatorului (cu aproape 18 puncte procentuale) se produce la vârsta de 6 ani, începând din anul 2003, dat fiind faptul că o anumită proporție a copiilor au intrat în învățământul primar, conform noilor prevederi privind coborârea vârstei debutului școlar la 6 ani. Creșterea ratei de cuprindere la vârstele de 3, 4 și 5 ani este vizibilă atât în cazul fetelor, cât și al băieților (cu un ușor avantaj pentru fete), precum și în mediul urban și rural. În ultimul caz se mențin diferențe mai mari, în special la vârsta de 3 ani (de aproximativ 10 puncte procentuale), vârstă la care și diferența între procentele de creșterea ale ratelor specifice de cuprindere pentru cele două medii de rezidență, în perioada 2000-2004, este mai accentuată: de la 42,6% la 60,1% în mediul urban și, respectiv, de la 36,2% la 50,8% în rural.

Definirea indicatorului/ Note metodologice

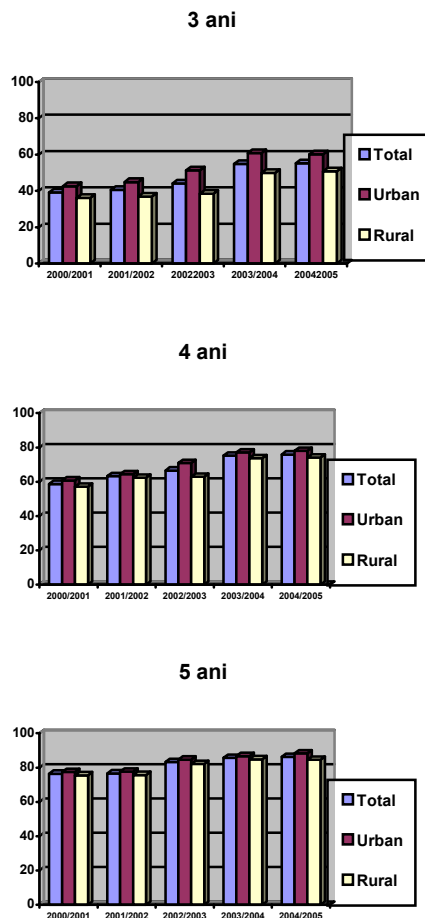
Indicatorul durată medie de frecvență a învățământului preșcolar exprimă numărul (mediu) de ani de școlarizare pe care îi frecventează un copil de vârstă oficială corespunzătoare acestui nivel de învățământ (3-5/6 ani), presupunând că acesta va fi cuprins în unitățile de învățământ corespunzătoare acestui ciclu. Indicatorul reflectă nivelul general de dezvoltare a sistemului de învățământ din perspectiva numărului de ani pregătire pe care îi parcurg copiii de vârstă oficială corespunzătoare. Acest indicator se poate calcula pentru fiecare nivel de învățământ.

Pentru prezentul raport, în vederea asigurării comparabilității datelor, durata oficială de școlarizare pentru învățământul preșcolar a fost considerată 4 ani (pentru copiii în vârstă de 3-7 ani), deși, începând din 2003, copiii în vârstă de 6 ani aparțin grupei oficiale de vârstă corespunzătoare învățământului primar.

Indicatorul rata specifică de cuprindere școlară pe vârste exprimă procentajul elevilor de o anumită vârstă (din grupa oficială de vârstă corespunzătoare nivelului respectiv de educație) cuprinși în sistemul de educație, indiferent de nivelul de învățământ, din totalul populației de aceeași vârstă. Indicatorul reflectă gradul de participare la educație a unei anumite cohorte de vârstă specifică.

Indicatorul se poate calcula și pentru fiecare nivel de educație, luându-se în considerare populația de o anumită vârstă (din grupa oficială de vârstă corespunzătoare unui anumit nivel de învățământ) cuprinsă în nivelul respectiv de educație.

Fig. 1. Rata specifică de cuprindere școlară în învățământ preșcolar

B. Învățământul preșcolar

III. Participarea la educație și eficiența internă a sistemului de învățământ

3. Durata medie de frecvență

4. Rata specifică de cuprindere școlară, pe vârste

1. Durata medie de frecvență învățământului preșcolar

	2000/ 2001	2001/ 2002	2002/ 2003	2003/ 2004	2004/ 2005
Total	2,6	2,7	2,7	2,8	2,9
Urban	2,8	2,8	3,0	3,0	3,1
Rural	2,5	2,6	2,7	2,7	2,7
Feminin	2,7	2,8	2,9	2,9	2,9
Masculin	2,6	2,7	2,8	2,8	2,9

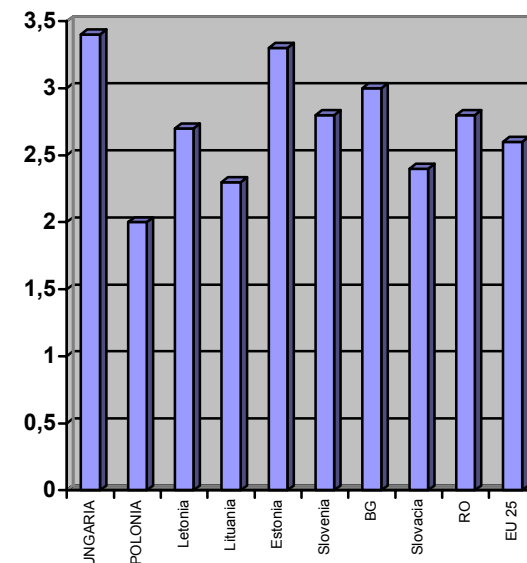
Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS, 2001-2005

2. Rata specifică de cuprindere școlară, pe vârste, în învățământ preșcolar

		2000/ 2001	2001/ 2002	2002/ 2003	2003/ 2004	2004/ 2005
3 ani	Total	39,1	40,5	44,1	54,8	55,2
	Urban	42,6	44,9	51,4	60,9	60,1
	Rural	36,2	36,9	38,4	49,9	50,8
	Feminin	40,2	41,7	44,8	56,0	56,1
4 ani	Total	58,7	63,3	66,5	75,2	75,9
	Urban	60,7	64,4	70,9	77,1	78,0
	Rural	57,1	62,3	62,9	73,7	74,1
	Feminin	60,1	64,3	67,9	76,1	76,9
5 ani	Total	76,4	76,6	83,2	85,7	86,2
	Urban	77,5	77,6	84,6	86,7	88,3
	Rural	75,5	75,7	82,1	84,8	84,5
	Feminin	77,7	78,0	84,0	86,7	86,5
	Masculin	75,3	75,2	82,5	84,7	85,9

Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS, 2001-2005.

Fig.2 Durata medie de frecvență a învățământului preșcolar, la vârstele de 3,4,5 ani - date comparative (2001/2002)

Sursa: Eurydice, Eurostat, UOE and population statistics.

C. Învățământul primar și gimnazial

I. Costurile educației

1. Ponderea cheltuielilor pentru învățământul primar și gimnazial în totalul cheltuielilor pentru educație

2. Cheltuieli de personal

3. Costul mediu per elev

1. Ponderea cheltuielilor pentru învățământul primar și gimnazial în totalul cheltuielilor pentru educație

Nr. Crt.	Nivel de învățământ	Procente			
		Anul 2001	Anul 2002	Anul 2003	Anul 2004
1	Primar	19.71%	19.72%	20.72%	x
2	Gimnazial	34.39%	32.63%	31.71%	52.04%

Sursa: Date CNFIPS, MEEdC

* include și învățământul primar

2. Ponderea cheltuielilor de personal în totalul cheltuielilor pentru educație, la nivelul învățământului primar și gimnazial

Nr. Crt.	Categorii de cheltuieli	Procente			
		Anul 2001	Anul 2002	Anul 2003	Anul 2004
1	Primar	83.86%	84.98%	80.13%	78.81%
2	Gimnazial	84.19%	84.13%	80.29%	78.60%

Sursa: Date CNFIPS, MEEdC

3. Costul mediu per elev

Nr. Crt.	Nivel de învățământ	Procente			
		Anul 2001	Anul 2002	Anul 2003	Anul 2004
1	Primar	4921.464	6571.501	8545.140	x
2	Gimnazial	6953.898	8818.394	11459.521	13133.854*

Sursa: Date CNFIPS, MEEdC

*include și învățământul primar

C. Învățământul primar și gimnazial

III. Participarea la educație și eficiența internă a sistemului de învățământ

1. Rata brută de cuprindere școlară

În ultimii 5 ani a crescut participarea la educația de nivel primar și gimnazial. Se mențin, însă, disparități importante pe medii de rezidență, în special la nivelul învățământului gimnazial.

Descriere și Interpretare

Rata brută de cuprindere pe ansamblul învățământului primar și gimnazial înregistrează o evoluție constantă în perioada 2000-2002, menținându-se la aproximativ 97% (tabel 1). În ultimii ani ai perioadei de referință a analizei (2002-2004), se manifestă o tendință ascendentă, valoarea indicatorului crescând cu peste 3 puncte procentuale. Tendințe similare se constată atât în cazul populației feminine, cât și masculine, precum și la nivelul celor două medii de rezidență. Se mențin, însă diferențe pe sexe, în favoarea băieților, precum și între mediul urban și rural, în ariile rurale indicatorul analizat continuând să se situeze, cu excepția ultimului an, la valori semnificativ mai scăzute.

Evoluția constatată pe ansamblul celor două cicluri de învățământ se manifestă diferit la nivelul învățământului primar, respectiv gimnazial.

Descriere și Interpretare

Înteruperea trendului ascendent, care a debutat înainte de anul 2000, aduce valoarea ratei de cuprindere înregistrată în anul menționat la nivelul celei din anul școlar 1997/1998. Reducerea cea mai drastică se produce în mediul rural: de la 91,5% la 88,7%, în aceiași ani de referință. Pentru ariile rurale, riscul participării reduse la educația de nivel gimnazial continuă să se mențină.

Datele prezentate permit observarea unei creșteri considerabile, începând din anul școlar 2003/2004, a valorilor ratei brute de cuprindere pe ansamblul învățământului primar și gimnazial, dar îndeosebi în ciclul primar. Această creștere se explică, însă, prin intrarea în vigoare a noilor prevederi ale Legii învățământului care stipulează coborârea vârstei de intrare în învățământul obligatoriu la 6 ani. Ca urmare, în acest an școlar au intrat în clasa I atât elevi în vârstă de 7, cât și de 6 ani.

Definirea indicatorului/ Note metodologice

Valorile ratelor de cuprindere școlară, care la nivelul învățământului primar depășesc cu mult, în ultimii ani, 100%, reflectă faptul că sistemul de învățământ dispune de capacitatea necesară de a cuprinde toți copiii din grupa oficială de vârstă corespunzătoare acestui nivel de educație. Mai mult, chiar, având în vedere că în anul școlar 2003/2004 au fost școlarizați în clasa I copiii care aparțin la două cohorte de vârstă – de 6 și de 7 ani (sau o proporție importantă dintre aceștia) – se poate considera ca satisfăcătoare capacitatea sistemului de învățământ, din perspectiva resurselor materiale (infrastructură) și umane.

C. Învățământul primar și gimnazial

III. Participarea la educație și eficiența internă a sistemului de învățământ

1. Rata brută de cuprindere școlară

1. Rata brută de cuprindere în învățământul primar și gimnazial

	2000-2001	2001-2002	2002-2003	2003-2004	2004-2005
TOTAL	97,2	97,0	97,9	100,3	100,3
Urban	98,1	98,6	101,0	103,0	100,2
Rural	96,2	95,2	94,7	97,6	100,4
Feminin	96,6	96,3	97,2	99,5	99,4
Masculin	97,8	97,7	98,6	101,1	101,2

Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS, 2001-2005.

2. Rata brută de cuprindere în învățământul primar

	2000-2001	2001-2002	2002-2003	2003-2004	2004-2005
TOTAL	100,3	104,0	103,7	109,1	107,9
Urban	99,3	105,7	105,1	110,2	105,6
Rural	101,4	102,4	102,4	108,1	109,9
Feminin	99,2	102,9	102,5	108,1	107,0
Masculin	101,4	105,0	104,8	109,8	108,7

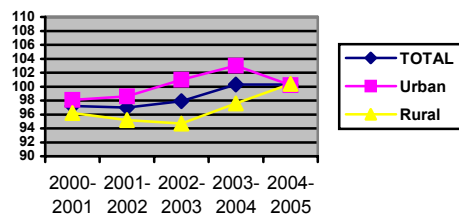
Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS, 2001-2005.

3. Rata brută de cuprindere în învățământul gimnazial

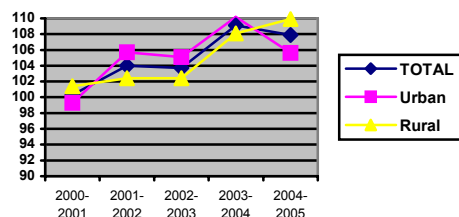
	2000-2001	2001-2002	2002-2003	2003-2004	2004-2005
TOTAL	94,7	92,1	93,7	93,5	94,0
Urban	97,3	94,7	98,3	98,2	96,1
Rural	91,5	88,7	88,2	88,3	91,7
Feminin	94,5	91,6	93,2	92,8	93,1
Masculin	95,0	92,5	94,0	94,2	94,9

Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS, 2001-2005.

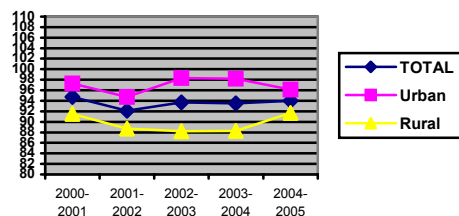
primar și gimnazial

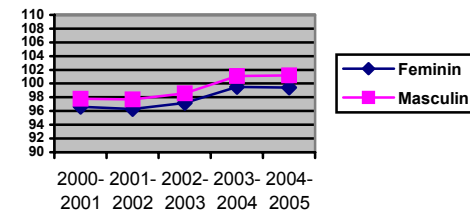
primar

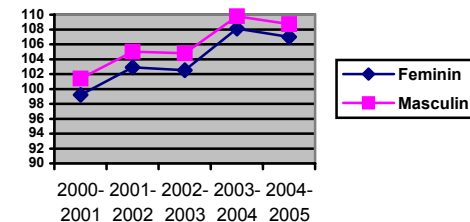
gimnazial

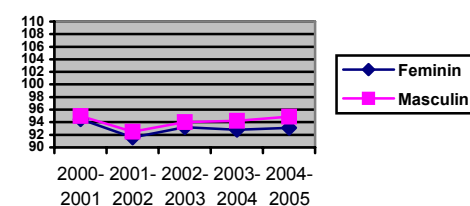
primar și gimnazial

primar

gimnazial

C. Învățământul obligatoriu de 10 ani

III. Participarea la educație și eficiența internă a sistemului de învățământ

1. Rata brută de cuprindere școlară

Succesul măsurii de prelungire a duratei învățământului de 10 ani presupune, în continuare, asigurarea oportunităților corespunzătoare și aplicarea unor soluții eficiente de stimulare a participării la educație, în special pentru grupurile dezavantajate.

Descriere și Interpretare

Rata brută de cuprindere școlară în învățământul obligatoriu de 10 ani, în perioada 2003-2004 – perioadă în care acționează noile prevederi ale Legii învățământului privind prelungirea duratei învățământului obligatoriu la 10 ani - înregistrează valori de peste 96% (tabel 1), cu diferențe pe sexe de aproximativ 2 puncte procentuale în favoarea băieților. Aceste valori sunt însă supradimensionate dată fiind acțiunea unei alte prevederi a Legii învățământului referitoare la coborârea vârstei debutului școlar de la 7 la 6 ani, fapt ce a determinat intrarea în clasa I, în anul școlar 2003/2004, atât a copiilor în vârstă de 7 ani, cât și a unei anumite proporții dintre copiii de 6 ani. Această situație ne permite să estimăm – deși seriile de date nu sunt comparabile - că rata de participare la învățământul obligatoriu (în structura actuală) s-a diminuat semnificativ față de rata de participare la acest nivel de educație (cu durata de 8 ani) înregistrată în anii anteriori (aproximativ 98% în 2002/2003). Se poate concluziona, astfel, că noile prevederi privind prelungirea duratei învățământului obligatoriu la 10 ani nu și-au atins încă ținta, sau nu în suficientă măsură, o proporție importantă dintre elevi întrerupându-și prematur studiile, îndeosebi elevii din mediul rural, cu dificultăți în continuarea studiilor în ciclul inferior al liceului.

Descriere și Interpretare

Această afirmație este susținută și de evoluția ratei brute de cuprindere a elevilor în învățământul gimnazial, clasele IX-X de liceu și anii I și II de învățământ profesional și de ucenici /SAM în perioada 2000-2004. Astfel, valoarea acestei rate a crescut la nivelul anului școlar 2004/2005 numai cu un punct procentual față de anul 2002/2003 - de la 89,2% la 90,2% (tabel 2), creșterea înregistrându-se numai în cazul băieților. Rata brută de cuprindere în clasele IX-X de liceu și anii I și II de învățământ profesional și de ucenici /SAM, în aceeași ani de referință, ilustrează o situație similară: la nivelul anului 2004/2005 creșterea este de numai aproximativ 3 puncte procentuale – 84,2% față de 80,9% și este vizibilă, de asemenea, numai în cazul băieților (86,5% de la 79,3%). Indicatorul analizat evidențiază faptul că o parte importantă dintre tinerii de vârstă corespunzătoare nu beneficiază de măsura privind prelungirea duratei învățământului obligatoriu. Acest fapt necesită identificarea cauzelor participării încă reduse la educația de acest nivel, asigurarea oportunităților corespunzătoare și aplicarea unor soluții eficiente de stimulare.

Definirea indicatorului/ Note metodologice

Valorile ratei brute de cuprindere în învățământul obligatoriu și chiar în învățământul secundar superior vor fi distorsionate pentru o perioadă de încă 8-10 ani, până la ieșirea din sistemul de învățământ preuniversitar a elevilor (de 6 și 7 ani) care au intrat în clasa I în anul școlar 2003/2004.

În vederea identificării unor posibile obstacole pentru succesul măsurii de prelungire a duratei învățământului obligatoriu la 10 ani ar fi relevante ratele brute de cuprindere în învățământul obligatoriu (cu actuala structură), pe medii de rezidență. În prezent, nu sunt însă disponibile informații privind elevii înscriși în învățământul liceal și în școlile de arte și meserii, pe clase, respectiv pe ani de studii, și pe medii de rezidență (după domiciliul părinților).

C. Învățământul obligatoriu de 10 ani

III. Participarea la educație și eficiența internă a sistemului de învățământ

1. Rata brută de cuprindere școlară

1. Rata brută de cuprindere în învățământul obligatoriu de 10 ani (învățământul primar și gimnazial, clasele IX-X de liceu și anul I și II SAM)

	2003/2004	2004/2005
Total	96,3	96,1
Feminin	95,0	94,7
Masculin	97,6	97,5

Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS, 2001-2005

2. Rata brută de cuprindere în gimnaziu, clasele IX-X de liceu și anii I și II învățământ profesional și de ucenici /SAM

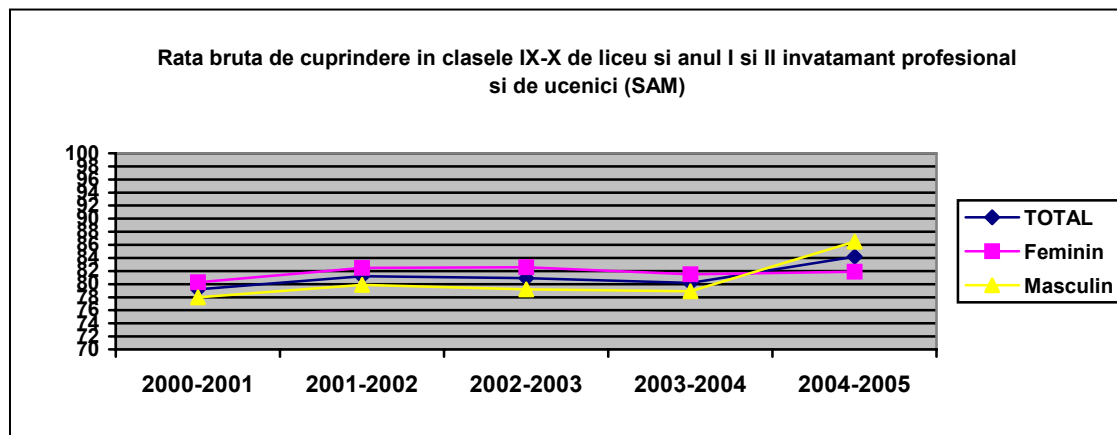
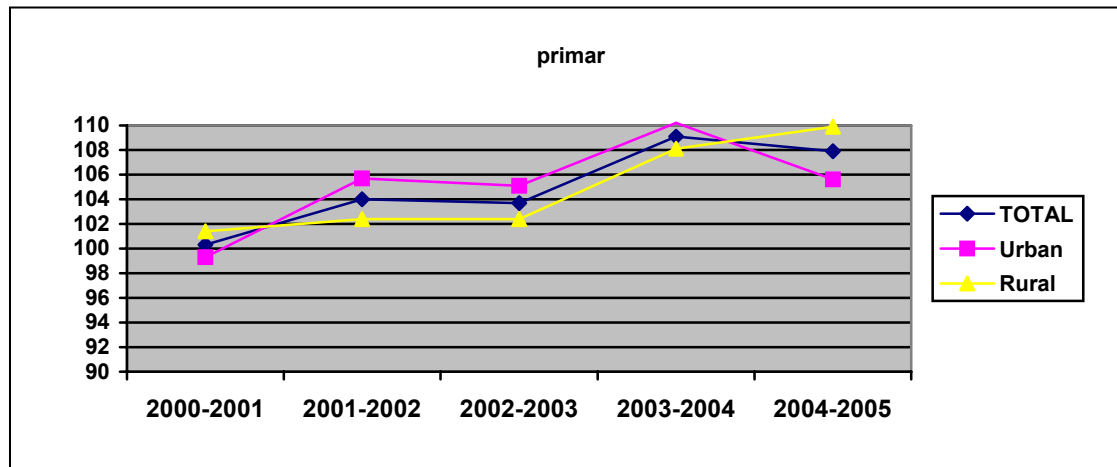
	2000-2001	2001-2002	2002-2003	2003-2004	2004-2005
TOTAL	89,8	88,5	89,2	88,5	90,2
Feminin	90,0	88,6	89,5	88,5	88,6
Masculin	89,6	88,4	88,8	88,4	91,7

Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS, 2001-2005

3. Rata brută de cuprindere în clasele IX-X de liceu și anul I și II învățământ profesional și de ucenici /SAM

	2000-2001	2001-2002	2002-2003	2003-2004	2004-2005
TOTAL	79,2	81,2	80,9	80,2	84,2
Feminin	80,3	82,5	82,6	81,5	81,9
Masculin	78,0	79,9	79,2	78,9	86,5

Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS, 2001-2005

C. Învățământul primar și gimnazial

III. Participarea la educație și eficiența internă a sistemului de învățământ

2. Durata medie de frecvență a învățământului primar și gimnazial

Durata medie de frecvență a învățământului primar și gimnazial s-a stabilizat, în ultimii trei ani, la 7,2 ani, cu diferențe de 0,2-0,4 ani între mediul urban și rural, în defavoarea populației de vârstă școlară din ariile rurale.

Descriere și Interpretare

Durata medie de frecvență a învățământului primar și gimnazial, în ansamblu, a înregistrat o ușoară pierdere – de 0,3 ani - în perioada 2000-2004, stabilizându-se, în ultimii trei ani, la 7,2 ani (tabel 1). Având în vedere că rata repetenției s-a menținut relativ constantă în perioada de referință, o posibilă cauză a diminuării duratei de școlarizare este reprezentată de creșterea ratei abandonului școlar. Durata medie de frecvență a învățământului primar și gimnazial, în ansamblu, este identică la populațiile de ambele sexe, dar înregistrează diferențe pe medii de rezidență, diferențele respective oscilând între 0,3-0,6 ani pe parcursul perioadei de referință.

Descriere și Interpretare

Spre deosebire de ciclul primar, la care variațiile în funcție de criteriile sex și mediu de rezidență sunt practic inexistente (tabel 2, Fig. 1), la nivelul învățământului gimnazial diferențele între mediul urban și rural variază între 0,2-0,4 ani (tabel 3, Fig. 2), cu tendință de reducere spre ultimul an al intervalului. Diferențele, pe medii de rezidență, în ceea ce privește durata de școlarizare evidențiază, la fel ca și alți indicatori, situația defavorizată a populației de vârstă școlară din ariile rurale.

Definirea indicatorului/ Note metodologice

Durata medie de frecvență a învățământului primar și gimnazial sau a oricărui nivel de învățământ nu coincide cu durata oficială prevăzută. Aceasta poate fi influențată de factori diferiți, în primul rând de rata de participare a copiilor la educația preșcolară, sau de alți factori precum rata abandonului școlar, rata repetenției ș.a.

C. Învățământul primar și gimnazial

III. Participarea la educație și eficiența internă a sistemului de învățământ

2. Durata medie de frecvență a învățământului primar și gimnazial

1. Durata medie de frecvență a învățământului primar și gimnazial

	2000/ 2001	2001/ 2002	2002/ 2003	2003/ 2004	2004/ 2005
Total	7,5	7,2	7,2	7,2	7,2
Urban	7,6	7,3	7,5	7,5	7,3
Rural	7,3	7,0	6,9	6,9	7,1
Feminin	7,5	7,2	7,2	7,2	7,2
Masculin	7,4	7,2	7,2	7,2	7,2

Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS, 2001-2005

C. Învățământul primar și gimnazial

III. Participarea la educație și eficiența internă a sistemului de învățământ

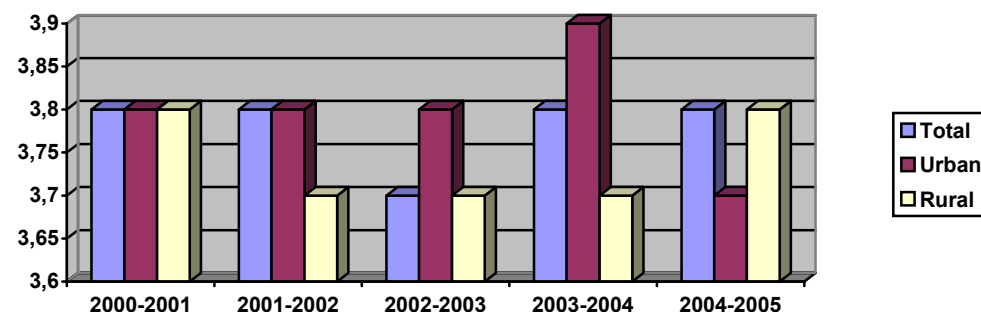
2. Durata medie de frecvență a învățământului primar și gimnazial

2. Durata medie de frecvență a învățământului primar

	2000/ 2001	2001/ 2002	2002/ 2003	2003/ 2004	2004/ 2005
Total	3,8	3,8	3,7	3,8	3,8
Urban	3,8	3,8	3,8	3,9	3,7
Rural	3,8	3,7	3,7	3,7	3,8
Feminin	3,8	3,7	3,7	3,8	3,7
Masculin	3,8	3,8	3,8	3,8	3,8

Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS, 2001-2005.

Fig. 1. Durata medie de frecvență a învățământului primar

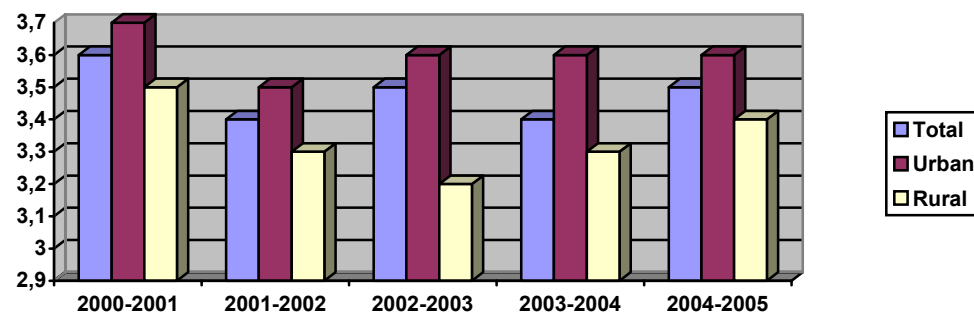

3. Durata medie de frecvență a învățământului gimnazial

	2000/ 2001	2001/ 2002	2002/ 2003	2003/ 2004	2004/ 2005
Total	3,6	3,4	3,5	3,4	3,5
Urban	3,7	3,5	3,6	3,6	3,6
Rural	3,5	3,3	3,2	3,3	3,4
Feminin	3,6	3,4	3,5	3,5	3,5
Masculin	3,6	3,4	3,4	3,4	3,5

Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS, 2001-2005.

Fig. 2. Durata medie de frecvență a învățământului gimnazial

C. Învățământul primar și gimnazial

III. Participarea la educație și eficiența internă a sistemului de învățământ

3. Rata specifică de cuprindere școlară pe vârste

Ratele specifice de cuprindere pe vârste înregistrează, în general, tendințe ascendente, cu excepția celei corespunzătoare populației în vârstă de 14 ani.

Definirea indicatorului/ Note metodologice

Descriere și Interpretare

Analiza ratelor specifice de cuprindere școlară pe vârste, în perioada 2000-2004, evidențiază tendințe oscilante. Pentru vârsta de 6 ani, de exemplu, la nivelul anului școlar 2003/2004, asistăm, practic, la o dublare a acesteia: 41,7% față de 21,9% în 2002/2003 (Fig.1). Creșterea ratei de participare la această vârstă în anul menționat reprezintă efectul intrării în vigoare la această dată a prevederii Legii învățământului referitoare la coborârea vârstei debutului școlar la 6 ani. Creșterea a fost mai mare în mediul rural – 45,2% față de 37,4% în mediul urban. La celelalte vârste (cuprinse în grupa oficială de vârstă corespunzătoare învățământului primar) tendința pentru intervalul de referință a fost ușor, dar constant ascendentă. O excepție se înregistrează la populația în vârstă de 10 ani la care rata specifică de cuprindere a scăzut semnificativ: de la 91,6% la 83,4% (o parte dintre copiii de această vârstă se regăsesc, însă, în primul an de studii al învățământului gimnazial). Creșterea ratelor de cuprindere la toate celelalte vârste (din grupa oficială de vârstă) a determinat, însă, menținerea duratei de școlarizare specifice nivelului primar de învățământ la o valoare constantă. În învățământul gimnazial, evoluția ratelor specifice de cuprindere este diferită de la o vârstă la alta.

Descriere și Interpretare

Astfel, pentru vârsta de 11 ani tendința este ascendentă, pentru populația în vârstă de 12 și 13 ani ratele de cuprindere sunt relativ constante, iar pentru cea în vârstă de 14 ani tendința este descrescătoare. Dat fiind că la nivelul învățământului liceal și profesional nu se înregistrează o creștere a ratei de participare a populației în vârstă de 14 ani, situație care ar explica reducerea ratei specifice pentru vârsta respectivă la nivelul gimnaziului, se poate estima o scădere reală a ratei de participare la educație a populației în vârstă de 14 ani, implicit o creștere a ratei abandonului școlar spre finalul învățământului gimnazial. Această constatare este valabilă și în cazul elevilor care depășesc vârsta oficială corespunzătoare nivelului respectiv (aproximativ 13% elevi în vârstă 11 ani în învățământul primar și o proporție similară de elevi de 15 ani în învățământul gimnazial) – tabel 2. În cazul acestora poate fi vorba fie de un debut școlar întârziat, fie de fenomenul repetenției, ultimul cu impact asupra eficienței interne a sistemului de educație. (Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS, 2001-2005)

Ratele specifice de cuprindere pentru vârstele oficiale corespunzătoare debutului, respectiv finalului unui anumit nivel de învățământ trebuie considerate în relație cu ratele specifice populației de aceleași vârste care se regăsesc în nivelul inferior, respectiv superior de educație. De exemplu, rata specifică de cuprindere a populației în vârstă de 11 ani cuprinsă în învățământul primar se cumulează cu rata specifică de cuprindere a populației de aceeași vârstă cuprinsă în învățământul gimnazial.

C. Învățământul primar și gimnazial

III. Participarea la educație și eficiența internă a sistemului de învățământ

3. Rata specifică de cuprindere școlară pe vârste

Fig1 Rata specifică de cuprindere școlară pe vârste - învățământ primar

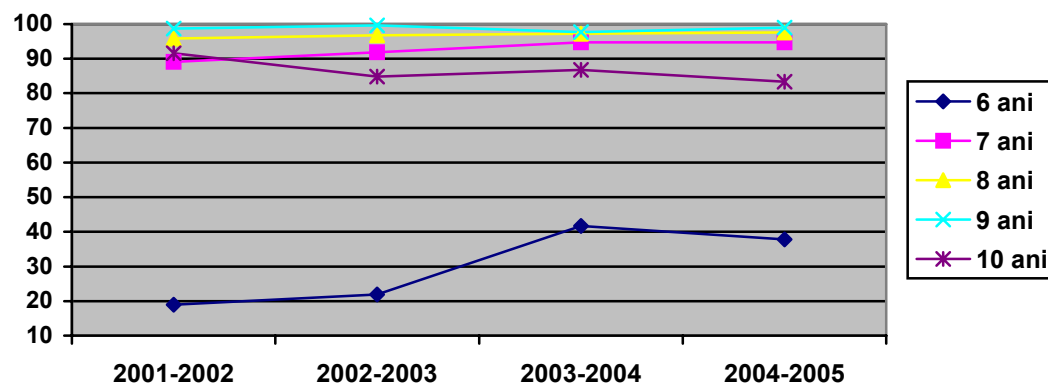
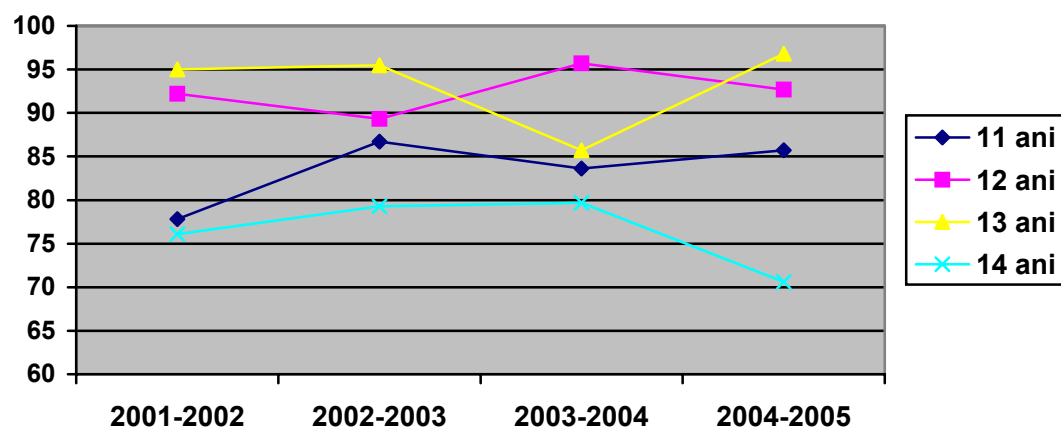

Fig. 2. Rata specifică de cuprindere școlară pe vârste - învățământ gimnazial

C. Învățământul primar și gimnazial

III. Participarea la educație și eficiența internă a sistemului de învățământ

3. Rata specifică de cuprindere școlară pe vârste

1. Rata specifică de cuprindere școlară pe vârste - învățământ primar

		2001/ 2002	2002/ 2003	2003/ 2004	2004/ 2005
6 ani	Total	19,0	21,9	41,7	37,8
	Urban	18,6	20,9	37,4	32,7
	Rural	19,3	22,6	45,2	42,1
	Feminin	19,4	22,5	42,5	38,9
	Masculin	18,6	21,3	40,9	36,7
7 ani	Total	89,1	91,9	94,7	94,7
	Urban	92,0	94,9	97,9	93,8
	Rural	86,6	89,3	92,1	95,4
	Feminin	89,3	91,9	94,8	94,3
	Masculin	88,9	91,8	94,7	95,1
8 ani	Total	95,8	96,8	97,2	97,6
	Urban	97,3	99,3	99,7	96,5
	Rural	94,5	94,8	95,2	98,6
	Feminin	95,6	96,4	97,3	97,6
	Masculin	96,1	97,2	97,1	97,6
9 ani	Total	98,7	99,6	97,7	99,0
	Urban	100,0	100,0	100,0	98,4
	Rural	96,7	98,1	95,7	99,5
	Feminin	98,5	99,0	97,1	99,0
	Masculin	98,8	100,0	98,3	99,0
10 ani	Total	91,6	84,8	86,8	83,4
	Urban	91,8	86,2	89,1	83,6
	Rural	91,3	83,5	84,8	83,2
	Feminin	90,4	84,0	85,9	82,2
	Masculin	92,7	85,6	87,6	84,5
11 ani	Total	11,2	13,3	12,8	12,5
	Urban	9,6	11,9	11,6	11,4
	Rural	13,2	14,9	13,9	13,6
	Feminin	9,9	11,8	11,3	11,2
	Masculin	12,5	14,8	14,2	13,7
12 ani	Total	5,6	5,1	6,1	6,0
	Urban	4,6	4,4	5,3	5,5
	Rural	6,8	6,1	6,9	6,5
	Feminin	4,4	4,0	4,6	4,6
	Masculin	6,7	6,3	7,5	7,4

Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS, 2001-2005

2. Rata specifică de cuprindere școlară pe vârste - învățământ gimnazial

		2001/ 2002	2002/ 2003	2003/ 2004	2004/ 2005
11 ani	Total	77,8	86,7	83,6	85,7
	Urban	80,5	92,5	89,1	89,5
	Rural	74,6	80,6	78,3	82,0
	Feminin	78,8	88,0	84,7	86,6
	Masculin	76,9	85,5	82,6	84,8
12 ani	Total	92,2	89,3	95,7	92,7
	Urban	94,5	92,2	100,0	95,3
	Rural	90,0	85,4	90,2	90,1
	Feminin	92,6	88,3	96,2	93,1
	Masculin	91,9	89,7	95,3	92,4
13 ani	Total	95,0	95,5	85,7	96,8
	Urban	97,7	99,8	90,1	99,0
	Rural	91,5	90,3	80,8	94,3
	Feminin	95,9	95,7	86,2	97,2
	Masculin	94,2	95,3	85,3	96,5
14 ani	Total	76,1	79,3	79,7	70,6
	Urban	79,2	83,9	83,1	72,0
	Rural	72,1	73,6	75,6	68,9
	Feminin	75,5	79,4	79,3	70,4
	Masculin	76,7	79,2	80,1	70,8
15 ani	Total	13,9	12,6	12,8	13,0
	Urban	13,3	12,5	12,4	12,0
	Rural	14,7	12,7	13,2	14,3
	Feminin	11,8	10,5	10,7	10,8
	Masculin	15,9	14,5	14,7	15,1
16 ani	Total	4,7	5,1	4,9	5,5
	Urban	5,3	5,9	5,9	6,2
	Rural	3,7	4,0	3,8	4,3
	Feminin	3,0	3,5	3,2	3,7
	Masculin	6,2	6,7	6,6	7,2

Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS, 2001-2005

C. Învățământul primar și gimnazial

III. Participarea la educație și eficiența internă a sistemului de învățământ

4. Rata abandonului școlar

5. Rata de părăsire timpurie a sistemului educațional a tinerilor în vârstă de 18-24 ani

Rata ridicată de părăsire timpurie a sistemului de educație reprezintă un risc important pentru România privind atingerea țintei stabilite de UE în perspectiva anului 2010 – reducerea proporției tinerilor de 18-24 ani care părăsesc prematur școala la cel mult 10%.

Repere europene

Datele comparative privind indicatorul rata de părăsire timpurie a sistemului de educație a tinerilor în vârstă de 18-24 ani situează România mult sub nivelul statelor membre sau care au aderat recent la UE, cu excepția Maltei. Astfel, la nivelul anului 2004, valoarea indicatorului pentru România înregistra 23,6%, spre deosebire de țări precum Slovenia – 4,2%, Republica Cehă – 6,1%, Bulgaria – 21,4%, statele membre UE – 15,9%.

Descriere și Interpretare

În perioada 2000-2003, abandonul școlar (calculat prin metoda "intrare-ieșire") înregistrează o tendință continuu ascendentă, atât pe ansamblul învățământului primar și gimnazial, cât și pe cele două niveluri de învățământ (primar, respectiv gimnazial). Creșterea înregistrată este, la nivelul celor două cicluri, de la 0,6% în anul școlar 2000/2001 la 1,2% în 2001/2002 și, respectiv, 2002/2003 și 1,5% în 2003/2004 (tabel 1, Fig. 1). În același interval, în învățământul primar creșterea a fost de la 0,6% la 1,2% (tabel 2), iar la nivelul gimnazial de la 0,6% la 1,7% (tabel 3). Se constată, astfel, că în intervalul de referință, rata abandonului școlar anual a crescut de două ori și jumătate pe ansamblul nivelului primar și gimnazial și de aproape trei ori în gimnaziu. Tendința înregistrată de indicatorul analizat pune sub semnul întrebării rezultatele diferitelor programe dezvoltate în ultimii ani care au avut ca scop stimularea participării la educație și reducerea abandonului școlar. Metoda input-output de evaluare a abandonului școlar, utilizată frecvent, poate induce distorsiuni deoarece exclude din calcul situațiile în care abandonul se produce prin trecerea de la o clasă la alta. Evaluarea pierderilor școlare pe baza altei metode - analiza cohortelor aparente de elevi - evidențiază faptul că de-a lungul perioadei 2000-2003 fiecare cohortă a pierdut pe parcursul unui ciclu de învățământ, - prin abandon, repetenție, migrație, deces -

Descriere și Interpretare

peste 10% din efectivul de intrare în sistemul de educație, ceea ce, reprezintă 25% pe parcursul învățământului obligatoriu (tabel 4, Fig. 2). Tendințele înregistrate pe parcursul perioadei de referință reflectă creșterea ratei pierderilor în ultimii ani, în special în ciclul gimnazial. Pentru învățământul primar se constată o reducere a ratei spre finalul intervalului, spre deosebire de gimnaziu la nivelul căruia tendința este ascendentă.

1. Rata abandonului școlar în învățământul primar și gimnazial

	2000/ 2001	2001/ 2002	2002/ 2003	2003/ 2004
Total	0,6	1,2	1,2	1,5
Urban	0,7	1,4	1,2	1,3
Rural	0,6	1,0	1,3	1,7
Feminin	0,6	1,1	1,6	1,3
Masculin	0,7	1,3	0,9	1,7

Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS, 2001-2005.

Există serioase semne de întrebare privind posibilitatea atingerii țintei stabilite de UE în perspectiva anului 2010 – reducerea proporției tinerilor de 18-24 ani care părăsesc prematur școala la cel mult 10%, cu atât mai mult cu cât, în perioada 1997-2003, indicatorul la nivel național a crescut de la 19,7% la 23,2% (tabel 5).

Definirea indicatorului/ Note metodologice

Indicatorul rata abandonului școlar reprezintă diferența între numărul elevilor înscriși la începutul anului școlar și cel aflat în evidență la sfârșitul aceluiași an școlar, exprimată ca raport procentual față de numărul elevilor înscriși la începutul anului școlar. Acest indicator permite evaluarea eficienței interne a sistemului de educație. Este, totodată, un indicator important pentru analiza și proiectarea fluxurilor de elevi în cadrul unui nivel de educație. Rata ideală a abandonului trebuie să se apropie de 0; o rată ridicată a abandonului evidențiază serioase probleme privind eficiența internă a sistemului de educație.

O metodă simplificată de calculare a ratei abandonului școlar pe cohortă constă în raportarea numărului de absolvenți ai unui nivel de învățământ la numărul elevilor înscriși în anul I al ciclului respectiv de învățământ.

Corecția aplicată în estimarea abandonului pe cohortă constă în calcularea diferenței dintre rata pierderilor pe ciclu și rata repetenției la nivelul clasei finale a fiecărui nivel de învățământ (a IV-a, respectiv a VIII-a), această diferență nemaifiind acoperită de rata elevilor în situație de repetenție din anul anterior, așa cum se întâmplă pe parcursul celorlalți ani școlari. Indicatorul rata de părăsire timpurie a sistemului de educație reprezintă proporția populației în vârstă de 18-24 ani cu nivel gimnazial de educație sau care nu și-a completat studiile gimnaziale și care nu urmează nici o formă de educație și formare profesională, din totalul populației în vârstă de 18-24 ani. Indicatorul poate fi considerat și în categoria celor care vizează participarea la formarea profesională continuă (educația permanentă).

2. Rata abandonului școlar în învățământ primar

	2000/ 2001	2001/ 2002	2002/ 2003	2003/ 2004
Total	0,6	1,0	0,9	1,2
Urban	0,7	1,2	1,0	1,0
Rural	0,5	0,8	0,9	1,4
Feminin	0,6	0,9	0,8	1,1
Masculin	0,6	1,0	1,1	1,4

Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS, 2001-2005

3. Rata abandonului școlar în învățământ gimnazial

	2000/ 2001	2001/ 2002	2002/ 2003	2003/ 2004
Total	0,6	1,4	1,5	1,7
Urban	0,6	1,5	1,4	1,4
Rural	0,6	1,2	1,6	2,1
Feminin	0,5	1,2	2,3	1,5
Masculin	0,7	1,6	0,7	2,0

Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS, 2001-2005.

C. Învățământul primar și gimnazial

III. Participarea la educație și eficiența internă a sistemului de învățământ

4. Rata abandonului școlar

5. Rata de părăsire timpurie a sistemului educațional a tinerilor în vârstă de 18-24 ani

4. Pierderile școlare pe cohortă în învățământul primar și gimnazial, pe medii, în perioada 1995-2004

An absolv.	00/01			01/02			02/03			03/04		
	Pierderi școlare	Rata repet. IV-a/VIII	Aband școlar*	Pierderi școlare	Rata repet. IV-a/VIII	Aband școlar*	Pierderi școlare	Rata repet. IV-a/VIII	Aband școlar*	Pierderi școlare	Rata repet. IV-a/VIII	Aband școlar*
Primar	11,6	2,8	8,8	10,9	2,5	8,4	10,3	2,1	8,2	10,0	1,9	8,1
Urban	10,3	1,8	8,5	8,8	1,6	7,2	7,2	1,4	5,8	6,9	1,3	5,6
Rural	13,1	3,9	9,2	13,0	3,4	9,6	13,2	2,9	10,3	12,8	2,5	10,3
Gimn.	12,2	2,2	10,0	12,6	2,1	10,5	13,3	2,3	11,0	13,4	2,3	11,1
Urban	10,2	1,8	8,4	10,4	1,7	8,7	10,8	2,0	8,8	10,4	1,9	8,5
Rural	15,1	2,8	12,3	15,7	2,6	13,1	16,6	2,6	14,0	17,1	2,7	14,4

* Inclusiv cazurile de deces și migrație.

Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS, 2001-2005.

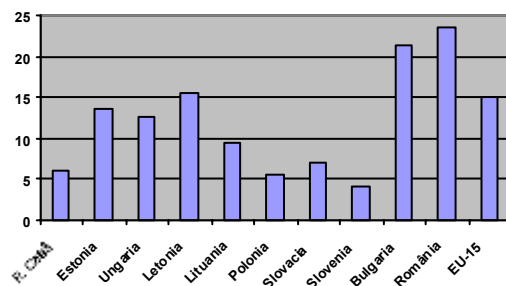

Fig. 1 Rata de întrerupere prematură a studiilor / date comparative (2004)

Sursa: Progress towards the Lisbon Objectives in Education and Training. 2005 Report, Brussels, Commission of the European Communities, 2005.

5. Rata de întrerupere prematură a studiilor, în România

1997-98	1998-99	1999-00	2000-01	2001-02	2002-03	2003-04	2004-05
19,7	19,1	21,5	22,3	21,3	23,2	23,2	23,6

Sursa: Eurydice, 2005

C. Învățământul primar și gimnazial

IV. Rezultate

1. Rata de absolvire a învățământului primar și gimnazial

Rata de absolvire a învățământului primar și gimnazial este în scădere, iar discrepanțele între mediul urban și cel rural se păstrează la un nivel ridicat. În mediul rural, aproximativ jumătate din populația în vârstă de 14 ani nu deține diplomă de capacitate

Descriere și Interpretare

Pentru anul școlar 2004-2005, datele sunt în curs de colectare.

Rata absolvenților de învățământ primar și gimnazial cu și fără examen de capacitate a înregistrat o scădere de aproximativ patru puncte procentuale comparativ cu anul de referință 2000-2001. După o scădere semnificativă la nivelul anului 2001-2002 (de la 91,1% în 2001 la 84,6% în anul 2002), rata de absolvire în ultimii doi ani se păstrează relativ constantă în jurul valorii de 87%.

Rata de absolvire a învățământului gimnazial cu și fără examen de capacitate a fetelor se păstrează constant mai ridicată decât cea a băieților, diferența fiind de aproximativ 3 puncte procentuale.

Discrepanțele între mediul urban și cel rural tind să se accentueze, ajungând în anul 2003 la un ecart de 12 puncte procentuale în defavoarea mediului rural.

Rata celor care finalizează învățământul gimnazial cu diplomă de capacitate sau care promovează testarea națională este semnificativ mai scăzută decât a celor care termină clasa a VIII-a, atât în mediul urban, dar mai ales în mediul rural.

Descriere și Interpretare

Rata populației în vârstă de absolvire a învățământului gimnazial care promovează examenul de finalizare (examen de capacitate până în anul 2003 și testare națională în ultimii ani) înregistrează o scădere semnificativă în raport cu anul 2000-2001, de la 70,4 % la 60% în anul 2003-2004. Dacă în anul 2002-2003, rata de absolvire cu promovarea examenului de final al gimnaziului tindea să recupereze scăderea din anul precedent, anul 2003-2004 înregistrează cea mai importantă reducere a ratei, cu peste 7 puncte procentuale față de anul anterior.

Diferențele pe sexe sunt semnificative, atingând constant cel puțin 10 puncte procentuale în favoarea fetelor. În anul 2003-2004, această diferență ajunge chiar la peste 12 puncte procentuale. *Rata de absolvire cu promovarea examenului de final al gimnaziului a tinerilor din mediul rural se păstrează constant semnificativ mai scăzută decât cea din mediul urban, diferența situându-se în jurul a cel puțin 21 puncte procentuale. Cu excepția anului 2001-2002, diferențele între rural și urban nu variază semnificativ, situându-se la aproximativ 25 de puncte procentuale în anul 2000-2001 și 2002-2003 și 24 puncte procentuale în anul 2003-2004.*

**Definirea
indicatorului/
Note
metodologice**

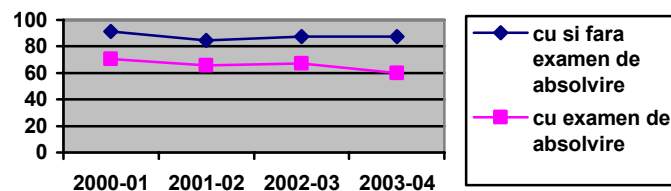
Rata de absolvire reprezintă procentul absolvenților unui anumit nivel de educație din totalul populației în vârstă teoretică de absolvire specifică nivelului respectiv de învățământ. În cazul învățământului primar și gimnazial, vârsta teoretică de absolvire este de 14 ani.

C. Învățământul primar și gimnazial

IV. Rezultate

1. Rata de absolvire a învățământului primar și gimnazial

Fig.1 Evoluția ratei de absolvire a învățământului gimnazial

1. Rata de absolvire a învățământului primar și gimnazial

	cu și fără promovarea examenelor finale				cu promovarea examenelor finale			
	2000-2001	2001-2002	2002-2003	2003-2004	2000-2001	2001-2002	2002-2003	2003-2004
Total	91,2	84,6	87,5	87,3	70,4	65,8	67,1	60,0
Urban	94,7	88,6	93,0	92,7	81,0	75,0	78,2	70,9
Rural	86,2	79,4	80,5	80,7	55,5	53,6	53,1	46,7
Feminin	93,0	86,1	89,2	88,7	75,1	70,5	72,4	66,2
Masculin	89,4	83,3	85,8	85,9	65,9	61,3	61,9	54,0

Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS, 2001-2003, vezi pag. 66

Fig. 2 Rata de absolvire a gimnaziului, cu și fără examen, pe medii și sexe

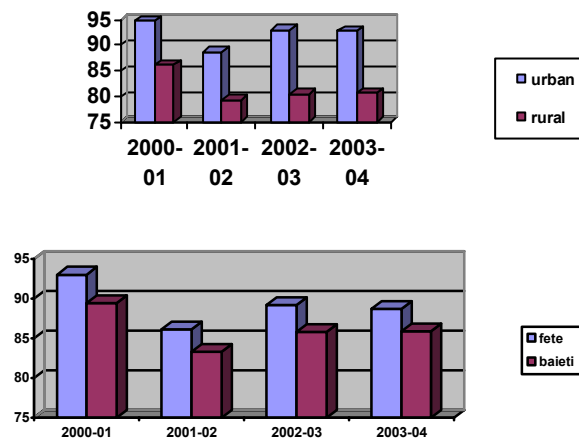
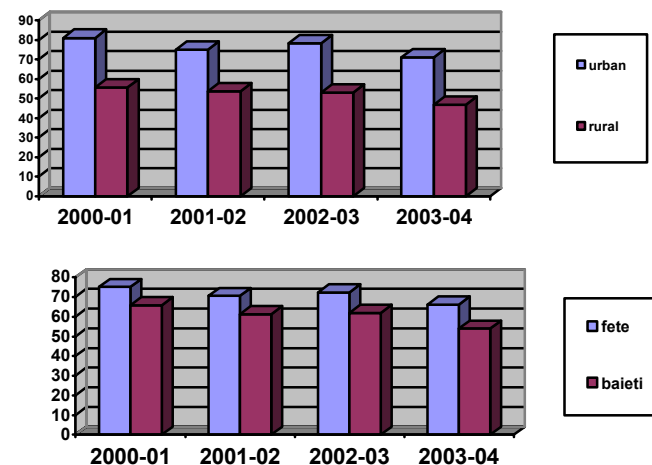

Fig. 3 Rata de absolvire a gimnaziului, cu examen, pe medii și sexe

C. Învățământul primar și gimnazial

IV. Rezultate la evaluări naționale

2. Evaluarea Națională la sfârșitul clasei a IV-a

În medie, în cadrul fiecărei probe, aproape o treime dintre elevii de clasa a IV-a se situează sub nivelul mediu de performanță. Rezultatele din 2005 au fost superioare celor din 2000.

Repere comparative

Comparativ cu rezultatele testării din anul 2000, pentru itemi asemănători, vizând același obiectiv sau aceeași sarcină de lucru, rezultatele din 2005 au fost superioare (a se vedea Raportul Tehnic pentru evaluarea națională la finalul clasei a IV-a, 2005). De exemplu, dintre cele 16 sarcini/itemi supuse comparării, pe discipline, 12 au fost performate superior în anul 2005, iar celelalte 4 au fost performate în mod asemănător sau mai slab decât în anul 2000.

Descriere și Interpretare

La **Matematică**, 1 elev din 10 a performat nesatisfăcător, iar aproape jumătate dintre elevi s-au înscris în categoria "foarte bine";

La **Științe ale naturii**, în categoria performării nesatisfăcătoare se regăsesc cei mai puțini subiecți (trei dintr-o sută), 85% dintre subiecți fiind distribuiți în ponderi aproximativ egale în categoriile "bine" și "f. bine";

În cazul **Științelor naturii** performanța elevilor se centrează mai mult spre medie, pe când în cazul celorlalte două discipline, rezultatele tind semnificativ către zona de performare "f. bine".

La **Limba și literatura română**, 7,5% dintre subiecți au performat nesatisfăcător, dar în categoria "f. bine" se regăsește proporția cea mai mare de subiecți, adică peste jumătate dintre elevii testați.

Descriere și Interpretare

Rezultate în raport cu mediul de rezidență a scolii

Toate obiectivele evaluate în testul de științe au fost performate mai bine de către elevii din școlile din mediul urban.

La matematică, cu o singură excepție, toate obiectivele au fost performate mai bine de către elevii din școlile urbane.

La limba română, diferențele de performare între elevii din mediul urban și cei din rural se înscriu în marja de 10-23% și se înregistrează în cazul tuturor obiectivelor evaluate.

Diferențe între fete și băieți la Limba Română

Diferențele de performare la limba română, între fete și băieți, se situează în favoarea fetelor, în cazul tuturor obiectivelor evaluate.

Definirea indicatorului/ Note metodologice

Evaluarea națională a elevilor aflați la finalul învățământului primar administrată în martie 2005 reprezintă cea de-a doua evaluare de acest tip. Testarea se bazează pe sistemul de evaluare prin calificative,, fiind testate următoarele discipline: Limba și literatura română, Matematica și Științele naturii.

Scopul principal al evaluării naționale 2005 este descrierea performanțelor populației școlare a elevilor de clasa a IV-a în raport cu obiectivele de evaluare corespunzătoare domeniilor selectate din cadrul fiecărei discipline. Obiectivele au acoperit elementele esențiale ale standardelor de performanță de la finalul învățământului primar. Testele proiectate nu sunt focalizate majoritar pe evaluarea de competențe, testarea de cunoștințe și de competențe regăsindu-se în proporție egale.

Evaluarea națională din anul 2005 s-a desfășurat în 118 unități de învățământ din 38 județe ale țării și din municipiul București, fiind testat un număr de 3379 elevi.

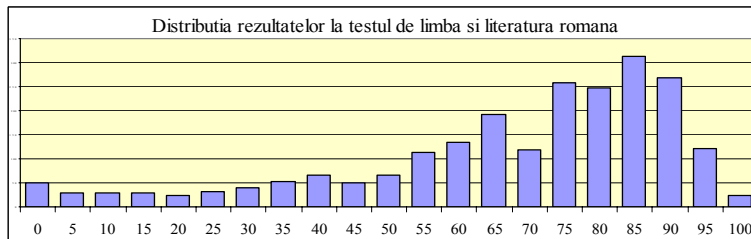
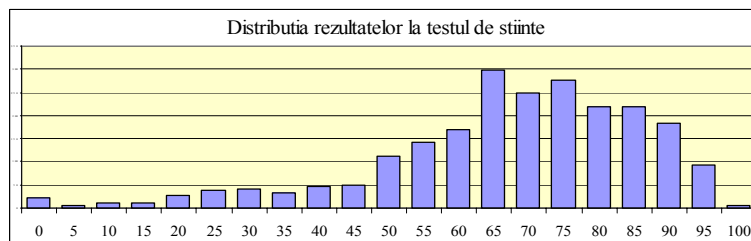
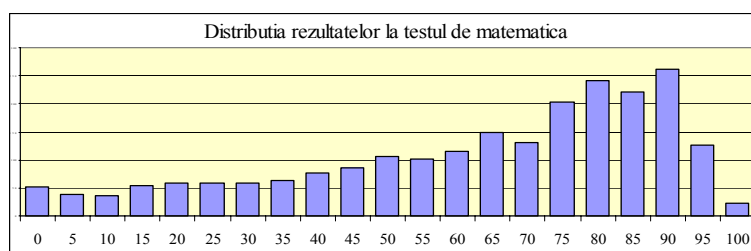
Fiecare elev a susținut câte o variantă de test la două discipline diferite. Durata fiecărui test a fost de 50 de minute, fiecare elev fiind astfel testat timp de 100 de minute.

C. Învățământul primar și gimnazial

IV. Rezultate la evaluări naționale

2. Evaluarea Națională la sfârșitul clasei a IV-a

Fig. 1 Distribuția rezultatelor la testele naționale

Date preluate din Evaluare Națională la sfârșitul clasei a IV-a. Raport tehnic (nepublicat)

1. Indicatori statistici privind performarea testelor, pe discipline

		Matemati că	Științe	Limba română
Grad minim de performare		0,0%	0,0%	0,0%
Grad maxim de performare		100,0%	100,0%	100,0%
Grad mediu performare (ponderea medie a sarcinilor performate)		65,5%	69,6%	69,9%
Quartile	Q1	48,8%	60,5%	59,2%
	Q2	73,2%	72,1%	76,8%
	Q3	86,8%	83,7%	87,8%
Ponderea elevilor care:	nu au performat nici o sarcină	1,2%	0,4%	1,3%
	au performat integral testul	1,0%	0,3%	1,0%

Indicatorul "**grad de performare**" este un indicator de performanță care măsoară ponderea sarcinilor primare performate în totalul sarcinilor de lucru primare impuse de obiectivul sau itemul de evaluare.

"**Sarcinile primare**", denumesc sarcinile de nivel simplificat, care pot fi evaluate numai din perspectiva unei evaluări dihotomice (performat / neperformat).

Date preluate din Evaluare Națională la sfârșitul clasei a IV-a. Raport tehnic (nepublicat)

C. Învățământul primar și gimnazial

IV. Rezultate la evaluări naționale

3. Capacitatea/Testarea Națională la sfârșitul clasei a VIII-a

Numărul elevilor care se înscriu la examenele naționale la sfârșitul clasei a VIII-a este în scădere. Din ce în ce mai mulți elevi nu reușesc să promoveze testele de la finalul gimnaziului. În raport cu mediul de rezidență, discrepanțele dintre performanțele elevilor la sfârșitul clasei a VIII-a tind să se accentueze, în defavoarea medoului rural.

Descriere și Interpretare

În perioada analizată se constată o tendință descrescătoare a ponderii absolvenților de gimnaziu participanți la testarea națională, gradul de participare scăzând cu aproximativ patru puncte procentuale, de la 91,4% în anul 2000, la 87,8% în 2003. Pentru anul școlar 2004-2005, datele sunt în curs de procesare.

Situația devine mai îngrijorătoare dacă ne raportăm nu doar la cei care au absolvit clasa a VIII-a, ci la numărul elevilor care s-au înscris în clasa a VIII-a la începutul anului școlar. În acest caz, se constată o scădere semnificativă a ratei de prezentare a elevilor înscriși în clasa a VIII-a la examenul de final al gimnaziului, de la 88,7% în anul 2000, la 84,2% în anul 2003.

În perioada 2000-2004, tendința descrescătoare se menține atât în cazul fetelor, cât și al băieților. Totuși, participarea fetelor este în întreaga perioadă de referință cu cel puțin două puncte procentuale superioară, în ultimul an analizat diferența ajungând la aproape cinci puncte procentuale.

Pe medii de rezidență, gradul de participare diferă semnificativ, în mediul rural fiind cu 10-13 puncte procentuale mai scăzut

Descriere și Interpretare

Comparativ cu anul 2000 – 2001, rezultatele la examenul de final al gimnaziului înregistrează o scădere cu peste cinci puncte procentuale la nivelul anului 2003-2004. De la un grad de promovare de aproximativ 85%, menținut în perioada 2000-2003, la nivelul anului 2003-2004 gradul de promovabilitate a ajuns la 79,4%.

Rezultatele la testare arată că rata de succes a fetelor este superioară băieților, diferența pe sexe crescând în perioada de referință de la cinci la aproape zece puncte procentuale.

Diferențele de reușită între elevii din mediul urban și cei din mediul rural sunt semnificative, acestea variind între zece și aproape cincisprezece puncte procentuale.

Aproape 12% dintre elevii care s-au înscris la începutul anului 2003 în clasa a VIII-a nu au reușit să se prezinte la testarea națională care le permite accesul în învățământul liceal. Tendința de scădere a participării la testare arată că măsura de extindere a învățământului de la 8 la 10 clase, însoțită de transformarea examenului de capacitate de la sfârșitul clasei a VIII-a în test național a avut efecte negative asupra interesului elevilor de a se prezenta la testare și implicit de a continua parcursul educațional în învățământul liceal.

Definirea indicatorului/ Note metodologice

Schimbarea structurii învățământului obligatoriu începând cu anul 2003-2004 a fost însoțită de transformarea examenului de capacitate de la sfârșitul clasei a VIII-a în test național, cu scopul orientării școlare și profesionale a elevilor.

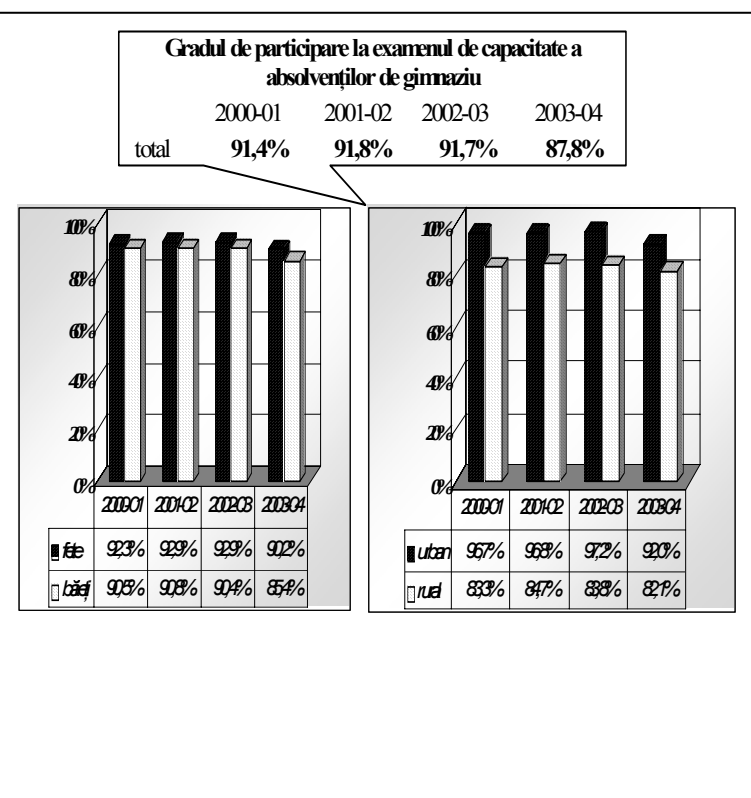
Promovarea testării naționale reprezintă condiția de acces în clasa a IX-a de liceu. Testarea națională constă în examene scrise la limba română, matematică și istorie/geografie.

C. Învățământul primar și gimnazial

IV. Rezultate la evaluări naționale

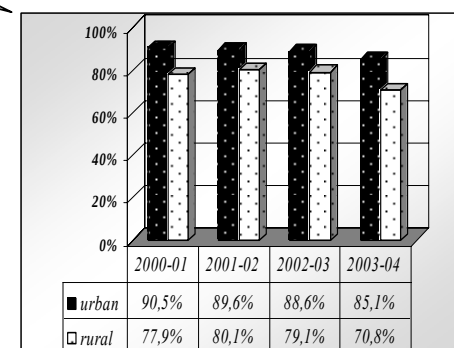
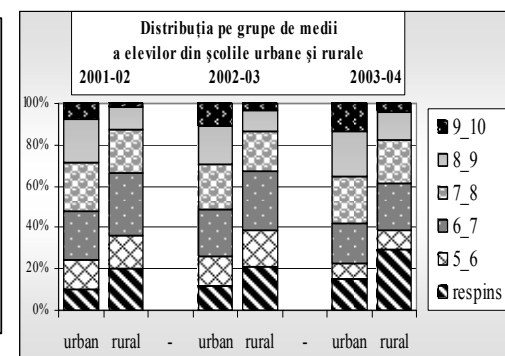
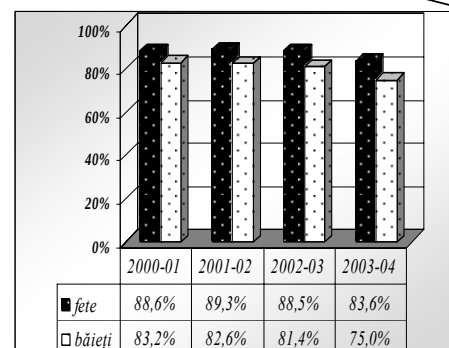
3. Evaluarea Națională la sfârșitul clasei a VIII-a

Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS, 2001-2005.

Performarea examenului de capacitate
- ponderea de promovare -

	2000-2001	2001-2002	2002-2003	2003-2004
total	85,9%	86,0%	85,0%	79,4%

D. Învățământul liceal, profesional/SAM și postliceal

1. Costurile educației

1. Ponderea cheltuielilor pentru învățământul liceal și profesional în totalul cheltuielilor publice pentru educație

2. Cheltuieli de personal

3. Costul mediu per elev

1. Ponderea cheltuielilor pentru învățământul liceal și profesional/SAM în totalul cheltuielilor pentru educație

Nr. Crt.	Nivel de învățământ	Procente			
		Anul 2001	Anul 2002	Anul 2003	Anul 2004
1	Liceal/profesional și postliceal	32.32%	32.95%	32.94%	27.23%

Sursa: Date CNFIPS, MEdC

2. Ponderea cheltuielilor de personal în totalul cheltuielilor pentru educație, la nivelul învățământului liceal, profesional/SAM și postliceal în perioada 2001-2004 pe total și pe niveluri de învățământ

Nr. Crt.	Nivel de învățământ	Procente			
		Anul 2001	Anul 2002	Anul 2003	Anul 2004
1	Liceal/profesional și postliceal	81.08%	77.45%	76.17%	76.51%

Sursa: Date CNFIPS, MEdC

3. Costul mediu per elev

Nr. Crt.	Nivel de învățământ	Procente			
		Anul 2001	Anul 2002	Anul 2003	Anul 2004
1	Liceal/profesional și postliceal	9208.899	11477.520	13595.865	17979.430

Sursa: Date CNFIPS, MEdC

D. Învățământul liceal și profesional

III. Participarea la educație și eficiența internă a sistemului de învățământ

1. Rata brută de cuprindere școlară

Rata de cuprindere școlară în învățământul liceal și profesional este în creștere, dar se mențin totuși disparități majore între mediul urban și rural.

**Definirea
indicatorului/
Note metodologice**

Descriere și Interpretare

În învățământul liceal și profesional gradul de participare înregistrează o tendință ascendentă: pe ansamblul acestui nivel de educație, rata brută de cuprindere a crescut de la 71,4% în 2000/2001 la 76,4% în 2004/2005 (tabel 1).

Creșterea ratei de cuprindere este relativ egal distribuită între învățământul liceal și profesional. La nivelul liceului, o ușoară creștere se înregistrează la filiera tehnologică, comparativ cu filierele teoretic și vocațional la care ratele de cuprindere se mențin la un nivel constant (tabel 4). Un aspect negativ îl reprezintă, însă, diferența mare, de aproape 27 puncte procentuale, care se constată în ceea ce privește rata brută de participare corespunzătoare celor două medii de rezidență: 87,8% în mediul urban și 61,0% în rural, în anul școlar 2004/2005.

Descriere și Interpretare

Deși în perioada analizată diferența s-a atenuat (de la 36, la 27 puncte procentuale), se poate estima că aproximativ o treime din populația din mediul rural de vârstă școlară corespunzătoare învățământului secundar nu accede la acest nivel de educație, fapt ce atrage atenția asupra riscului privind dezvoltarea capitalului uman în ariile rurale.

Valoarea redusă a ratei de cuprindere corespunzătoare mediului rural poate fi considerată, de asemenea, un punct critic al sistemului, în condițiile măsurilor de generalizare a învățământului obligatoriu de 10 ani.

Indicatorul rata brută de cuprindere în învățământul secundar, respectiv liceal și profesional, precum și pe filiere ale liceului s-a calculat prin raportarea la populația de vârstă oficială corespunzătoare respectivului nivel de învățământ – 15-18 ani.

D. Învățământul liceal și profesional

III. Participarea la educație și eficiența internă a sistemului de învățământ

1. Rata brută de cuprindere școlară

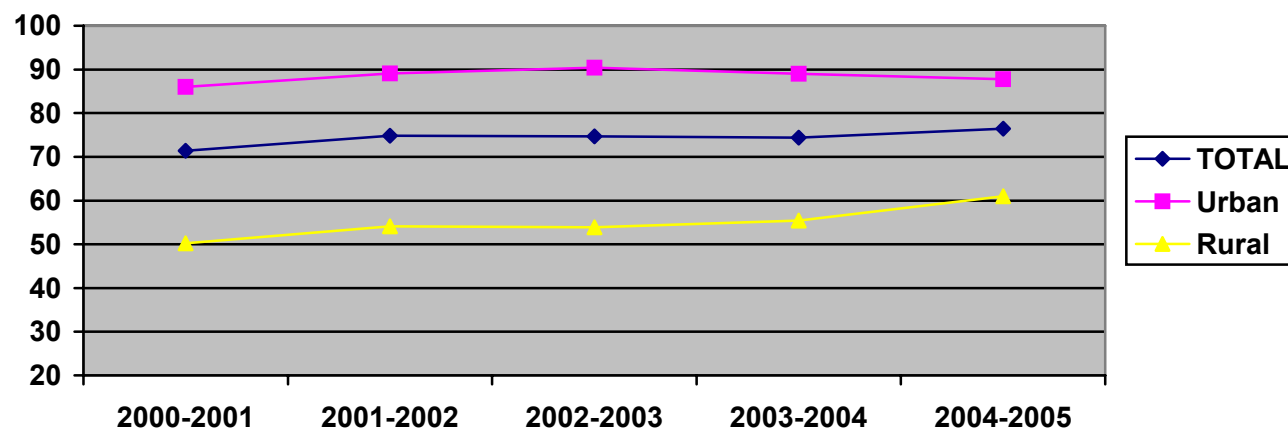
1. Rata brută de cuprindere în învățământul liceal și profesional

	2000/ 2001	2001/ 2002	2002/ 2003	2003/ 2004	2004/ 2005
TOTAL	71,4	74,8	74,7	74,4	76,4
Urban	86,0	89,1	90,4	89,0	87,8
Rural	50,2	54,1	53,9	55,4	61,0
Feminin	72,7	76,5	76,7	76,1	78,0
Masculin	70,2	73,2	72,7	72,8	74,9

Obs. La calcularea indicatorului nu au fost luați în considerare elevii străini.

Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS, 2001-2005

Fig. 1. Rata brută de cuprindere în învățământul liceal și profesional

D. Învățământul liceal și profesional

III. Participarea la educație și eficiența internă a sistemului de învățământ

1. Rata brută de cuprindere școlară

2. Rata brută de cuprindere în învățământul liceal

	2000/ 2001	2001/ 2002	2002/ 2003	2003/ 2004	2004/ 2005
Total	52,9	55,1	54,6	54,3	55,5
Urban	68,0	70,1	70,9	70,3	69,4
Rural	30,9	33,3	33,0	33,6	36,8
Feminin	59,2	61,4	61,4	60,6	61,8
Masculin	46,9	49,0	48,2	48,3	49,5

Obs. La calcularea indicatorului nu au fost luați în considerare elevii străini.

Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS, 2001-2005

3. Rata brută de cuprindere în învățământul profesional

	2000/ 2001	2001/ 2002	2002/ 2003	2003/ 2004	2004/ 2005
Total	18,5	19,7	20,0	20,1	20,9
Urban	18,0	19,0	19,4	18,7	18,4
Rural	19,3	20,7	20,9	21,8	24,3
Feminin	13,6	15,1	15,3	15,5	16,2
Masculin	23,3	24,1	24,6	24,5	25,4

Obs. La calcularea indicatorului nu au fost luați în considerare elevii străini.

Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS, 2001-2005

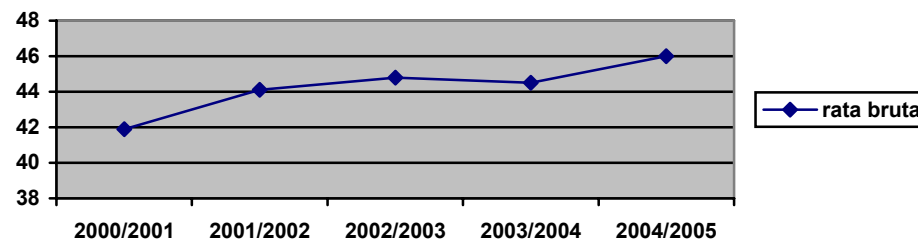
4. Rata brută de cuprindere școlară în învățământul secundar, pe filiere și profiluri de formare

Nivelul de învățământ	2000/ 2001	2001/ 2002	2002/ 2003	2003/ 2004	2004/ 2005
Total învățământ secundar	71,4	74,8	74,7	74,4	76,4
Total învățământ liceal	53,2	55,1	54,6	54,3	55,5
Licee teoretice și vocaționale	29,8	31,0	30,1	29,9	30,4
Licee tehnologice	23,4	24,4	24,8	24,4	25,1
Școli profesionale și de ucenici	18,5	19,7	20,0	20,1	20,9
Total licee tehnologice, școli profesionale și de ucenici	41,9	44,1	44,8	44,5	46,0

Obs. La calcularea indicatorului nu au fost luați în considerare elevii străini.

Sursa: Date preluate sau calculate pe baza informațiilor INS, 2001-2005

Fig. 2. Rata brută de cuprindere școlară în învățământul liceal tehnologic, școli de arte și meserii (SAM)

D. Învățământul liceal și profesional

III. Participarea la educație și eficiența internă a sistemului de învățământ

2. Durata medie de frecvență a învățământului

Durata medie de frecvență a învățământului liceal se menține, pe întreaga perioadă 2000-2005, la 1,9 ani, iar a învățământului profesional la 0,7 ani.

Definirea indicatorului/ Note metodologice

Repere europene

În ultimii ani,, comparațiile cu valorile atinse de indicatorul analizat la nivelul altor țări este dificil de realizat, dată fiind diferența dintre durata oficială a învățământului secundar superior, specifică acestora, și cea din România. Considerarea, conform noilor prevederi ale legii învățământului,, a claselor IX-X de liceu și anilor I-II SAM (care aparțin învățământului obligatoriu) ca învățământ secundar inferior (la fel ca și gimnaziul) va defavoriza România în raportările valorilor indicatorilor către diferite organisme internaționale, implicit în comparațiile cu alte țări.

Descriere și Interpretare

Pe parcursul întregii perioade de referință (2000-2004), durata medie de frecvență a învățământului liceal s-a menținut, în mod constant, la 1,9 ani, înregistrându-se diferențe semnificative pe sexe – de 0,5 ani, în favoarea populației feminine - la nivelul fiecărui an. Această diferență este explicabilă având în vedere rata mai ridicată de participare a fetelor la acest nivel de educație.

Pentru învățământul profesional durata de frecvență este de 0,7 ani, de asemenea constantă pe parcursul întregii perioade. Pentru acest nivel de învățământ, diferența pe sexe se inversează în favoarea băieților (dat fiind gradul mai înalt de participare a acestora la filiera profesională), diferența respectivă fiind de 0,3-0,4 ani.

Descriere și Interpretare

Deosebirea dintre durata de frecvență a învățământului liceal, respectiv profesional este efectul ratei mai ridicate de cuprindere a tinerilor în învățământul liceal, comparativ cu învățământul profesional.

După cum se poate constata, deși rata de participare la învățământul secundar a înregistrat o anumită creștere în perioada 2000-2004, aceasta nu este atât de importantă, încât să se reflecte deja la nivelul duratei de frecvență a celor două filiere de formare – liceu și învățământ profesional.

Numărul (mediu) de ani de școlarizare pe care îi frecventează un elev de vârstă oficială corespunzătoare învățământului de nivelul respectiv, presupunând că el va fi cuprins în unitățile de învățământ de acel nivel.

Deoarece lipsesc datele primare necesare (numărul de elevi înscriși, pe vârste și medii de rezidență, după domiciliul părinților) indicatorul nu se poate calcula, în prezent, pentru elevii din învățământul profesional și de ucenici /școli de arte și meserii, pe mediul urban, respectiv rural, deși aceste informații ar fi utile pentru evaluarea diferențelor, în funcție de acest criteriu.

D. Învățământul liceal și profesional

III. Participarea la educație și eficiența internă a sistemului de învățământ

2. Durata medie de frecvență a învățământului

1. Durata medie de frecvență a învățământului liceal

	2000/ 2001	2001/ 2002	2002/ 2003	2003/ 2004	2004/ 2005
Total	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9
Feminin	2,2	2,1	2,2	2,2	2,2
Masculin	1,7	1,6	1,6	1,6	1,7

Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS, 2001-2005.

2. Durata medie de frecvență a învățământului profesional

	2000/ 2001	2001/ 2002	2002/ 2003	2003/ 2004	2004/ 2005
Total	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7
Feminin	0,5	0,5	0,5	0,5	0,6
Masculin	0,9	0,8	0,8	0,8	0,9

Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS, 2001-2005

D. Învățământul liceal și profesional

III. Participarea la educație și eficiența internă a sistemului de învățământ

3. Rata specifică de cuprindere pe vârste

Ratele specifice de cuprindere, pe vârste, în învățământul liceal și profesional înregistrează evoluții oscilante. Reducerea cea mai drastică se manifestă la vârsta de 15 ani, fapt care semnifică părăsirea sistemului de învățământ de către o importantă proporție din populația de această vârstă.

Descriere și Interpretare

La nivelul învățământului liceal, analiza ratelor specifice de cuprindere școlară pe vârste, în perioada 2000-2005, evidențiază o reducere la majoritatea vârstelor cuprinse în grupa de vârstă oficială corespunzătoare nivelului respectiv de învățământ. Este vorba de vârstele de 15, 16 și 17 ani, pierderea la nivelul ratei de participare fiind de aproximativ 4 puncte procentuale (tabel 1). Singura creștere semnificativă – de 10 puncte procentuale - se înregistrează la populația în vârstă de 18 ani: de la 33,9% în 2000/2001 la 43,9% în 2004/2005. Tendințele înregistrate pe ansamblul populației de vârstele menționate sunt similare și pe sexe. Pentru populația feminină de 18 ani creșterea este însă mai importantă decât în cazul celei masculine: 12 față de 8 puncte procentuale.

În învățământul profesional se remarcă tendințe pozitive în ceea ce privește valorile indicatorului analizat la cele mai multe vârste – 16, 17 și 18 ani - dar creșterile sunt relativ reduse – cu aproximativ 2 puncte procentuale. Pentru această filieră de formare, singura tendință negativă se constată în cazul populației de 15 ani – de la 27,7% la 25,7% (tabel 2). Creșterile ratelor de participare specifice pe vârste se remarcă, în special, în cazul fetelor. Evoluțiile oscilante ale ratelor specifice de cuprindere pe vârste, la nivelul liceului, precum și creșterile relativ

Descriere și Interpretare

nesemnificative ale valorilor indicatorilor corespunzătoare învățământului profesional au determinat menținerea duratei de școlarizare specifice celor două filiere de formare la nivel constant.

La nivelul învățământului liceal, se produce o diminuare a ratei de participare a populației în vârstă de 15 ani.

În învățământul liceal se constată o rată specifică de cuprindere destul de ridicată la vârstele de 19, 20 și 21 de ani (vârste care depășesc vârsta oficială corespunzătoare nivelului respectiv), fapt care evidențiază, cel puțin pentru o parte dintre acești tineri, revenirea în sistemul inițial de formare. Poate fi vorba, în același timp, și de cazuri de repetenție.

Definirea indicatorului/ Note metodologice

Procentajul elevilor de o anumită vârstă cuprinși în sistemul de educație, indiferent de nivelul de educație, din totalul populației de aceeași vârstă. Indicatorul reflectă gradul de participare la educație a unei anumite cohorte de vârstă specifică.

Fig.1. Rata specifică de cuprindere școlară pe vârste - învățământ liceal

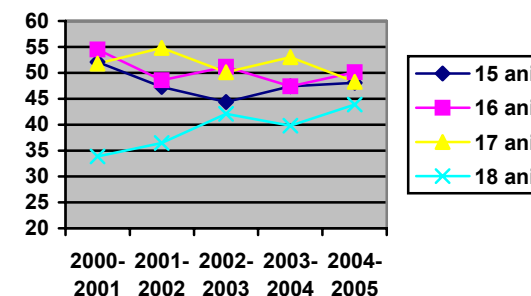
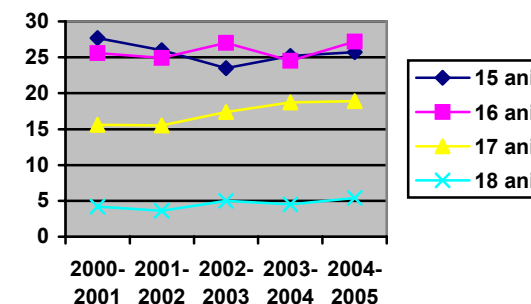

Fig. 2 Rata specifică de cuprindere școlară pe vârste Învățământ profesional (SAM)

D. Învățământul liceal și profesional

III. Participarea la educație și eficiența internă a sistemului de învățământ

3. Rata specifică de cuprindere pe vârste

1. Rata specifică de cuprindere școlară pe vârste - învățământ liceal

		2000/ 2001	2001/ 2002	2002/ 2003	2003/ 2004	2004/ 2005
14 ani	Total	...	9,5	9,7	9,9	9,3
	Feminin	...	11,2	11,7	11,7	11,1
	Masculin	...	7,8	7,8	8,1	7,5
15 ani	Total	52,1	47,3	44,4	47,4	48,1
	Feminin	60,7	55,4	52,0	55,2	55,8
	Masculin	43,9	39,5	37,2	40,0	40,6
16 ani	Total	54,5	48,6	51,2	47,4	50,1
	Feminin	63,1	56,2	59,8	54,8	58,0
	Masculin	46,2	41,4	43,1	40,2	42,5
17 ani	Total	51,8	54,8	50,1	53,0	48,3
	Feminin	59,8	62,4	57,8	61,0	55,3
	Masculin	44,0	47,5	42,8	45,4	41,5
18 ani	Total	33,9	36,5	42,1	39,8	43,9
	Feminin	37,1	40,1	46,7	44,1	49,1
	Masculin	30,8	33,0	37,8	35,7	38,9
19 ani	Total	8,3	9,2	9,9	8,8	8,9
	Feminin	7,8	8,7	9,3	7,8	7,9
	Masculin	8,8	9,8	10,4	9,7	9,8
20 ani	Total	3,7	4,1	4,3	4,8	5,4
	Feminin	3,0	3,8	3,6	3,8	4,3
	Masculin	4,4	4,7	5,3	5,8	6,3
21 ani	Total	6,6	7,3	8,3	10,0	11,5
	Feminin	5,2	5,5	6,4	7,4	8,5
	Masculin	8,0	9,1	10,2	12,4	14,3

Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS, 2001-2005.

2. Rata specifică de cuprindere școlară pe vârste Învățământ profesional (SAM)

		2000/ 2001	2001/ 2002	2002/ 2003	2003/ 2004	2004/ 2005
14 ani	Total	...	5,2	4,5	5,5	4,2
	Feminin	...	4,3	3,9	4,7	3,5
	Masculin	...	6,2	5,2	6,4	4,9
15 ani	Total	27,7	26,0	23,5	25,2	25,7
	Feminin	22,3	21,1	19,0	20,6	20,5
	Masculin	32,9	30,7	27,9	29,5	30,7
16 ani	Total	25,6	24,9	27,0	24,5	27,2
	Feminin	18,9	19,2	20,8	18,9	21,6
	Masculin	32,0	30,4	32,9	29,9	32,6
17 ani	Total	15,6	15,5	17,4	18,7	18,9
	Feminin	9,7	10,6	12,0	13,4	13,7
	Masculin	21,3	20,2	22,6	23,7	23,9
18 ani	Total	4,2	3,6	5,0	4,5	5,4
	Feminin	2,5	2,3	3,3	3,0	3,9
	Masculin	5,8	4,9	6,6	6,0	6,8
19 ani	Total	0,9	0,7	0,9	1,2	1,1
	Feminin	0,6	0,5	0,6	0,8	0,8
	Masculin	1,2	0,9	1,2	1,5	1,5
20 ani	Total	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3
	Feminin	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2
	Masculin	0,3	0,2	0,3	0,3	0,4
21 ani	Total	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2
	Feminin	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
	Masculin	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2

Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS, 2001-2005.

D. Învățământul liceal și profesional

III. Participarea la educație și eficiența internă a sistemului de învățământ

4. Rata de tranziție în învățământul liceal-profesional

Rata de tranziție de la învățământul gimnazial la învățământul liceal și profesional înregistrează o ușoară tendință ascendentă, aceasta fiind mai vizibilă în cazul învățământului liceal.

Descriere și Interpretare

Din perspectiva participării la educație, un alt indicator relevant este rata de tranziție în nivelurile superioare de învățământ. În perioada 2000-2005, rata de tranziție în învățământul secundar (liceu și învățământ profesional) a înregistrat valori cuprinse între 89,7% în anul școlar 2000/2001 și 92,5% în 2004/2005 (tabel 1). După cum se poate constata, tendința este ascendentă, dar valoarea ratei înregistrate în anii școlari 2003/2004 și 2004/2005 reflectă faptul că o anumită proporție dintre absolvenții clasei a VIII- nu au continuat studiile în clasa a IX-a sau în anul I al școlii de arte și meserii, deși măsura privind prelungirea duratei învățământului obligatoriu a intrat în vigoare începând din 2003. Nivelul indicatorului este totuși destul de ridicat având în vedere că rata brută de cuprindere în învățământul liceal și profesional este, la nivelul anului 2004/2005 de 76,4%. Prin compararea valorilor acestor indicatori (rata brută de cuprindere și rata de tranziție) se poate estima, astfel, că o proporție importantă dintre elevi părăsesc sistemul de învățământ încă înainte de absolvirea clasei a VIII-a.

Descriere și Interpretare

Diferențe importante în trecerea de la învățământul gimnazial la nivelul secundar de educație se înregistrează în funcție de filiera de formare spre care se orientează absolvenții. Astfel, în timp ce rata de tranziție la învățământul liceal se situează, în mod constant, în jurul valorii de aproximativ 55% pe parcursul întregii perioade de referință, în învățământul profesional valoarea corespunzătoare oscilează între aproximativ 35-39%, cu o ușoară tendință descendentă spre ultimii ani ai intervalului analizat.

În funcție de criteriul sex, valorile ratelor de tranziție la învățământul liceal și profesional (considerat în ansamblu) sunt sensibil egale. Diferențe importante se manifestă, însă, la nivelul fiecăreia dintre cele două filiere de formare. Astfel, dacă rata de tranziție în învățământul liceal este mai ridicată cu aproximativ 15-17 puncte procentuale în cazul fetelor, pe durata întregului interval luat în considerare, valoarea corespunzătoare a indicatorului pentru învățământul profesional relevă o diferență similară, manifestată, însă, în acest caz în favoarea băieților. Apare, astfel, evident, că pentru filiera profesională o mai mare atractivitate manifestă băieții.

Definirea indicatorului/ Note metodologice

Indicatorul rata de tranziție în învățământul secundar exprimă numărul de elevi admiși în primul an de studii al învățământului secundar într-un anumit an școlar, ca raport procentual față de numărul de elevi înscriși în anul terminal al învățământului secundar inferior (clasa a VIII-a) din anul școlar anterior. Acest indicator permite măsurarea gradului de acces / nivelului de tranziție de la învățământul gimnazial la învățământul liceal și profesional. Considerat din perspectiva învățământului gimnazial acesta reprezintă un indicator referitor la ieșirile din sistem; privit din perspectiva nivelului de învățământ liceal și profesional acesta este un indicator de acces. O rată înaltă de tranziție indică un nivel ridicat de acces sau tranziție de la un nivel la altul de învățământ și, totodată, capacitatea mare de cuprindere a elevilor în învățământul secundar de care dispune sistemul de educație. La polul opus, ratele scăzute de tranziție se pot datora următoarelor cauze: existența unor probleme în ceea ce privește trecerea de la învățământul gimnazial la învățământul liceal și profesional ca urmare a unor deficiențe ale sistemului de examinare; capacitatea de admitere necorespunzătoare în aceste filiere de formare, cererea redusă de educație pentru acest nivel.

D. Învățământul liceal și profesional

III. Participarea la educație și eficiența internă a sistemului de învățământ

4. Rata de tranziție în învățământul liceal-profesional

1. Rata de tranziție în învățământul liceal și profesional

		2000/ 2001	2001/ 2002	2002/ 2003	2003/ 2004	2004/ 2005
Învățământ profesional (SAM)	Total	35,1	35,8	38,8	37,1	36,9
	Feminin	27,2	28,1	26,4	29,5	28,7
	Masculin	42,8	43,5	41,0	44,6	45,1
Învățământ liceal	Total	54,7	55,6	54,9	54,4	55,6
	Feminin	62,3	63,7	62,9	62,4	64,0
	Masculin	47,2	47,6	46,9	46,7	47,3
Învățământ profesional și liceal	Total	89,7	91,5	88,6	91,5	92,5
	Feminin	89,5	91,8	89,3	91,8	92,6
	Masculin	89,9	91,1	88,0	91,2	92,4

Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS, 2001-2005.

Fig. 1. Rata de tranziție în învățământul liceal

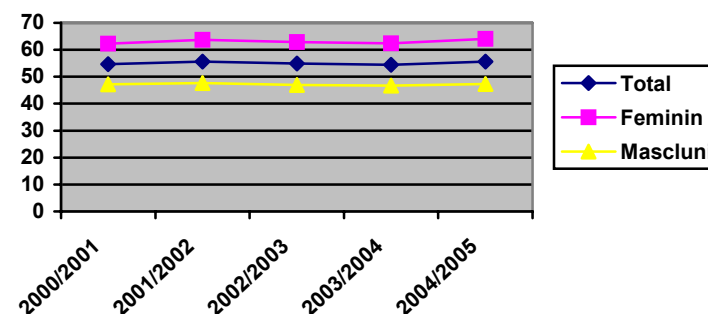

Fig. 2. Rata de tranziție în învățământul profesional

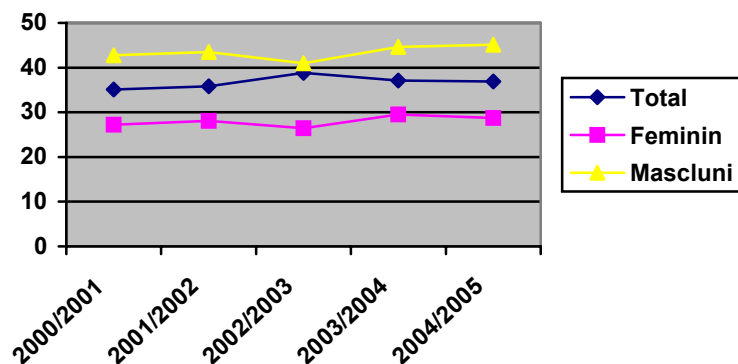
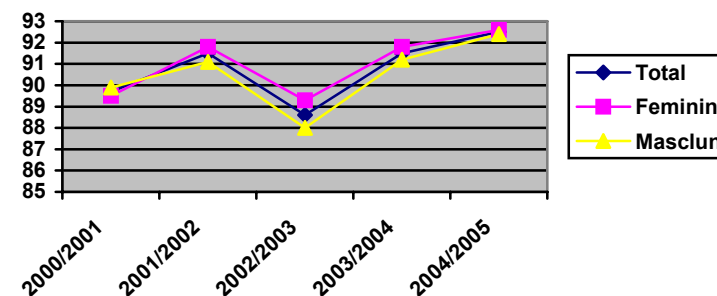

Fig. 3. Rata de tranziție în învățământul liceal și profesional

D. Învățământul liceal și profesional

III. Participarea la educație și eficiența internă a sistemului de învățământ

5. Rata abandonului

Rata abandonului școlar înregistrează o tendință constant descendentă. Principala problemă care se menține este rata ridicată la nivelul învățământului profesional (5,9%), cu impact direct asupra eficienței interne corespunzătoare acestui segment al sistemului de educație.

Descriere și Interpretare

Datele privind abandonul școlar evidențiază o tendință continuu descendentă a valorii indicatorului care evaluează acest fenomen. Tendința este vizibilă atât în cazul învățământului liceal, cât și profesional, precum și la cele două segmente de populație școlară: feminină și masculină. Reducerea înregistrată este de aproximativ un punct procentual – de asemenea, la ambele filiere de formare - scăderea cea mai importantă regăsindu-se în cazul băieților cuprinși în învățământul liceal – 1,6 puncte procentuale pe parcursul perioadei de referință.

Deși, așa cum se poate constata (tabel 1 și 2), evoluțiile înregistrate în cazul abandonului școlar în învățământul liceal și profesional sunt pozitive (spre deosebire de tendințele desprinse din analiza aceluiași fenomen corespunzător învățământului primar și gimnazial), în învățământul profesional rata de abandon se menține încă la un nivel ridicat – aproape 6% în anul școlar 2003/2004. Această valoare ridicată a ratei abandonului creează în continuare probleme din perspectiva eficienței interne a învățământului profesional.

Descriere și Interpretare

În ceea ce privește cauzele abandonului școlar, printre cele mai importante (identificate de studii recente pe această temă elaborate de Institutul de Științe ale Educației), se numără cele de natură familială, și anume: condițiile socio-economice precare ale familiei, cu impact asupra posibilității de susținere a școlarizării copiilor, nivelul redus de instruire al părinților, implicit – în unele cazuri - rezerva acestora față de educația copiilor ș.a. În cazul învățământului liceal, dar în special profesional, o altă posibilă cauză a ratei mai ridicate a abandonului școlar, pe lângă unele dintre cauzele amintite, ar putea consta în schimbarea opțiunilor școlare și profesionale ale tinerilor pe parcursul școlarizării. Pentru identificarea și evaluarea corectă a acestor cauze sunt însă necesare studii specializate pe această temă. În cazul în care ipoteza avansată se confirmă, se impune intensificarea activității de orientare privind cariera, cu impact în planul creșterii eficienței interne a sistemului de învățământ, în special a segmentului profesional. Pentru anul școlar 2004-2005, datele sunt în curs de colectare.

Definirea indicatorului/ Note metodologice

Diferența între numărul elevilor înscriși la începutul anului școlar și cel aflat în evidență la sfârșitul aceluiași an școlar, exprimată ca raport procentual față de numărul elevilor înscriși la începutul anului școlar.

Indicatorul măsoară fenomenul abandonului școlar, permițând evaluarea eficienței interne a sistemului de educație. Acesta este totodată un indicator important pentru analiza și proiectarea fluxurilor de elevi în cadrul unui nivel de educație.

Având în vedere că o rată ideală a abandonului școlar trebuie să se apropie de 0, valoarea de aproximativ 6% a ratei specifice pentru învățământul profesional evidențiază serioase probleme privind eficiența internă corespunzătoare acestui segment al sistemului de educație.

D. Învățământul liceal și profesional

III. Participarea la educație și eficiența internă a sistemului de învățământ

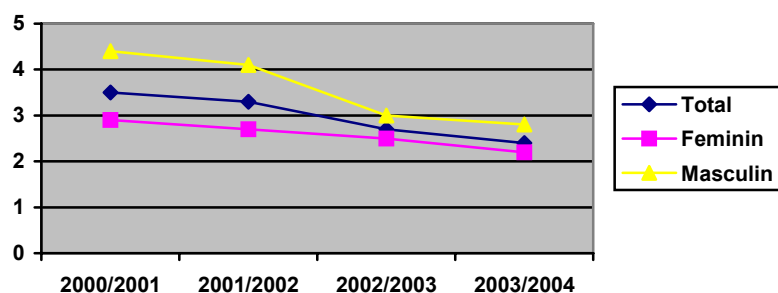
5. Rata abandonului

1. Abandonul școlar în învățământul liceal (%)

	2000/ 2001	2001/ 2002	2002/ 2003	2003/ 2004
Total	3,5	3,3	2,7	2,4
Feminin	2,9	2,7	2,5	2,2
Masculin	4,4	4,1	3,0	2,8

Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS, 2001-2004.

Fig. 1. Abandonul școlar în învățământul liceal

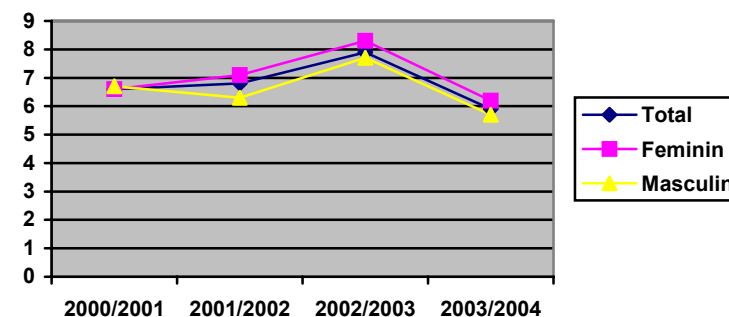

2. Abandonul școlar în învățământul profesional (%)

	2000/ 2001	2001/ 2002	2002/ 2003	2003/ 2004
Total	6,6	6,8	7,9	5,9
Feminin	6,6	7,1	8,3	6,2
Masculin	6,7	6,3	7,7	5,7

Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS, 2001-2004.

Fig. 2. Abandonul școlar în învățământul profesional

D. Învățământul liceal și profesional

IV. Rezultate

1. Rata de absolvire a învățământului liceal

Datele statistice arată o ușoară creștere a ponderii tinerilor în vârstă de 18 ani care finalizează liceul, cu sau fără examen de bacalaureat. În anul 2003, peste jumătate dintre tinerii în vârstă de 18 ani au finalizat învățământul liceal, cu sau fără examen de bacalaureat. Dintre aceștia, fetele prezintă un avantaj de peste 10 puncte procentuale.

**Definirea
indicatorului/
Note
metodologice**

Rata de absolvire reprezintă procentul absolvenților unui anumit nivel de educație din totalul populației în vârstă teoretică de absolvire specifică nivelului respectiv de învățământ. În cazul învățământului liceal vârsta teoretică de absolvire este de 18 de ani.

Repere sintetice

În anul 2003, peste 73% dintre tinerii de 18 ani au finalizat fie învățământul liceal, fie pe cel profesional și tehnic.

Rata celor care obțin diplome la finalizarea învățământului liceal sau profesional este de 68, %.

Descriere și Interpretare

Rata de absolvire a învățământului liceal, cu și fără examen de bacalaureat a înregistrat o ușoară creștere de aproximativ 3 puncte procentuale comparativ cu anul de referință 2000-2001. După o creștere semnificativă la nivelul anului 2002-2003 (de la 48,8% în 2001-2002 la 56% în anul 2002-2003), rata de absolvire în ultimul an analizat arată că peste jumătate dintre tinerii în vârstă de absolvire au finalizat învățământul liceal, cu sau fără examen de bacalaureat.

Diferența între fete și băieți se manifestă în avantajul fetelor, acestea prezentând un avans de 10-11 puncte procentuale (cu excepția anului 2002-2003, la nivelul căruia diferența atinge peste 13 puncte procentuale).

Descriere și Interpretare

Rata populației în vârstă de absolvire a învățământului liceal (18 ani) care promovează examenul de bacalaureat înregistrează o ușoară creștere comparativ cu anul 2000-2001, de la 42,9 % la 46,0% în anul 2003-2004.

Și în cazul ratei de absolvire cu examen de bacalaureat, diferențele pe sexe sunt semnificative, situându-se în jurul a 12 puncte procentuale în favoarea fetelor. În anul 2002-2003, această diferență ajungea chiar la peste 14 puncte procentuale.

Diferența între rata de absolvire cu examen de bacalaureat și rata celor care finalizează liceul fără diplomă de bacalaureat este de aproximativ 4,5 puncte procentuale.

D. Învățământul liceal și profesional

IV. Rezultate

1. Rata de absolvire a învățământului liceal

Fig. 1 Evoluția ratei de absolvire a liceului

1. Rata de absolvire a învățământului liceal

	cu și fără examen de bacalaureat				cu examen de bacalaureat			
	2000-2001	2001-2002	2002-2003	2003-2004	2000-2001	2001-2002	2002-2003	2003-2004
Total	47,2	48,8	56,3	50,5	42,9	44,3	50,0	46,0
Feminin	52,8	54,8	63,3	55,8	48,7	50,8	57,5	51,9
Masculin	41,8	43,0	49,7	45,5	37,4	38,0	42,9	40,5

Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS, 2001-2005

Fig. 2 Rata de absolvire a învățământului liceal, cu și fără diploma de bacalaureat, pe sexe

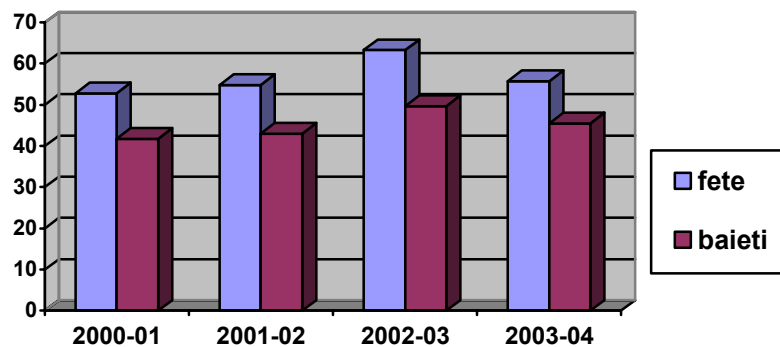
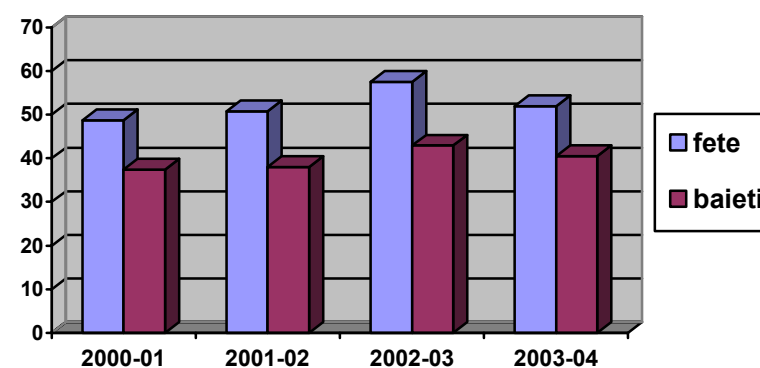

Fig. 3 Rata de absolvire a învățământului liceal, cu diploma de bacalaureat, pe sexe

D. Învățământul liceal și profesional

IV. Rezultate

1. Rata de absolvire a învățământului profesional și tehnic

În anul 2003-2004, aproximativ 23% dintre tinerii în vârstă teoretică de absolvire, finalizau învățământul profesional și tehnic. În perioada 2000-2003 nu se înregistrează schimbări semnificative ale acestei rate. Diferențele între fete și băieți sunt semnificativ favorabile băieților, dar cu o ușoară tendință de micșorare a discrepanțelor, în perioada analizată.

Repere sintetice

În anul 2003, aproape 32 % dintre tinerii în vârstă de 18 ani nu dețineau o diplomă de absolvire a nivelului învățământului liceal sau profesional și tehnic.

Descriere și Interpretare

Rata de absolvire a învățământului profesional și tehnic, cu și fără examen de absolvire

În anul 2003-2004, **rata de absolvire a învățământului profesional și tehnic, cu și fără examen de absolvire** a înregistrat o ușoară scădere cu aproximativ 2,4 puncte procentuale comparativ cu anul de referință 2000-2001. După o creștere nesemnificativă la nivelul anului 2002-2003 (de la 22,1% în 2001 la 24,4% în anul 2002-2003), rata de absolvire în ultimul an analizat arată că peste 23% dintre tinerii în vârstă teoretică de absolvire (17 ani) au finalizat învățământul profesional și tehnic, cu sau fără examen de bacalaureat.

Descriere și Interpretare

Diferența între fete și băieți se manifestă în avantajul băieților, aceștia prezentând un avans de cel puțin 9,7 puncte procentuale, de-a lungul întregii perioade analizate. Diferențele în raport cu genul tind însă să se micșoreze, reducându-se de la aproape 16 puncte procentuale în anul 2000-2001, la 11,6 puncte procentuale în anul 2003-2004.

Rata de absolvire a învățământului profesional și tehnic, cu examen de absolvire nu diferă semnificativ de rata de absolvire, calculată independent de rezultatul obținut la examenul final.

Definirea indicatorului/ Note metodologice

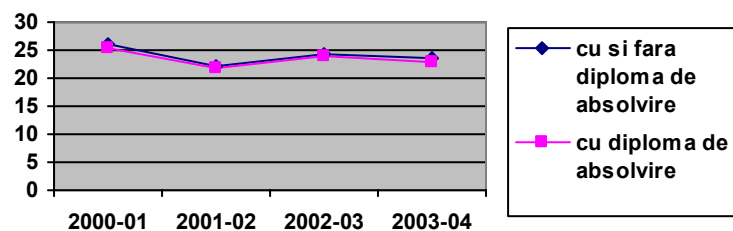
Procentul absolvenților unui anumit nivel de educație din totalul populației în vârstă teoretică de absolvire specifică nivelului respectiv de educație, este un indicator care reflectă calitatea și eficiența internă a sistemului de educație, dar și rezultatele acestuia. În cazul învățământului profesional, vârsta teoretică de absolvire este de 17 ani. Rata de absolvire pentru învățământul liceal și profesional, calculată împreună, a avut ca referință vârsta de 18 ani.

D. Învățământul liceal și profesional

IV. Rezultate

1. Rata de absolvire a învățământului liceal și profesional și tehnic

Fig. 1 Evoluția ratei de absolvire a învățământului profesional și tehnic

Evoluția ratei de absolvire a învățământului

1. Rata de absolvire a învățământului profesional și tehnic

	cu și fără diplomă de absolvire				cu diplomă de absolvire			
	2000-2001	2001-2002	2002-2003	2003-2004	2000-2001	2001-2002	2002-2003	2003-2004
Total	22,1	24,4	23,6	22,1	25,2	21,8	23,9	23,0
Feminin	17,2	18,2	17,6	17,2	17,4	16,9	17,9	17,2
Masculin	26,9	30,3	29,2	26,9	32,8	26,5	29,7	28,5

2. Rata de absolvire în învățământul liceal și a învățământului profesional și tehnic

	cu și fără diplomă de absolvire				cu diplomă de absolvire			
	2000-2001	2001-2002	2002-2003	2003-2004	2000-2001	2001-2002	2002-2003	2003-2004
Total	70,2	71,3	83,3	73,3	65,3	66,4	76,5	68,3
Feminin	68,7	72,2	83,5	72,8	64,2	67,9	77,3	68,5
Masculin	71,7	70,4	83,1	73,7	66,4	65,0	75,7	68,0

Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS, 2001-2005

Fig. 2 Rata de absolvire a învățământului liceal și a celui profesional și tehnic, cu diplomă de absolvire

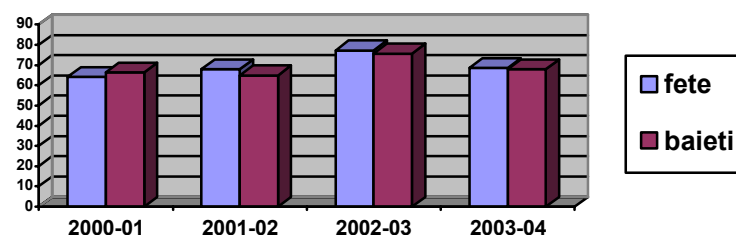
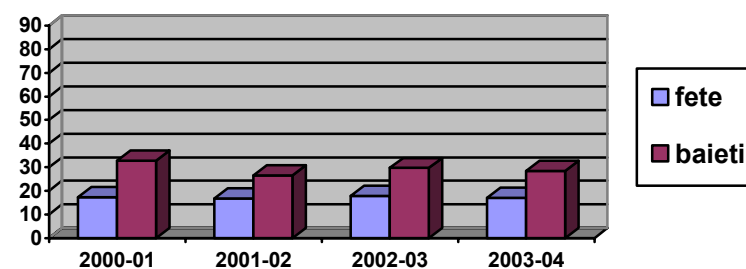

Fig. 3 Rata de absolvire a învățământului profesional și tehnic, cu diplomă de absolvire

D. Învățământul liceal și profesional

IV. Rezultate

2. Rezultatele elevilor la examenul de bacalaureat

Absolvenții de liceu se înscriu și promovează examenul de bacalaureat în ponderi constant ridicate. În medie, doar 3% dintre absolvenții de liceu nu se înscriu la examenul de bacalaureat, în timp ce 7% dintre absolvenți nu promovează examenul.

Descriere și Interpretare

În perioada 2000-2004, gradul de participare a absolvenților de liceu la examenul de bacalaureat se situează constant la un nivel ridicat (peste 97%). Rata de participare este ușor mai ridicată în rândul fetelor.

Dacă raportăm însă numărul elevilor care promovează examenul de bacalaureat la numărul elevilor înscriși în anul terminal al liceului la începutul anului școlar, ratele sunt semnificativ mai scăzute (cu aproape 10 puncte procentuale). Și în acest caz, rata elevilor înscriși în ultimul an de liceu la începutul anului școlar este în creștere față de anul 2000-2001, de la 75,9% la 79,4% la sfârșitul anului 2004.

Aproape 20% dintre cei care se înscriu la începutul anului școlar în clasa a XII-a sau a XIII-a nu reușesc să obțină diplomă de bacalaureat.

Descriere și Interpretare

Rata de promovare a examenului de bacalaureat s-a situat la nivelul de 93% cu excepția anului 2002-2003, în care gradul de promovare a fost de 91%. O posibilă explicație pentru această variație ar putea fi schimbarea sistemului de examinare care a avut loc în anul 2003, atunci când au fost introduse probele scrise în sistem grilă.

În cazul fetelor, gradul de promovare se menține cu aproximativ trei puncte procentuale mai ridicat decât cel al băieților. Performarea examenului de bacalaureat se înscrie în parametrii similari pentru absolvenții învățământului public și cel privat.

***Definirea
indicatorului/
Note
metodologice***

*Schimbarea
modelului de
examinare în
sistem grilă a făcut
să scadă ușor rata
de promovare a
examenului de
bacalaureat în anul
2003.*

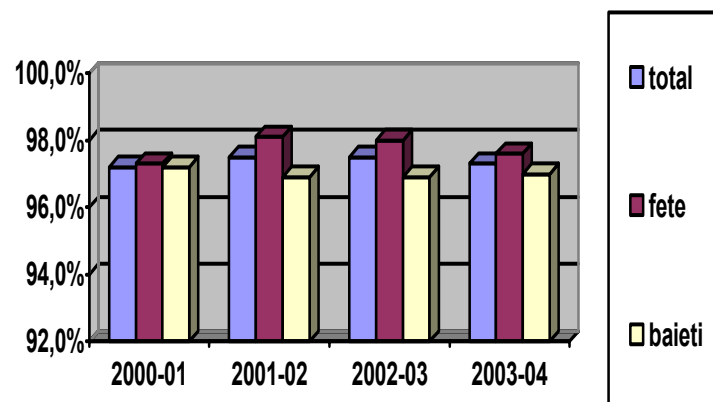
D. Învățământul liceal și profesional

IV. Rezultate

2. Rezultatele elevilor la examenul de bacalaureat

1. Gradul de participare la examenul de bacalaureat a absolvenților de liceu

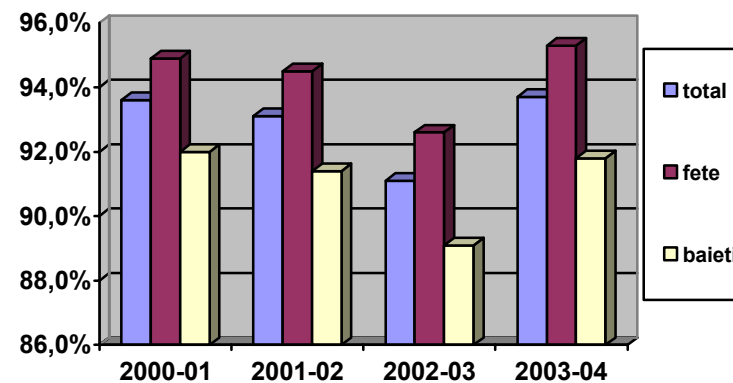
	2000-01	2001-02	2002-03	2003-04
total	97,2%	97,5%	97,5%	97,3%
fete	97,3%	98,1%	98,0%	97,6%
băieți	97,2%	96,9%	96,9%	97,0%

Sursa: Date calculate pe baza caietelor statistice 2000-2005, Institutul Național de Statistică

2. Performarea examenului de bacalaureat - ponderea de promovare -

	2000-01	2001-02	2002-03	2003-04
total	93,6%	93,1%	91,1%	93,7%
fete	94,9%	94,5%	92,6%	95,3%
băieți	92,0%	91,4%	89,1%	91,8%

Sursa: Date calculate pe baza caietelor statistice 2000-2005, Institutul Național de Statistică

E. Învățământul post-liceal și superior

III. Participarea la educație și eficiența internă a sistemului de învățământ

1. Rata brută de cuprindere

2. Ponderea studenților înscriși la matematică, științe și tehnologie

La nivelul învățământului superior se înregistrează cea mai spectaculoasă creștere a ratei de cuprindere, în anul universitar 2004/2005 aceasta reprezentând 42,2%.

Definirea indicatorului/ Note metodologice

Numărul total al studenților cuprinși în învățământul superior, indiferent de vârstă, ca raport procentual din totalul populației din grupa oficială de vârstă corespunzătoare învățământului superior.

Rata brută de cuprindere școlară se utilizează pentru a evidenția nivelul general de participare la educația de nivel terțiar într-un anumit an universitar. Acest indicator reflectă capacitatea sistemului de educație de a permite accesul studenților din grupa respectivă de vârstă.

Indicatorul rata brută de cuprindere nu a putut fi calculat și pe medii de rezidență ale studenților, dat fiind că în prezent lipsesc informațiile necesare. Ca urmare, nu se pot face estimări privind gradul de participare la educația de nivel superior a celor două segmente de populație – din mediul urban, respectiv rural.

Introducerea în metodologia de culegere a datelor a criteriului mediu de rezidență reprezintă o necesitate în perspectiva evaluării disparităților dintre ariile urbane și rurale sub aspectul participării la învățământul superior, implicit în vederea dezvoltării unor măsuri de stimulare a participării la acest nivel de educație a populației din mediul rural.

Repere europene

În privința ponderii studenților înscriși la matematică, științe și tehnologie, România se situează pe o poziție superioară, comparativ cu alte țări europene înaintea:

*Letoniei – 17,4%,
Ungariei – 18,0%,
Poloniei – 20,7%,
Estoniei – 20,9%,
Sloveniei – 21,3% ș.a.
și la egalitate cu media statelor membre UE – 26,0%.*

Descriere și Interpretare

În învățământul post secundar (postliceal și de maiștri) rata brută de cuprindere a prezentat o tendință descrescătoare (de la 7,3% în 2000/2001 la 5,1% în 2004/2005), tendință manifestată atât în cazul populației școlare feminine, cât și masculine (tabel 1). Diminuarea ratei de participare la acest nivel de educație este, printre altele, consecința desființării unor profiluri de formare și transformării lor în colegii universitare. Spre deosebire de nivelul post secundar, în învățământul superior sensul ascendent, manifestat imediat după 1990, a continuat și în perioada 2000-2004. În acest interval, rata brută de cuprindere a crescut de la 27,7% în anul universitar 2000/2001 la 40,2% în 2004/2005, diferența ilustrând menținerea la nivelul învățământului superior a celui mai spectaculos trend ascendent (tabel 2). Pe parcursul întregii perioade de referință, rata de cuprindere a populației feminine a fost superioară celei corespunzătoare populației masculine, diferența crescând de la 5 puncte procentuale în 2000/2001 (30,2% față de 25,2%) la 10 puncte procentuale în 2004/2005 (45,1% față de 35,4%).

Descriere și Interpretare

Un rol important în creșterea gradului de participare la învățământul superior îi revine alternativei particulare. Începând să se dezvolte încă din prima parte a anilor '90, aceasta cuprinde în prezent (anul universitar 2004/2005) aproape un sfert (23,9%) din numărul total al studenților. Învățământul superior particular s-a orientat spre domenii mai puțin costisitoare și mult mai solicitate de studenți și de piața muncii.

Principala cauză a creșterii nivelului de participare la învățământul superior l-a reprezentat capacitatea mai mare a pieței forței de muncă de absorbție a persoanelor cu studii și calificare superioară, riscul mai redus al șomajului pentru persoanele cu diplomă care atestă absolvirea acestui nivel de educație.

Pe ansamblul învățământului superior, public și privat, ponderea studenților înscriși la matematică, științe și tehnologie a reprezentat, în perioada 2000-2003, aproximativ 26% (tabel 4).

E. Învățământul post-liceal și superior

III. Participarea la educație și eficiența internă a sistemului de învățământ

1. Rata brută de cuprindere

2. Ponderea studenților înscriși la matematică, științe și tehnologie

1. Rata brută de cuprindere în învățământul postliceal și de maiștri

	2000/ 2001	2001/ 2002	2002/ 2003	2003/ 2004	2004/ 2005
Total	7,3	6,7	6,4	5,9	5,1
Feminin	9,2	8,5	8,1	7,5	6,7
Masculin	5,3	4,9	4,7	4,4	3,7

Obs. În calcularea indicatorului, raportarea s-a făcut la populația în vârstă de 19-21 ani

4. Ponderea studenților înscriși la matematică, științe și tehnologie

2000/ 2001	2001/ 2002	2002/ 2003	2003/ 2004
26,0	26,0	25,6	25,4

Sursa: Raportul Național a Dezvoltării Umane. 2003-2005, PNUD, 2005.

2. Rata brută de cuprindere în învățământul superior

	2000/ 2001	2001/ 2002	2002/ 2003	2003/ 2004	2004/ 2005
Total	27,7	31,2	35,3	37,9	40,2
Feminin	30,2	34,6	39,3	42,6	45,1
Masculin	25,2	28,0	31,4	33,5	35,4

Obs. În calcularea indicatorului, raportarea s-a făcut la populația în vârstă de 19-23 ani.

Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS, 2001-2005.

3. Rata brută de cuprindere în învățământul postliceal și de maiștri și superior

	2000/ 2001	2001/ 2002	2002/ 2003	2003/ 2004	2004/ 2005
Total	31,9	35,1	38,9	41,2	43,2
Feminin	35,7	39,6	44,0	46,8	49,0
Masculin	28,4	30,8	34,1	35,9	37,6

Obs. În calcularea indicatorului, raportarea s-a făcut la populația în vârstă de 19-23 ani.

Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS, 2001-2005.

E. Învățământul post-liceal și superior

III. Participarea la educație și eficiența internă a sistemului de învățământ

3. Durata medie de frecventarea a învățământului

4. Rata specifică de cuprindere, pe vârste

În învățământul superior se înregistrează o tendință ascendentă a duratei medii de frecventare a acestuia și o creștere a ratei specifice de cuprindere a populației de toate vârstele.

Descriere și Interpretare

Creșterea ratei brute de cuprindere în învățământul superior se reflectă și asupra duratei medii de frecventare a acestui nivel de educație. Astfel pe parcursul a cinci ani, durata medie de frecventare a crescut cu 0,4 ani – de la 0,9 ani în anul universitar 2000/2001 la 1,3 ani în 2004/2005 (tabel 1). Ca o consecință a gradului mai înalt de participare la educație a populației feminine, în cazul acesteia s-a produs și o creștere mai mare a duratei medii de frecventare a învățământului superior – 1,5 ani în anul 2004/2005.

Sporirea ratei de participare se înregistrează la populația de toate vârstele cuprinse în grupa oficială de vârstă corespunzătoare învățământului superior, dar în special la cea de 19, 20 și 21 de ani. În cazul acestei categorii de populație, care deține și rata specifică de cuprindere cea mai ridicată (29-31%), creșterea înregistrată a fost, între anii 2000-2004, de 8-10 puncte procentuale (tabel 3). Așa cum s-a remarcat și în cazul indicatorilor rata brută de cuprindere și durata medie de frecventare, și rata specifică de cuprindere pe vârste reflectă nivelul mai înalt de participare la educație a segmentului de populație feminină, diferențele ajungând, în unele cazuri (de exemplu la grupele de vârstă de 19 și 20 de ani, în anul 2004%2005), până la 10 puncte procentuale. Pe lângă cele prezentate, se remarcă, totodată, deși în mult mai mică măsură, creșterea ratei specifice de cuprindere și la celelalte vârste care nu mai fac parte din grupa oficială de vârstă corespunzătoare învățământului superior: cu 1,4 puncte la grupa de vârstă 25-29 ani și cu 0,5 puncte procentuale la grupa de 30-34 ani.

Descriere și Interpretare

În cazul învățământului postliceal, având în vedere rata brută de participare foarte redusă, și durata medie de frecventare înregistrează valori minime – 0,2 ani (tabel 2). Aceluiași nivel de învățământ îi este caracteristică și o tendință de reducere a ratei specifice de cuprindere pe vârste (tabel 4, 5), precum și o rată foarte ridicată a abandonului școlar (tabel 3), consecință posibilă a reorientării profesionale pe parcursul școlarizării.

Definirea indicatorului/ Note metodologice

Indicatorul ponderea studenților înscriși la matematică, științe și tehnologie se calculează din totalul studenților înscriși în învățământul superior, într-un anumit an universitar. Acest indicator face parte din sistemul de indicatori pe baza cărora se urmărește îndeplinirea Țintelor concrete („benchmarks”) stabilite în cadrul Strategiei de la Lisabona în perspectiva anului 2010.

Indicatorii durata medie de frecventare a învățământului și rata specifică de cuprindere brută și de cuprindere pe vârste nu au putut fi calculați și pe medii de rezidență ale studenților, dat fiind că în prezent lipsesc informațiile necesare. Ca urmare, nu se pot face estimări privind valorile acestor indicatori pentru cele două segmente de populație – din mediul urban, respectiv rural.

E. Învățământul post-liceal și superior

III. Participarea la educație și eficiența internă a sistemului de învățământ

3. Durata medie de frecvență a învățământului

4. Rata specifică de cuprindere, pe vârste

1. Durata medie de frecvență a învățământului superior

	2000/ 2001	2001/ 2002	2002/ 2003	2003/ 2004	2004/ 2005
Total	0,9	1,0	1,2	1,3	1,3
Feminin	1,0	1,2	1,3	1,4	1,5
Masculin	0,8	0,9	1,0	1,1	1,1

Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS, 2001-2005

2. Durata medie de frecvență a învățământului postliceal și de maiștri

	2000/ 2001	2001/ 2002	2002/ 2003	2003/ 2004	2004/ 2005
Total	0,2	0,2	0,2	0,7	0,2
Feminin	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2
Masculin	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1

Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS, 2001-2005

3. Rata abandonului școlar în învățământul postliceal și de maiștri

	2000/ 2001	2001/ 2002	2002/ 2003	2003/ 2004
Total	7,6	9,5	8,1	7,7
Feminin	5,4	7,4	7,0	4,8
Masculin	11,2	13,1	9,8	12,3

Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS, 2001-2005

E. Învățământul post-liceal și superior

III. Participarea la educație și eficiența internă a sistemului de învățământ

4. Rata specifică de cuprindere, pe vârste

4. Rata specifică de cuprindere, pe vârste, în învățământul superior

		2000/ 2001	2001/ 2002	2002/ 2003	2003/ 2004	2004/ 2005
18 ani	Total	15,1	16,8	14,3	12,4	13,3
	Feminin	17,9	19,89	16,9	14,7	15,6
	Masculin	12,5	13,9	11,8	10,2	11,1
19 ani	Total	22,2	25,1	28,7	31,2	29,9
	Feminin	25,3	28,94	33,4	37,1	34,8
	Masculin	19,2	21,5	24,3	25,6	25,2
20 ani	Total	21,6	23,2	27,9	30,0	31,6
	Feminin	24,6	26,8	32,3	34,7	36,7
	Masculin	18,8	19,8	23,6	25,6	26,8
21 ani	Total	18,8	21,5	24,4	26,2	29,2
	Feminin	21,1	24,2	28,3	29,7	33,0
	Masculin	16,7	19,0	20,6	22,8	25,7
22 ani	Total	16,0	18,5	20,6	22,0	23,4
	Feminin	17,1	20,4	22,4	24,1	26,2
	Masculin	14,9	16,5	18,9	20,0	20,8
23 ani	Total	12,2	13,8	14,7	15,3	16,3
	Feminin	12,8	15,1	15,4	16,2	17,4
	Masculin	11,7	12,6	14,1	14,5	15,2
24 ani	Total	9,0	9,4	10,6	11,2	11,3
	Feminin	9,2	10,1	11,0	11,9	12,2
	Masculin	8,8	8,8	10,2	10,6	10,5
25-29 ani	Total	3,9	4,4	5,0	5,1	5,3
	Feminin	3,9	4,6	5,2	5,5	5,7
	Masculin	3,9	4,3	4,8	4,7	4,9
30-34 ani	Total	0,84	0,94	1,00	1,22	1,22
	Feminin	0,90	0,99	1,11	1,40	1,41
	Masculin	0,78	0,89	0,89	1,04	1,04

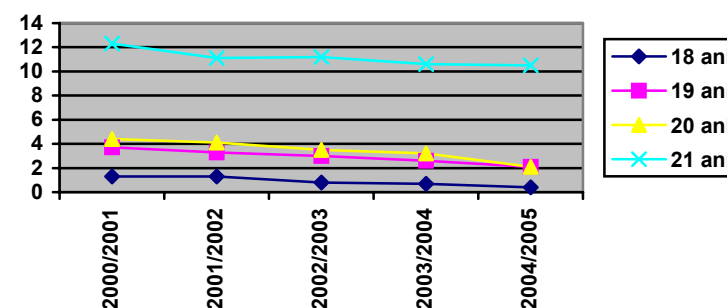
Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS, 2001-2005.

5. Rata specifică de cuprindere, pe vârste, în învățământul postliceal și de maiștri

		2000/ 2001	2001/ 2002	2002/ 2003	2003/ 2004	2004/ 2005
18 ani	Total	1,3	1,3	0,8	0,7	0,4
	Feminin	1,8	1,8	1,1	1,0	0,6
	Masculin	0,8	0,7	0,5	0,5	0,3
19 ani	Total	3,7	3,3	3,0	2,6	2,1
	Feminin	4,9	4,5	4,2	3,1	2,8
	Masculin	2,5	2,2	1,8	2,1	1,5
20 ani	Total	4,4	4,1	3,5	3,2	2,1
	Feminin	5,9	5,8	4,7	4,3	3,8
	Masculin	2,9	2,5	2,4	2,3	1,9
21 ani	Total	12,3	11,1	11,2	10,6	10,5
	Feminin	15,1	13,3	13,6	13,3	13,5
	Masculin	9,7	9,0	8,9	8,0	7,7

Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS, 2001-2005

Fig. 1. Rata specifică de cuprindere, pe vârste, în învățământul superior

E. Învățământul post-liceal și superior

III. Participarea la educație și eficiența internă a sistemului de învățământ

5. Rata de tranziție

6. Rata de acces (a absolvenților cu examen de bacalaureat din seria curentă)

Rata de tranziție de la învățământul liceal la învățământul superior înregistrează o tendință accentuat ascendentă, astfel încât în anul 2004/2005 două treimi din elevii claselor a XII-a acced în învățământul superior.

Descriere și Interpretare

În perioada 2000-2004, rata de tranziție în învățământul superior a înregistrat valori cuprinse între 53,5% în anul școlar 2000/2001 și 66,0% în 2004/2005 (tabel 1). Cu alte cuvinte, se poate estima că, în ultimul an al perioadei de referință, două treimi din elevii claselor a XII-a și-au continuat studiile în învățământul superior. După cum se poate constata, tendința înregistrată de rata de tranziție de la învățământul liceal la învățământul superior este accentuat ascendentă, situație reflectată și în evoluția ratei brute de cuprindere în acest nivel de învățământ, precum și a ratei specifice de cuprindere, pe vârste.

Și la nivelul acestui indicator se înregistrează diferențe în funcție de criteriul sex, populația feminină fiind, de asemenea în avantaj pe parcursul întregului interval analizat. Diferențele între cele două segmente de populație variază între 4 și aproximativ 6 puncte procentuale.

Descriere și Interpretare

În ceea ce privește rata de acces (a absolvenților cu examen de bacalaureat din seria curentă), evoluția înregistrată este, de asemenea, pozitivă. Valoarea acestui indicator (care, în mod firesc, este superioară valorii ratei de tranziție, fiind calculat prin raportarea la numărul elevilor care au reușit la examenul de bacalaureat) înregistrează o creștere de aproximativ 11 puncte procentuale pe ansamblul populației: de la 61,1% la 72,3%. Ușoare diferențe se înregistrează și în acest caz, pe sexe: 12 puncte procentuale în cazul populației feminine și 10 pentru populația masculină.

Analiza diferiților indicatori privind participarea la educație – indicatori de evaluare a aspectelor cantitative - evidențiază faptul că evoluțiile cele mai importante se înregistrează la nivelul învățământului superior. Noile schimbări intervenite în structura și organizarea învățământului universitar, precum și Legea calității reprezintă premise pentru a asigura un înalt nivel de performanță, din perspectivă calitativă.

Definirea indicatorului/ Note metodologice

Indicatorul rata de tranziție în învățământul superior exprimă numărul de studenți admiși în primul an de studii al învățământului superior într-un anumit an școlar, ca raport procentual față de numărul de elevi înscriși în anul terminal al învățământului liceal (clasa a XII-a) din anul școlar anterior.

Acest indicator permite măsurarea nivelului de tranziție de la învățământul liceal la învățământul superior. Considerat din perspectiva învățământului liceal acesta reprezintă un indicator referitor la ieșirile din sistem; privit din perspectiva nivelului de învățământ superior acesta este un indicator de acces.

Indicatorul rata de acces (a absolvenților cu examen de bacalaureat din seria curentă) s-a calculat prin raportarea numărului de studenți înscriși (pentru prima oară) în anul I la numărul de absolvenți ai examenului de bacalaureat din seria curentă.

E. Învățământul post-liceal și superior

III. Participarea la educație și eficiența internă a sistemului de învățământ

5. Rata de tranziție

6. Rata de acces (a absolvenților cu examen de bacalaureat din seria curentă)

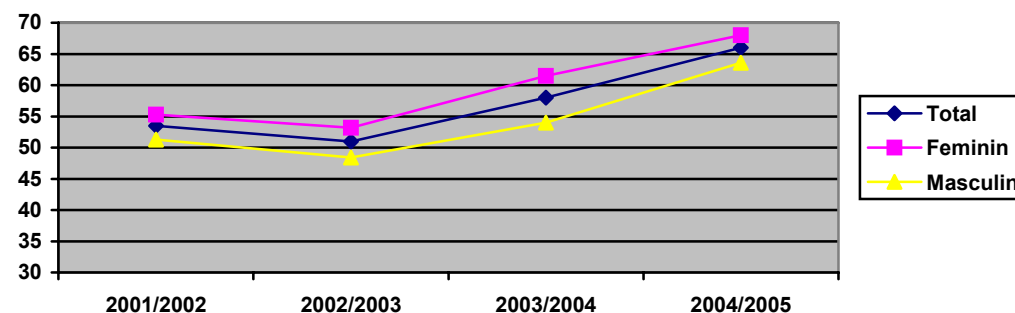
1. Rata de tranziție la învățământul superior

	2001/ 2002	2002/ 2003	2003/ 2004	2004/ 2005
Total	53,5	51,0	58,0	66,0
Feminin	55,3	53,2	61,5	68,0
Masculin	51,3	48,4	54,0	63,6

Obs. S-a calculat din numărul elevilor înscriși în clasa a XII-a în anul școlar anterior.

Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS, 2001-2005.

Fig. 1. Rata de tranziție la învățământul superior

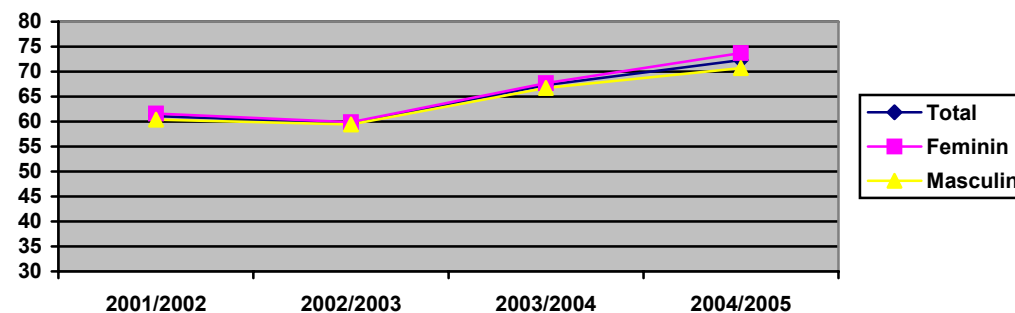
2. Rata de acces (a absolvenților cu examen de bacalaureat din seria curentă) la învățământul superior

	2001/ 2002	2002/ 2003	2003/ 2004	2004/ 2005
Total	61,1	59,7	67,3	72,3
Feminin	61,6	59,9	67,7	73,7
Masculin	60,4	59,4	66,7	70,7

Obs. S-a calculat din numărul elevilor care au reușit la examenul de bacalaureat în anul școlar anterior.

Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS, 2001-2005.

Fig. 2. Rata de acces (a absolvenților cu examen de bacalaureat din seria curentă) la învățământul superior

E. Învățământul post-liceal și superior

IV. Rezultate

1. Rata de absolvire a învățământului superior/postliceal și de maiștri

Ponderea tinerilor în vârstă de 23 de ani care finalizează învățământul superior înregistrează o creștere constantă, ajungând la o treime din numărul absolvenților de liceu în anul 2003. Diferențele pe sexe tind să se accentueze, fetele deținând în continuare un avantaj semnificativ în raport cu băieții. Comparativ cu anul 2000, învățământul postliceal și de maiștri pierde aproape 2 puncte procentuale, doar 7% dintre tinerii în vârstă teoretică de absolvire finalizând acest nivel de învățământ în anul 2003.

Descriere și Interpretare

Rata de absolvire a învățământului superior păstrează o tendință ascendentă, tot mai mulți tineri în vârstă teoretică de absolvire finalizând acest nivel de învățământ. În anul 2003, aproape o treime dintre tinerii în vârstă de 23 de ani finalizau învățământul superior, cu sau fără diplomă de licență.

Diferențele pe sexe tind însă să se accentueze, fetele deținând un avantaj din ce în ce mai important, de la 4,5 puncte procentuale în anul 2000, la peste 11 puncte procentuale în anul 2003.

Ponderea absolvenților în matematică, științe și tehnologie din totalul absolvenților de învățământ superior (ISCED 5A, 5B și ISCED 6) era în anul 2001 de 26,3%, una dintre cele mai ridicate ponderi în comparație cu alte țări care au aderat recent la UE și foarte aproape de media UE (26,1%).

Descriere și Interpretare

Rata de absolvire a învățământului superior, calculată în raport cu numărul absolvenților care posedă diplomă de licență este mai scăzută, diferența atingând un maxim de 3,5 puncte procentuale în anul 2003.

Rata absolvenților de învățământ postliceal și de maiștri cu și fără examen de absolvire a înregistrat constant o ușoară scădere, de la 8,7% în 2000 la 7,0% în anul 2003.

Rata de absolvire a învățământului postliceal și de maiștri cu și fără examen de capacitate a fetelor se păstrează constant mai ridicată decât cea a băieților, diferența înregistrând un minim 3,5 puncte procentuale (în anul 2002) și un maxim de 5,3 (în anul 2000).

Peste 37% dintre tinerii în vârstă de 23 de ani au finalizat în anul 2003, fie învățământul superior, fie pe cel postliceal sau de maiștri. Rata de absolvire a acestor niveluri de învățământ păstrează o tendință ascendentă, înregistrând o creștere de 10 puncte procentuale în raport cu anul 2000.

Definirea indicatorului/ Note metodologice

Procentul absolvenților unui anumit nivel de educație din totalul populației în vârstă teoretică de absolvire specifică nivelului respectiv de educație. Este un indicator care reflectă calitatea și eficiența internă a sistemului de educație, dar și rezultatele acestuia.

În calculul ratei de absolvire a învățământului superior vârsta teoretică de referință a fost de 23 de ani, iar pentru învățământul postliceal de 21 de ani.

Ponderea absolvenților la matematică, științe și tehnologii se calculează din totalul absolvenților de învățământ superior dintr-un anumit an universitar. Această pondere face parte din sistemul de indicatorii europeni urmăriți în vederea îndeplinirii obiectivelor de la Lisabona.

Fig. 1 Evolutia ratei de absolvire a invatamantului superior

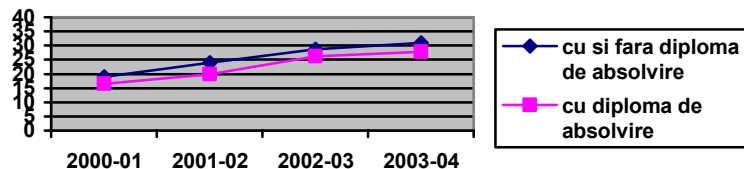

Fig. 2 Rata de absolvire a invatamantului superior si postliceal si de maistri, cu diploma

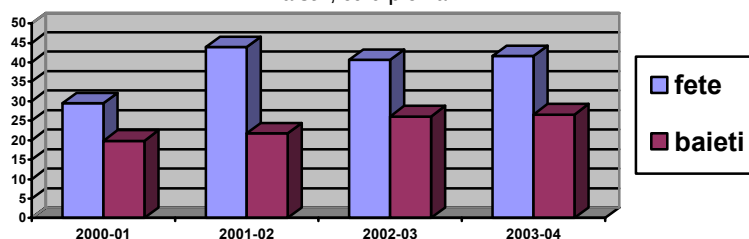
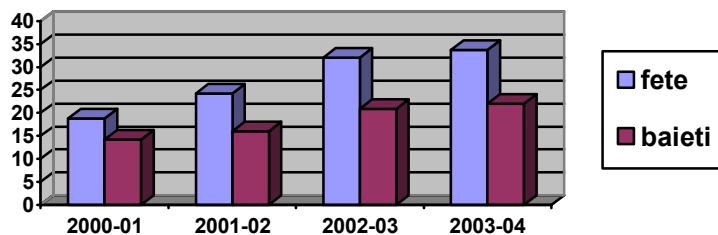

Fig. 3 Rata de absolvire a invatamantului superior, cu diploma de licenta

Învățământul post-secundar, terțiar și non-terțiar

IV. Rezultate

Rata de absolvire a învățământului superior/postliceal și de maștri

1. Rata de absolvire a învățământului superior

	cu și fără diplomă de licență				cu diplomă de licență			
	2000	2001	2002	2003	2000	2001	2002	2003
Total	18,9	24,0	28,7	30,9	16,4	20,0	26,3	27,7
Feminin	21,2	28,1	33,9	36,7	18,8	24,2	32,0	33,7
Masculin	16,7	20,1	23,7	25,4	14,2	16,0	20,9	22,0

Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS, 2001-2005.

2. Rata de absolvire a învățământului postliceal și de maștri

	cu și fără diplomă de absolvire				cu diplomă de absolvire			
	2000	2001	2002	2003	2000	2001	2002	2003
Total	8,7	7,5	7,3	7,0	8,4	7,4	7,1	6,8
Feminin	11,4	9,8	9,1	9,1	11,0	9,7	8,8	8,6
Masculin	6,1	5,2	5,6	4,9	5,9	5,1	5,4	5,1

Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS, 2001-2005.

3. Ponderea absolvenților în matematică, științe și tehnologie (2000)

Ungaria	Cehia	Polonia	Lituania	Estonia	Slovenia	România	UE
12,0	14,7	24,4	26	18,9	22,8	26,3	26,1

Sursa: Progress towards the Lisbon Objectives in education and training, 2005 Report, Brussels, Commission of the European Communities, 2005

IV. REALIZAREA OBIECTIVELOR DIN PROGRAMUL DE GUVERNARE ȘI DIN PLANUL DE ACȚIUNE PENTRU ANUL 2005

Direcțiile de dezvoltare a sistemului de învățământ au fost precizate atât în Programul de Guvernare cât și în Planul de Acțiune pe anul 2005. Pentru fiecare dintre obiectivele asumate s-au întreprins acțiuni corespunzătoare după cum urmează:

Obiectivul 1: Asigurarea accesului egal și sporit la educație

În acest an au fost luate următoarele măsuri:

- 1) tipărirea, pentru prima dată, a manualelor pentru minoritățile mici;
- 2) acordarea unei burse de 3,5 milioane (lei vechi) pentru studenții care provin din mediul rural, cu condiția ca ei să profeseze după absolvire, în mediul rural, o perioadă echivalentă cu perioada pentru care au primit bursă;
- 3) livrarea în perioada 7 sept. 2005 – 31 martie 2006 a 40.414 calculatoare în unități de învățământ gimnazial, majoritatea din mediul rural. S-a încheiat protocolul prin care SNCFR – telecomunicații pune la dispoziția MEdC peste 3600 de Km de fibră optică pentru conectarea la Internet a tuturor unităților de învățământ.
- 4) S-a dezvoltat programul Acces la educație al grupurilor dezavantajate, cu focalizare pe romi, în valoare de 11.33 Mil. Euro. Programul constă în prevenirea și combaterea marginalizării și a excluziunii sociale și crearea unui mecanism pentru îmbunătățirea accesului.
- 5) S-au continuat programele „Euro 200” și „Bani de liceu”.
- 6) Au fost elaborate și aprobate prin Ordin de Ministru metodologiile și procedurile de trecere în ciclul superior al liceului, clasele XI – XII și de realizare a anului de completare.

Obiectivului 2: Asigurarea calității învățământului; abordarea educației ca forță principală a schimbării tehnologiei, economiei, administrației și a promovării de valori în societate

Acest obiectiv a constituit o prioritate a conducerii M.Ed.C. în anul 2005.

Preocuparea pentru asigurarea calității învățământului este reflectată în:

1. Proiectul de lege privind asigurarea calității învățământului, supus dezbaterii publice și ulterior transformat în Ordonanța de Urgență Nr. 75/2005. Acest act normativ stabilește:

- un cadru național al asigurării calității educației prin evaluare externă și internă
 - înființarea a două agenții naționale responsabile cu asigurarea calității educației în învățământul preuniversitar și superior. Acestea sunt: Agenția Română de Asigurare a Calității în Învățământul Superior și Agenția Română de Asigurare a Calității în Învățământul Preuniversitar.
 - principiile, răspunderile și sistemele de asigurare a calității, precum și mecanismele de acreditare instituțională, atât pentru învățământul superior cât și pentru cel preuniversitar. HG-urile privind organizarea și funcționarea ARACIS și ARACIP au fost elaborate. Până în luna ianuarie 2006 vor fi finalizate toate standardele, standardele de referință și indicatorii de calitate pentru sistemul de învățământ universitar și preuniversitar.
2. Inițiativele M.Ed.C pentru creșterea calității învățământului, în sensul adecvării acestuia la nevoile pieței forței de muncă:
 - aprobarea unor noi planuri de învățământ - pentru anul de completare (clasa a XI) și pentru ciclul superior al liceului, reducându-se cu 20-25% informația predată în timpul orelor de curs;
 - revizuirea și / sau aprobarea unor noi programe de studiu pentru anumite discipline ale învățământului general (primar, gimnazial și liceal), vocațional, profesional și tehnic;
 - constituirea Registrului Național al Experților în învățământul superior și cercetare, prima bază de date de acest tip, transparentă, realizată după modelul Uniunii Europene.
 3. S-au instituit mecanismele de control al calității doctoratelor, coordonatorilor de doctorate și IOSUD (HG 567-2005 privind organizarea și desfășurarea doctoratului)
 4. S-a stabilit evaluarea și reatestarea tuturor Departamentelor de Pregătire a Personalului Didactic și a programelor de studii pentru pregătirea profesorilor, (OUG nr.78/2005)
 5. Lansarea și finanțarea primului Program de Cercetare de Excelență pentru identificarea polilor de excelență din învățământul superior și cercetare. Valoarea totală a programului a fost de 1300 mld. de lei vechi.
 6. Lansarea Codului de Etică Universitară

Obiectivul 3: Asigurarea autonomiei școlare și universitare; descentralizarea și depolitizarea sistemului educativ

S-a concretizat prin următoarele măsuri:

- elaborarea și dezbaterea publică a proiectului Strategiei de Descentralizare a Învățământului Preuniversitar (iulie-octombrie 2005);
- pilotarea în anul școlar 2005-2006 a noilor sisteme de management descentralizat (după aprobarea la nivel guvernamental) și implementarea generalizată a acestora după testare. *Implementarea se va face gradual, începând cu anul școlar 2006-2007.*

- elaborarea metodologiilor de ocupare a posturilor didactice în județele unde se pilotează noul sistem descentralizate de finanțare a învățământului preuniversitar;
- înființarea Birourilor pentru Programe Comunitare (în vederea bunei gestiuni a fondurilor europene) în toate inspectoratele școlare județene și universitățile publice acreditate.

Descentralizarea este concepută nu ca un scop în sine, ci ca un mijloc de creștere a calității, eficienței și echității sistemului public de educație.

La nivelul sistemului de învățământ, rezultatele așteptate ale acestei măsuri depășesc cadrul strict managerial și se focalizează pe următoarele aspecte:

- eficientizarea activității și creșterea performanțelor;
- democratizarea sistemului educațional;
- transparența decizională;
- îmbunătățirea accesului și echității;
- creșterea calității și relevanței ofertei educaționale;
- stimularea inovației, a responsabilității profesionale și a răspunderii publice.

La nivelul unității școlare, autonomia din punct de vedere financiar și al managementului resurselor umane se așteaptă să contribuie la:

- dezvoltarea capacității de a răspunde mai bine nevoilor și intereselor locale;
- gestionarea mai eficientă a resurselor pentru învățământ;
- creșterea calității actului educațional prin responsabilizarea actorilor educaționali de la nivel local.

Obiectivul 4: Reconstrucția sistemului de învățământ în mediul rural

S-a realizat, în principal, prin Proiectul privind Învățământul Rural, cofinanțat de Guvernul României și Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare, care a început să producă primele rezultate, atât în ceea ce privește infrastructura școlară, cât și în privința gestionării resurselor, pregătirea personalului și a relațiilor cu comunitatea locală. În anul 2005 Ministerul Educației și Cercetării împreună cu partenerii săi instituționali s-a angajat să susțină învățământul rural cu o sumă aproximativă de 3.943 mld. lei, incluzând facilitățile pentru cadre didactice și elevi din mediul rural. Principalele investiții s-au realizat în:

- reabilitarea infrastructurii școlare – au fost reabilite sau construite 341 de școli și alte 96 sunt în fază de proiectare; s-au executat lucrările de alimentare cu apă curentă pentru 432 de școli;
- acordarea de facilități pentru cadre didactice și elevi din mediul rural, în valoare de 779 mld. lei – sporuri salariale pentru cadrele didactice din mediul rural; alocarea a aproximativ 4,34 mld. (lei vechi) în scopul sprijinirii tinerilor care doresc să devină cadre didactice în mediul rural;
- îmbunătățirea stării dotărilor, echipamentelor și materialelor educaționale – distribuirea de cărți pentru clasele V-VIII (aproximativ 1.200.000 cărți) și de materiale educaționale/didactice, în valoare totală de 8,253 mil. USD;
- întărirea parteneriatului dintre școală și comunitatea locală - granturi pentru îmbunătățirea relațiilor școală comunitate (proiecte educaționale comunitare) - valoare totală 1,369 mil. USD; valoarea aproximativă a unui grant – 5000-7000 USD - 71 de unități de învățământ beneficiare de granturi.

Pregătirea profesională a cadrelor didactice din mediul rural prin activități derulate la nivelul școlilor (UMPIR):

- mentorat;
- seminarii de formare continuă;
- elaborare de module de formare ID.

De asemenea, o atenție deosebită s-a acordat modernizării învățământului profesional și tehnic (componenta de mediu rural) și îmbunătățirea educației bazată pe informație în mediul rural defavorizat.

Obiectivul 5: Considerarea investiției în educație și instruirea capitalului uman ca una din cele mai profitabile investiții

- Creșterea nivelului profesionalizării cadrelor didactice prin instituirea masteratului didactic și creșterea ponderii pregătirii psiho pedagogice și metodice;
- S-au instituit procedurile de evaluare externă și acreditare a tuturor DPPD;
- A demarat în luna septembrie programul de calificare a personalului didactic necalificat din mediul rural - formarea inițială și continuă a personalului didactic / managerilor – alocarea a 0,6 mil. USD pentru 3.000 cadre didactice din învățământul obligatoriu din mediul rural, beneficiari finali;
- S-a demarat elaborarea Strategiei de formare continuă subsumată politicilor de descentralizare și asigurare a calității educației;

Obiectivului 6: Redefinirea responsabilităților autorităților publice centrale și locale și parteneriatul unităților de învățământ cu mediul social și economic

S-a realizat, în principal, prin măsurile subsumate strategiei privind descentralizarea prezentate anterior (a se vedea Obiectivul 3).

Alte tipuri de măsuri au vizat:

1. Adaptarea ofertei educaționale la piața muncii și dezvoltarea parteneriatului cu mediul economic.

În cadrul proiectului Phare TVET RO 2002/000-586.05.01.02.01 de modernizare a învățământului profesional și tehnic

- a fost aprobat Manualul de scriere a unităților de competență pentru învățământul profesional și tehnic precum și procedura de validare a competențelor din cadrul standardelor de pregătire profesională. (OMEdC nr. 3974/27 aprilie 2005);
- a fost definitivată metodologia de elaborare, avizare și aprobare a standardelor de pregătire profesională și a curriculum-ului pentru învățământ postliceal și a reperelor metodologice pentru proiectarea standardelor de pregătire profesională și a curriculum-ului de învățământ postliceal (OMEdC nr. 3973/27 aprilie 2005).

2. Optimizarea sistemului de formare profesională continuă a adulților

În colaborare cu Ministerul Muncii, Solidarității Sociale și Familiei au fost modificate metodologiile de autorizare a furnizorilor de formare și de certificare profesională a adulților, precum și procedura de evaluare și certificare a competențelor profesionale pe alte căi decât cele formale.

Obiectivul 7: Compatibilizarea sistemului educativ românesc cu sistemele europene de educație

Măsurile pentru realizarea acestui obiectiv au vizat toate nivelurile și formele de învățământ și se regăsesc ca acțiuni specifice subsumate atingerii obiectivelor prezentate anterior.

În domeniul învățământului superior, s-au luat măsuri radicale de compatibilizare a sistemului românesc cu sistemele europene prin implementarea efectivă a "Procesului Bologna". Acestea sunt:

- trecerea, începând din anul universitar 2005-2006 la compatibilizarea structurală a învățământului românesc cu cel din UE, prin

- implementarea ciclurilor de studii: 3+2+3, licență + masterat + doctorat;
- adoptarea cadrului general de organizare a examenelor de finalizare a studiilor în învățământul superior (examele de absolvire, licență, diplome etc.);
- stabilirea criteriilor generale de organizare și desfășurare a admiterii în ciclul de studii universitare de licență;
- redefinirea sistemului specializărilor și calificărilor universitare;
- *aplicarea* generalizată a Sistemului European de Credite Transferabile;
- introducerea Suplimentului la Diplomă în certificarea absolvirii unui ciclu universitar (*document bilingv*);
- restructurarea Centrului Național pentru Recunoașterea și Echivalarea Diplomelor;
- definirea criteriilor și procedurilor de asigurare a calității serviciilor educaționale în instituțiile de învățământ superior (*OMEdC nr. 3928/aprilie 2005*);
- reforma studiilor universitare de doctorat și înființarea programelor de cercetare post-doctorală (*OMEdC nr. 3861/13 aprilie 2005 și HG 567/2005*);
- promovarea eticii profesionale în universități pe baza unui cod etic;
- crearea cadrului legal pentru dezvoltarea programelor comunitare în domeniul educației și al formării profesionale, prin înființarea Agenției Naționale, a Consiliului Național și a Birourilor pentru Programe Comunitare în Domeniul Educației și Formării Profesionale.

Obiectivul 8: Promovarea și valorificarea diversității culturale în educație

A fost abordat prin programe și măsuri precum:

- programul Phare 2003/005-551.01 privind Accesul la educație al grupurilor dezavantajate;
- asigurarea manualelor în limbile minorităților naționale;
- elaborarea și aprobarea unor proiecte cu o componentă inter-culturală importantă.

Obiectivul 9: Finanțarea învățământului românesc

Măsurile pentru atingerea acestui obiectiv au vizat:

- asigurarea resurselor financiare necesare bunei funcționări a sistemului – atât în privința cheltuielilor de personal (fiind realizată chiar o creștere a salariilor), cât și a celor materiale. *Rectificările bugetare în favoarea învățământului în 2005 au fost în valoare de circa 6.600 mld (lei vechi) acoperind în primul rând creșterile salariale.* Creșterile salariale medii în 2005 față de 2004 reprezintă 120,1% în învățământul preuniversitar și 124,28% în învățământul superior;
- elaborare proiectului de buget al MEdC pe bază de programe, în funcție de prioritățile înscrise în Programul de Guvernare;
- începerea negocierilor cu Banca Mondială, Banca de Dezvoltare a Consiliului Europei și Banca Europeană de Investiții, pentru finanțarea următoarelor noi programe:
 - construcția de campusuri școlare (valoare aproximativă 246 mil USD);
 - informatizarea și conectarea la Internet a școlilor din mediul rural (valoare aproximativă 92 mil USD);
 - reforma educației timpurii – 45 mil USD;
- înscrierea dreptului de proprietate asupra unor imobile în vederea intabulării.

Măsuri de urgență pentru remedierea efectelor inundațiilor asupra sistemului de învățământ

Dat fiind faptul că, în perioada mai – iulie, apoi septembrie 2005, calamitățile naturale au provocat pagube materiale importante construcțiilor și terenurilor aparținând instituțiilor și unităților de învățământ din mai multe județe ale țării, Ministerul Educației și Cercetării a intervenit la nivelul Guvernului pentru acordarea unui sprijin financiar în vederea reconstruirii, reabilitării și reparării clădirilor și amenajărilor care aparțin domeniului învățământului¹. Valoarea totală a sumelor alocate este de peste 106 mld. lei (la care se adaugă sumele din septembrie 2005).

¹ Fondurile au fost alocate în mod diferențiat, estimările fiind făcute în raport cu gradul de deteriorare a suprafeței desfășurate a clădirilor respective și pe baza unor prețuri / mp. înregistrate la obiective realizate la lucrări similare.

Ca rezultate pot fi menționate:

- acordarea sumei de 4.550 mii lei (RON) pentru reabilitarea și reconstrucția unor școli și grădinițe (30 de unități) din județele Caraș Severin, Covasna, Gorj, Teleorman, Timiș (cf. Hotărârii de Guvern cu nr. 734 din 14 iulie 2005);
- repartizarea sumei de 5.661 mii lei (RON) în vederea finanțării unor lucrări urgente de reabilitare / refacere a construcțiilor aparținând unor unități publice de învățământ preuniversitar (59 de unități), din județele Arges, Bacău, Constanța, Dâmbovița, Dolj, Galați, Olt, Prahova, Vâlcea, Vrancea (cf. Hotărârii de Guvern cu nr. 864 din 28 iulie 2005);
- suplimentarea bugetului pe anul 2005 cu 360 mii lei (RON) din Fondul de intervenție la dispoziția Guvernului pentru înlăturarea efectelor calamităților naturale, produse la baza didactică a Universității de Științe Agricole și Medicină Veterinară din Timișoara;
- obținerea sprijinului Guvernului României pentru rezolvarea situației în care lucrările de refacere nu se pot finaliza până la data de 10 septembrie 2005 și procesul educațional nu se poate desfășura în condiții securizate pentru elevi și a personalul didactic. Este vorba despre notificarea către Prefecturi, Consiliile Județene / Consiliile Locale, Inspectoratele Școlare Județene prin care se solicită identificarea și amenajarea unor spații adecvate, pentru o perioadă limitată, până la refacerea completă a sedilor școlilor.

V. PRIORITĂȚI ȘI DIRECȚII DE DEZVOLTARE PENTRU PERIOADA 2006-2008

Prioritățile și direcțiile de dezvoltare pentru perioada 2006-2008 sunt stabilite în funcție de **analiza stării sistemului de educație pe bază de indicatori** realizată în prezentul raport și de **măsurile luate de Ministerul Educației și Cercetării** până în prezent în baza următoarelor documente de politică în domeniul educației:

- **Programul de Guvernare. Capitolul 5 - Politică în domeniul educației;**
- **Planul Național de Dezvoltare 2004 - 2006. Planul Național de Dezvoltare 2007 – 2013.**

Acestora li se alătură principalele documente europene de politică în domeniul educației a căror semnatară este și România:

- Agenda **Lisabona** („Educația și formarea în 2010”);
- Declarația de la **Copenhaga** (privind educația și formarea profesională);
- Procesul **Bologna** (privind crearea spațiului european al învățământului superior).

Pentru perioada 2006-2008 ne-am stabilit următoarele priorități:

1. asigurarea calității educației;
2. promovarea descentralizării învățământului preuniversitar;
3. optimizarea finanțării învățământului;
4. dezvoltarea formării profesionale a personalului din învățământ;
5. asigurarea egalității de șanse și creșterea participării la educație;
6. construcția de campusuri școlare;
7. informatizarea școlilor din mediul rural;
8. reforma educației timpurii;
9. elaborarea Cadrului Național al Calificărilor pentru învățământul superior;
10. dezvoltarea educației permanente și a formării profesionale.

Priorități și direcții de dezvoltare pentru perioada 2006-2008

1. Asigurarea calității educației

Obiective strategice

Întărirea capacității instituționale pentru monitorizarea și asigurarea calității în domeniul învățământului și formării profesionale

Măsuri

- Dezvoltarea structurilor instituționale necesare diverselor niveluri pentru monitorizarea calității educației. Aceste structuri vor evalua, analiza și întreprinde acțiuni corective atât la nivelul fiecărei instituții furnizoare de servicii educaționale, pentru evaluarea internă a calității educației, cât și la nivelul organismelor create la nivel național ARACIS și ARACIP, pentru evaluarea externă a calității educației;
- Elaborarea standardelor și a standardelor de referință necesare pentru sistemul de asigurare a calității, în funcție de nivelul de învățământ;
- Aplicarea noilor standarde de acreditare și de evaluare a calității;
- Evaluarea calitativă trans instituțională a principalelor programe de studii și finanțarea în funcție de calitate.

Consecințe

Eforturile privind creșterea calității educației la toate nivelurile vor avea ca fundament implementarea noului cadru legislativ, adoptat în iulie 2005 (Ordonanța de Urgență Nr. 75/12.07.2005), care reglementează asigurarea calității educației la nivel de sistem, instituție și proces educațional, pe baza unui set comun de standarde, standarde de referință și indicatori de performanță. Preocupările pentru asigurarea calității la nivel național vor fi în concordanță cu prevederile cadrului european pentru asigurarea calității. Va crește credibilitatea diplomelor eliberate de instituțiile de învățământ românești.

Priorități și direcții de dezvoltare pentru perioada 2006-2008

2. Promovarea descentralizării învățământului preuniversitar

Obiective strategice

Întărirea capacității instituționale pentru asumarea responsabilităților care decurg din descentralizarea administrativă, financiară și educațională

Eficientizarea gestiunii resurselor materiale și umane la nivelul unităților de învățământ

Calibrarea rețelei școlare și a ofertei de educație la nevoile beneficiarilor direcți și indirecti

Măsuri

- Formarea profesională a directorilor de școli și asigurarea serviciilor de consultanță managerială pentru implementarea descentralizării;
- Crearea condițiilor pentru pilotarea noului sistem descentralizat de management al instituțiilor din învățământul preuniversitar;
- Redefinirea rolurilor, responsabilităților, funcțiilor și atribuțiilor instituțiilor / factorilor cheie implicați în procesul de educație în condițiile implementării noului sistem descentralizat (Minister, Inspectorate școlare, Casele corpului didactic, autorități publice locale, părinți, elevi, școală);
- Redefinirea mecanismelor decizionale pentru diferitele tipuri de decizii în domeniile: curricular, financiar, al resurselor umane etc.;
- Dezvoltarea parteneriatelor instituționale la nivel național, regional și local în scopul creșterii eficienței și eficacității acțiunilor de descentralizare;
- Monitorizarea procesului de descentralizare și evaluarea rezultatelor obținute în urma pilotării noului sistem descentralizat pentru implementarea acestuia la nivel național.

Consecințe

Deciziile esențiale privind bugetul, politicile de personal și de dezvoltare instituțională se vor lua la nivelul școlii.

Școala se va deschide mai mult spre comunitatea locală și nevoile acesteia

Raționalizarea rețelei școlare și eficientizarea cheltuielilor pentru educație

Priorități și direcții de dezvoltare pentru perioada 2006-2008

3. Optimizarea finanțării învățământului

Obiective strategice

**Creșterea alocației
bugetare la 6% din
PIB de la 1 ianuarie
2007**

**Eficientizarea și
transparența
cheltuielilor din
bugetul Ministerului
Educației și Cercetării**

Măsuri

- Construcția bugetului educației pe programe și nu pe capitole de cheltuieli;
- Reducerea cheltuielilor prin:
 - restructurarea rețelei școlare (fuziuni administrative ale unităților școlare, organizându-se unități școlare cu personalitate juridică de minimum 200 de elevi);
 - Îmbunătățirea raportului număr elevi/profesor în special în învățământul gimnazial;
 - Reducerea sau renunțarea la programe care nu-și probează eficiența
 - Finanțarea corespunzătoare a educației la nivelul a 5% din PIB în bugetul pe anul 2006.

Consecințe

*Alocarea resurselor
financiare și modul de
folosire a acestora vor
deveni complet
transparente*

*Finanțarea de 5% din
PIB a educației va
permite derularea
câtorva noi proiecte
prioritare:*

- *construcții de
campusuri școlare*
- *informatizarea tuturor
școlilor gimnaziale din
mediul rural și
conectarea lor la
internet*
- *asigurarea calității în
educație*
- *reforma educației
timpurii*

Priorități și direcții de dezvoltare pentru perioada 2006-2008

4. Dezvoltarea formării profesionale a personalului din învățământ

Obiective strategice

**Dezvoltarea
formării inițiale și
continue a
personalului
didactic**

**Reducerea ponderii
personalului
didactic necalificat**

**Asigurarea calității
în formarea
personalului din
învățământ**

Măsuri

- Formarea personalului didactic preponderent pe trei teme: procedurile de asigurare a calității, descentralizarea învățământului și optimizarea curriculum-ului;
- Creșterea ponderii formării psiho pedagogice în cadrul formării inițiale a cadrelor didactice și diversificarea ofertei de formare inițială până la definitivarea în învățământ;
- Dezvoltarea de programe de formare inițială și continuă destinate calificării personalului didactic din sistemul educațional care prezintă un deficit de competențe profesionale;
- Stimularea proiectării și implementării programelor pentru formarea personalului de conducere (directori și inspectori) și a celui specializat în învățământul pentru adulți (formare de formatori);
- Definirea criteriilor și indicatorilor de performanță privind formarea personalului didactic și sporirea exigențelor privind acreditarea programelor de formare în scopul îmbunătățirii calității formării inițiale și continue a personalului didactic;
- Evaluarea periodică a programelor de formare a personalului didactic prin prisma impactului pe care acestea îl au asupra procesului didactic și asupra rezultatelor obținute.
- Stimularea participării la cursurile de masterat profesional în educație (masterat didactic), introduse pentru profesionalizarea carierei didactice și creșterea calității procesului de predare/învățare;
- Reorganizarea sistemului de promovare în carieră, pe baza recunoașterii competențelor profesionale raportate la evoluțiile pe plan european privind noul rol al profesorului într-o societate a cunoașterii;
- Definirea rolului și a responsabilităților personalului auxiliar și proiectarea de programe de formare specializate pentru dezvoltarea competențelor necesare asumării noilor roluri.

Consecințe

*Reducerea ponderii
personalului didactic
necalificat;
Creșterea calității
programelor de formare
profesională;
Pregătirea resurselor
umane din învățământ
pentru descentralizare și
asigurarea calității;*

Priorități și direcții de dezvoltare pentru perioada 2006-2008

5. Asigurarea egalității de șanse și creșterea participării la educație

Obiective strategice:

Sensibilizarea populației privind beneficiile participării la sistemul educațional

Diversificarea și flexibilizarea ofertelor educaționale în funcție de nevoile și interesele beneficiarilor

Măsuri

- Promovarea acțiunilor de intervenție timpurie, încă de la nivelul preprimar, în scopul prevenirii abandonului școlar și reducerii decalajelor de educație și pregătire. Elaborarea unei strategii integrate privind educația timpurie prin care să fie stimulată cererea de educație.
- Sprijinirea în continuare a programelor adresate zonelor sau grupurilor de risc (în special romi), mediului rural și asigurării celei de-a doua șanse prin:
- Dezvoltarea unui plan de măsuri care să vizeze în mod special zonele calamitate în urma inundațiilor pentru a asigura participarea la educație
- Monitorizarea și evaluarea programelor destinate creșterii participării la educație, pe baza unor indicatori specifici (ex. rată de participare, grad de cuprindere, rată de abandon etc.)
- Sprijinirea evaluării și certificării competențelor dobândite, indiferent de modalitatea prin care acestea au fost dobândite, prin învățare formală, nonformală sau informală.
- Stimularea tinerilor și adulților pentru continuarea studiilor la nivel universitar, la studiilor de tip masterat, doctorat sau post doctorat, ca urmare a adaptării ofertei pentru astfel de programe în conformitate cu cerințele și tendințele remarcate pe plan european și internațional.

Consecințe

Îmbunătățirea ratei de participare la educație

Centrarea școlii pe elev și nevoile comunității locale

Reducerea costurilor ulterioare ale recuperării și integrării școlare prin măsurile de intervenție precocă

Priorități și direcții de dezvoltare pentru perioada 2006-2008

6. Construcția de campusuri școlare

Obiectiv strategic:

**Modernizarea
infrastructurii
sistemului de
învățământ**

Măsuri

- Construcția de campusuri școlare (minim 48). Acestea vor fi de două tipuri, în funcție de numărul de elevi. În cadrul campusului sunt prevăzute următoarele construcții:
 - Local școală (tip I și II)
 - Cămin +cantină și 4-8 garsoniere pentru cadrele didactice
 - Bază de practică
 - Bază sportivă

Programul și Planul de Acțiune au fost elaborate. Au început negocierile cu finanțatorii internaționali (BM, BDCE, BEI).

Consecințe

Se modernizează baza materială a învățământului în concordanță cu cerințele secolului XXI.

Se asigură infrastructura materială a învățământului în condițiile în care multe imobile școlare vor fi retrocedate foștilor proprietari

Priorități și direcții de dezvoltare pentru perioada 2006-2008

7. Informatizarea școlilor din mediul rural

Obiectiv strategic:

**Asigurarea accesului
egal și sporit la
informație a tuturor
elevilor**

Măsuri

- Dotarea cu rețele de calculatoare a tuturor școlilor gimnaziale din mediul rural. Vor fi oferite două tipuri de calculatoare (tip I- 10 calculatoare +server și tipul II-25 calculatoare +server în funcție de mărimea școlii);
- Conectarea la Internet a acestor școli. A fost perfectat protocolul de utilizare a rețelei de fibră optică (3600 km) de la SNCFR- Comunicații;
- Crearea de softuri educaționale;
- Programul și Planul de Acțiune pentru implementarea acesteia au fost deja elaborate. Au început negocierile cu finanțatorii internaționali, în special cu Banca Mondială.

Consecințe

*Creșterea calității
educației în mediul
rural;*

*Asigurarea egalității
de șanse între copii
din mediul rural și cel
urban;*

*Îmbunătățirea
performanțelor
școlare a elevilor din
învățământul rural.*

Priorități și direcții de dezvoltare pentru perioada 2006-2008

8. Reforma educației timpurii

Obiectiv strategic:

**Dezvoltarea
procedurilor de
intervenție precoce**

**Modernizarea
învățământului
preșcolar**

Măsuri

- Reabilitarea infrastructurii grădinițelor;
- Perfecționarea personalului didactic din învățământul preșcolar;
- Crearea centrelor de resurse pentru părinții care au copii cu nevoi educaționale speciale;
- Crearea capacităților instituționale pentru intervenția precoce;
- Oferirea de servicii integrate de educație timpurie pentru copiii de 0 - 6/7 ani.

Consecințe

*Reducerea
abandonului școlar și a
părăsirii timpurii a
școlii*

*Remediarea
deficiențelor de
învățare și
psihocomportamentale
înainte de
învățământul primar*

*Investiție pe termen
lung (pentru 1 USD
investit în educația
timpurie se obține
beneficii de 7 USD
ulterior, conform unor
studii efectuate de
experți ai Băncii
Mondiale).*

Priorități și direcții de dezvoltare pentru perioada 2006-2008

9. Elaborarea Cadrului Național al Calificărilor

Obiectiv strategic:

**Construirea cadrului
național al
calificărilor
compatibil cu cadrul
european al
calificărilor**

Măsuri

- Realizarea unei consultări naționale privind Cadrul European al Calificărilor, mai ales pentru învățământul superior (perioada octombrie – decembrie);
- Constituirea Autorității Naționale a Calificărilor pentru învățământul superior și consolidarea capacității Agenției Naționale a Calificării pentru nivelul preuniversitar (CNFPA);
- Definirea calificărilor pentru învățământul superior și actualizarea lor periodică;
- Asistarea constituirii comitetelor sectoriale (în colaborare cu CNFPA).

Consecințe

*Facilitarea
recunoașterii
diplomelor și a
calificărilor obținute în
România pe piața
europeană;*

*Reformarea
curriculum-ului în
învățământul
universitar;*

*Facilitarea accesului
pe piața muncii pentru
absolvenții de
învățământ superior.*

Priorități și direcții de dezvoltare pentru perioada 2006-2008

10. Dezvoltarea educației permanente și a formării profesionale

Obiective strategice

Dezvoltarea educației permanente (lifelong learning)

Creșterea atractivității rutelor profesionale pentru continuarea studiilor

Raționalizarea și adaptarea ofertei învățământului profesional și tehnic în raport cu cerințele socio-economice și nevoile individuale de învățare

Măsuri

- Elaborarea Programului Național de Educație Permanentă (*lifelong learning*);
- Creșterea calității formării profesionale oferită prin noile rute de profesionalizare după nivelul gimnazial, astfel încât să se elimine barierele psihologice referitoare la învățământul profesional, comparativ cu învățământul general;
- Creșterea responsabilității structurilor parteneriale create în domeniul învățământului și formării profesionale și identificarea rolului pe care fiecare partener trebuie să și-l asume, astfel încât parteneriatele să devină funcționale și să atingă scopurile pentru care au fost create;
- Implicarea mai mare a partenerilor sociali în definirea standardelor de pregătire profesională și externalizarea, la nivelul organizațiilor profesionale, patronale și sindicale, a evaluării și certificării competențelor dobândite în urma absolvirii unui curs de formare profesională.
- Transformarea Planurilor Regionale de Acțiune pentru Învățământ în instrumente fundamentale pentru asigurarea pregătirii resurselor umane necesare dezvoltării regionale;
- Sprijinirea procesului de dezvoltare curriculară la nivel local prin asigurarea serviciilor de consultanță necesare proiectării, validării și implementării unui curriculum de calitate la nivel local.

Consecințe

Oferta de formare profesională va fi astfel concepută încât să facă față noilor cerințe economice și sociale pe o piață dominată din ce în ce mai mult de fenomenul globalizării.

Creșterea ratei de participare la educația permanentă, de la 1,21 la 12,1 %, conform angajamentelor asumate la nivel european în orizontul anului 2010.